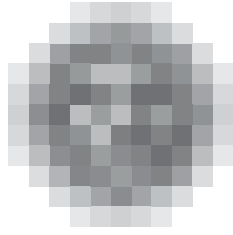

Osobní údaje se mohou stát bránou do vašeho soukromí. Je na vás, koho necháte vstoupit a koho necháte přecházet branami stát. Zákon o ochraně osobních údajů je vaším pomocníkem

úřad
pro ochranu
osobních
údajů

V Ý R O Č N Í
Z P R Á V A
2 0 0 6

Rok 2006 z pohledu předsedy Úřadu

Ohlížím-li se po zásadních událostech loňského roku, které charakterizují práci Úřadu, musím jmenovat především společné úsilí o zefektivnění výkonu jeho dozorové činnosti. V tomto zájmu byly změněny zejména podmínky pro práci inspektorů: Byla vytvořena dostatečná personální opora v podobě pracovních týmů, která se promítla do nové organizační struktury inspektorátů. Posílena byla také pravomoc inspektorů v oblasti správního rozhodování o uložení pokut za porušení povinností při zpracování osobních údajů.

Úřad na druhé straně zvýšil komfort správců osobních údajů a vytvořil pro ně možnost podávat registrační formulář elektronickou cestou.

V roce 2006 význačně ovlivňovaly práci Úřadu jeho zahraniční aktivity a vztahy: Především se naplnila podstatná část programu Evropské komise „Pomoc Komisi Bosny a Hercegoviny“, v němž Úřad plnil úlohu hlavního koordinátora i odborného garanta pro vytvoření nového dozorového úřadu.

Příprava na přistoupení České republiky do Schengenského informačního systému znamenala pro Úřad pečlivé vypracování přehledu o nové agendě, která mu v této souvislosti přibude, a bylo třeba vytvořit podmínky, které požadovala z hlediska ochrany osobních údajů mj. evropská evaluační mise, jejímž procesem Úřad s úspěchem prošel.

Aktivně Úřad započal také přípravu na informační kampaň pro občany koordinovanou MV před přistoupením státu do schengenského prostoru.

Soustředěné úsilí věnoval Úřad šíření znalostí o ochraně osobních údajů mezi veřejností. S vědomím síly působení televizního vysílání jsme podpořili a spoluautorsky vytvářeli sérii 13 pořadů o ochraně osobních údajů, které pod názvem „Neznalost neomlouvá aneb Každý máme tajemství“ odvysílala Česká televize v měsících září až prosinec. Každý z dílů zhlédlo 160 000 až 310 000 občanů. Jako přípravu na Den ochrany osobních údajů (28. 1. 2007) vytvořil Úřad strategii působení na mladou generaci: Vydal pro děti a mládež speciální číslo svého bulletinu a získal od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy akreditaci svého programu „Ochrana osobních údajů ve vzdělávání“, který bude realizován v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Za nejzávažnější aktivity Úřadu ovšem považuji důsledné sledování problémů ochrany osobních údajů v rámci českého právního řádu. Nepovažuji totiž za uspokojivé, že Česká republika z hlediska úrovně právních podmínek ochrany osobních údajů se ocitla v zahraničním hodnocení (konkrétně organizací Privacy International) jen na průměrném místě. Na nedobrému výsledku se mj. podepsalo nadměrné množství odposlechů. Považoval jsem za nutné na tuto oblast zaměřit větší pozornost Úřadu, a to především z hlediska zabezpečení možných přístupů k příslušným policejním dokumentům. Za velmi alarmující považuji zjištěný fakt, že kontrolovaný systém nakládání policie se záznamy odposlechů není zcela v souladu se základními principy zákonných podmínek ochrany těchto informací. Mimo jiné bylo kontrolou zjištěno, že k uchovávaným záznamům odposlechů se může dostat znepokojivě velké množství lidí. Dle mého názoru tak za nynější situace není např. možné účinně zabránit úniku záznamů odposlechů do médií.

I v řadě dalších oblastí našeho právního řádu se z hlediska ochrany osobních údajů musíme vyrovnávat s aktuálními, ale i přetrvávajícími problémy:

Úřad dlouhodobě čelí tlaku veřejnosti domáhající se ochrany svého soukromí v souvislosti se snadným přístupem do veřejných registrů, jimiž jsou katastr nemovitostí a obchodní rejstřík. Opakovaně v souvislosti s nimi dostává Úřad stížnosti občanů na zneužívání jejich osobních údajů, které ovšem nemůže uspokojivě řešit vzhledem k existující právní úpravě umožňující nedostatečně regulované využívání registrů.

Opakované stížnosti obdržel Úřad také od podnikatelů na podobu DIČ, kopírující rodné číslo. Tato podoba bohužel byla uzákoněna, aniž byla vzata v úvahu předcházející upozornění Úřadu a nová úprava nebyla Úřadu jakožto povinnému připomínkovému místu v rámci legislativního procesu ani předložena. Musíme ji tudíž strpět, ač konstrukci DIČ považujeme za rizikovou pro soukromí občanů.

Stížnosti přicházely také na zákonem umožňovanou výměnu osobních údajů klientů mezi Českou televizí a Českým rozhlasem (tedy na základě právní úpravy rovněž z hlediska ochrany soukromí nevyhovující).

Jako znepokojivé se Úřadu jeví, že pro národní zdravotní registry nabývá účinnosti 1. ledna 2007 změna schválená ještě v roce 2005: V případě Národního registru uživatelů lékařsky indikovaných substitučních látek byla vypuštěna podmínka, že údaje o pacientovi a léčbě substituční látkou mohou být do registru vkládány pouze se souhlasem pacienta. Nadále bohužel platí, že teprve po uplynutí 20 let od roku nahlášení jsou jeho osobní údaje anonymizovány. Princip ochrany citlivých údajů je tak vážně opomenut.

Naopak Úřad vítá novelu zákona o zdraví lidu, která jako tisk číslo 83 (leden 2007) prochází Poslaneckou sněmovnou, protože usiloval dlouho o to, aby občané získali právo přístupu ke své zdravotnické dokumentaci. Vítá i právo občanů svobodně rozhodovat o tom, kdo přístup do jejich zdravotní dokumentace nemá.

Zásadním způsobem podle mého názoru může zasáhnout do práva na ochranu soukromí a práva na ochranu osobních údajů unáhleným způsobem projednávání a schválení změna zákona o trestním řízení a o policii, která se dotýká podmínek zpracování genetických údajů pro účely vyhledávání a předcházení trestné činnosti. Sice nelze nic namítat proti záměru předkladatele novely zákona, že pomocí násilně odebíraných vzorků biologického materiálu je možné přispět k odhalení dosud neobjasněné trestné činnosti, klademe si však otázku, proč současně nebyly stejně podrobně vymezeny právní hranice jak pro vlastní stěr biologického vzorku, tak pro jeho další zpracování a uchovávání těchto informací pro potřeby policie.

Podle novely zákona o cestovních dokladech je Úřad s účinností od 1. září 2006 příslušný v prvním stupni k řízení o přestupcích a správních deliktech spočívajících v neoprávněném zpracování údajů zpracovaných na nosiči dat s biometrickými údaji. Z pohledu ochrany osobních údajů a zejména požadavku na jejich účelné zpracování, vyplývající z nových možností daných automatizovaným zpracováním osobních údajů a zpřesněním postupů při jejich využívání (které je vedeno snahou o bezpečnější ověřování totožnosti osob), je nezbytné, aby odpovědné složky státní správy přistoupily i v dalších agendách k revizi a případné redukci duplicitních osobních údajů, identifikačních prvků a obsahu a forem identifikačních dokladů.

V roce 2006 stížnosti směřovaly v mnohem větší míře než v předcházejících obdobích do oblastí pracovněprávních vztahů. Hlavním rysem je zde stále ještě výrazně nerovnoprávné postavení zaměstnance vůči zaměstnavateli, a to již ve

fázi výběrového řízení. V této oblasti Úřad předpokládá značné porušování povinností budoucího zaměstnavatele vůči uchazeči o zaměstnání, které ale zůstává více méně skryto.

Úřad se zabýval (a je nucen ještě se stále zabývat) případem, který si vyžádal formulaci stanoviska k ochraně osobních údajů nalézajících se v soudních spisech. V souvislosti s tím Úřad vydal stanovisko „Dozorové pravomoci Úřadu pro ochranu osobních údajů v souvislosti s výkonem advokacie“ (Stanovisko 7/2006). Problém si vyžaduje další jednání Úřadu na půdě Advokátní komory.

Jestliže jsem vyjmenoval okruh základních problémů, které před Úřadem vyvstaly v uplynulém roce, a jak jsem se snažil naznačit nejsou řešitelné pouze aplikací obecného zákona o ochraně osobních údajů, musím na závěr uvést ještě rozsáhlou problematiku, která dle mého názoru ohrožuje soukromí neobyčejně agresivním způsobem a Úřad se s ní bude potýkat i v budoucnu:

Rozvoj a provoz kamerových systémů dle našich poznatků dosáhl prudkého rozmachu a stal se i určitým společenským fenoménem. Přitom oblast provozování kamerových systémů se záznamem není upravena samostatným právním předpisem a při posuzování jeho legálnosti lze vycházet pouze z obecných právních předpisů, kterými kromě zákona o ochraně osobních údajů jsou zejména občanský zákoník a trestní zákoník. Prakticky neřešena z pohledu ochrany soukromí a důsledků jeho porušení zůstává oblast využívání skryté kamery v novinářské praxi a využívání osobních údajů v této oblasti. V tomto směru bude Úřad vyvíjet větší tlak zejména na ty subjekty, které sdružují novináře nebo využívají jejich práce, aby byla přijata výraznější pravidla pro etické chování novináře při zpracovávání osobních informací.

Má-li tedy zůstat zachováno soukromí jako jedna ze základních hodnot našeho civilizačního okruhu, je třeba, aby s ohledem na ně byly vytvářeny veškeré právní normy a zákon o ochraně osobních údajů nebyl dle potřeby vnímán tu jako strašák, tu jako škodlivá právní norma, tu jako nepřekonatelná překážka, z níž je nutně neustále hledat možnost výjimek; zkrátka aby tato právní norma, jedna z těch, které občanům poskytují ochranu, nebyla terčem na kolbišti nejrůznějších zájmů hledajících právní ukotvení.

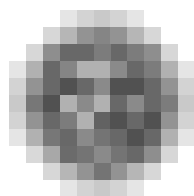
Igor Němec

Obsah

Rok 2006 z pohledu předsedy Úřadu	2
Činnost Úřadu v číslech	7
Dozorová činnost Úřadu	10
I. Obecně	10
Přehled podnětů předsedy Úřadu za rok 2006	12
II. Kontrolní aktivity Úřadu na základě incidenčních kontrol	15
Nakládání s osobními údaji z evidence obyvatel a evidence občanských průkazů	15
Bankovní a finanční sektor	16
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	17
Kontrola společnosti podnikající na trhu s realitami	17
Neoprávněné nakládání s osobními údaji ve školství	17
Zpracování osobních údajů při nabízení obchodu a služeb	17
Činnost správce osobních údajů podle zvláštních právních předpisů	18
Zpracování rodného čísla	18
Elektronické vedení účtů	18
III. Kontrolní aktivity na základě plánu kontrolní činnosti	19
A. Obecná témata pro zaměření kontrolní činnosti inspektorů Úřadu	19
1. Informační systémy veřejné správy	19
2. Obchodní řetězce	19
3. Zpracování osobních údajů za podmínek nasazení sledovacích systémů	19
4. Zpracování rodného čísla	19
5. Dozor v oblasti elektronických komunikací	19
B. Popis výsledků kontrol prováděných podle kontrolního plánu	19
Kontrola obchodních řetězců	20
Kamerové systémy	21
Zveřejnění a zabezpečení osobních údajů Policií ČR při jejich zpracování v rámci probíhajícího trestního řízení	22
IV. Kontrolní aktivity v oblasti dozoru podle zákona č.480/2004 Sb.	24
Vývoj právní úpravy	26
Vyřizování stížností a poskytování konzultací	27
Celkové statistické údaje	31
Správní trestání	33
1. Obecná část	33
2. Zvláštní část	34
Ke zveřejňování osobních údajů na Internetu	34
K zabezpečení osobních údajů zpracovávaných v rámci zdravotnické dokumentace	35
Ke zpracování osobních údajů v souvislosti se správou nemovitostí	35
K problematice aktualizace zpracovávaných osobních údajů	36
Ke zpracování rodných čísel	36
3. Uložené sankce	38
4. Tabulka: Počet podnětů a provedených řízení	39
5. Správní řízení vedené inspektory	40
6. Druhostupňové řízení a soudy	40
7. Vyřizování stížností podaných podle § 175 správního řádu	42

Činnost Úřadu v oblasti legislativní	43
Změny zákona o ochraně osobních údajů	43
Změna zákona o některých službách informační společnosti	43
Nové kompetence Úřadu	43
Legislativní proces a připomínkování právních předpisů	44
Registrace	46
Předávání osobních údajů do zahraničí	49
Statistika registrací	52
Styky se zahraničím a zapojení Úřadu do mezinárodní spolupráce	53
„Rakouský projekt“	56
Projekt „Podpora Komise ochrany dat Bosny a Hercegoviny“	57
Úřad, sdělovací prostředky a komunikační nástroje	61
Tiskové konference	61
Publikační činnost - šíření nových evropských a světových poznatků	62
Další komunikační nástroje	63
Knihovna jako odborné zázemí	64
Tabulka: Komunikace Úřadu s médii v číslech	64
Informace poskytované podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	65
Informatika v roce 2006	66
Personální zabezpečení Úřadu	68
Hospodaření Úřadu	69

Činnost Úřadu v číslech – rok 2006

Dotazy	e-mailové dotazy	1564
	dotazy došlé poštou	10
Stížnosti		476
Kontrolní činnost	Celkem kontrol	113 ¹⁾
	ukončeno	77
	dle plánu	14
	incidenčních kontrol	99
Nevyžádaná obchodní sdělení	Podnětů celkem	1 503
	Správní delikty celkem	88
	Uložené pokuty	88 ²⁾
Správní trestání	Přijato podnětů celkem	83
	Rozhodnutí o uložení pokuty	64
Registrace	Celkem podáno oznámení	28 591
	V roce 2006 podáno oznámení	1 450
	Celkem zaregistrováno zpracování	26 249
	V roce 2006 zaregistrováno zpracování	1 195
	Celkem zaregistrováno správců	23 073
	V roce 2006 zaregistrováno správců	945
	Celkem zrušeno registrací	827
	V roce 2006 zrušeno registrací	92
	Celkem podáno oznámení o změně zpracování	1 597
	V roce 2006 podáno oznámení o změně zpracování	178
	Celkový počet žádostí o předání osobních údajů do zahraničí (§ 27 zákona č. 101/2000 Sb.)	38
	Rozhodnutí, která předání osobních údajů do zahraničí povolují	18
	Rozhodnutí, která předání osobních údajů do zahraničí zamítají	0
	Řízení zastaveno podle § 30 zák. č. 71/1967 Sb., na žádost účastníka řízení	1
	Jiná rozhodnutí	12

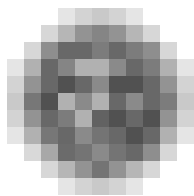
Připomínkové legislativní návrhy	Zákony	55
	Vyhlášky	108
	Nařízení vlády	34
	Ostatní	81
	Mezinárodní předpisy	23
Instituce, jejichž materiály (nejen legislativní povahy) byly připomínkovány	Česká národní banka	7
	Český báňský úřad	1
	Český úřad zeměměřický a katastrální	1
	Český rozhlas	1
	Český statistický úřad	4
	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	1
	Úřad průmyslového vlastnictví	1
	Úřad vlády	2
	Legislativní rada vlády	14
	Ministerstvo informatiky	22
	Ministerstvo životního prostředí	31
	Ministerstvo práce a sociálních věcí	14
	Ministerstvo dopravy a spojů	19
	Ministerstvo vnitra	34
	Ministerstvo zahraničních věcí	13
	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	16
	Ministerstvo spravedlnosti	20
	Ministerstvo zdravotnictví	30
	Ministerstvo financí	25
	Ministerstvo pro místní rozvoj	11
	Ministerstvo kultury	23
	Ministerstvo průmyslu a obchodu	22
	Národní bezpečnostní úřad	4
	Správa státních hmotných rezerv	1
	Spisy nezařazené	1
Osobní konzultace	Konzultace poskytované občanům a institucím	44
Přednášky, semináře	(aktivní vystoupení)	34

Publikované materiály	Věstník Úřadu (počet částek)	4
	Bulletin Úřadu (počet čísel)	4
	Stanoviska Úřadu / „K problémům z praxe“	8 / 1
	Překlady zahraničních dokumentů	13
	Tiskové zprávy a sdělení pro média	15
	Další podkladové materiály pro média Agenturní servis, tisk, rozhlas, TV, elektronická média	305
Tiskové konference	Pravidelné TK Úřadu	4

1) V roce 2006 bylo zahájeno 113 kontrol. Celkem bylo ukončeno 77 kontrol, z nichž 12 bylo zahájeno již v roce 2005.

2) 87 případů příkazem, 1 pokuta rozhodnutím

(Tabulka zobrazuje stav ke 31. 12. 2006.)

Dozorová činnost Úřadu

I. Obecně

Výkon dozoru v oblasti ochrany osobních údajů je jádrem činnosti Úřadu od jeho zřízení.

Když byl Úřad v roce 2000 zřízen jako nezávislý dozorový orgán státu, byl tu především záměr monitorovat a sledovat vývoj s cílem bránit nezákonnému zpracování osobních údajů. Protože prioritou v následující době byl zejména očekávaný vstup České republiky do Evropské unie, měly výsledky dozorové činnosti Úřadu efekt nejen kontrolní, ale také legislativní v tom směru, že byl vyvíjen tlak směrem k budoucí úpravě právních vztahů, kde se vnitřní právní poměry a podmínky pro zpracování osobních údajů v České republice zcela nevytlačily s podmínkami a principy pro zpracování osobních údajů v ES.

Úřad, který dosud nemá vlastní zákonodárnou iniciativu, se tak při výkonu a naplňování svých dozorových pravomocí často ocitl v nezáviděníhodné roli, kdy na jedné straně veřejnost právem očekávala od Úřadu rychlé a efektivní zásahy zejména v rovině státem svěřené a státními orgány vykonávané státní moci a veřejné správy, ale na druhé straně byly a stále jsou v právních předpisech, bez ohledu na existenci obecných principů ochrany soukromí, prosazovány další a rozsáhlejší oprávnění nebo výjimky pro zpracování osobních údajů mimo rámec zákona o ochraně osobních údajů, jak v rovině soukromoprávní, tak v rovině veřejnoprávní. Při konfrontaci dozorové působnosti Úřadu a jeho snaze prosadit svůj pohled a kontrolní závěry na zvláštní podmínky zpracování osobních dat v určité oblasti tak Úřad musí ze svého ostrého úhlu pohledu často ustoupit právě s ohledem na existenci zvláštního právního předpisu, který se aplikuje přednostně před zákonem o ochraně osobních údajů. Tím však často dochází k nerovnoměrné aplikaci základních právních podmínek na zpracování a ochranu dat a k nerovnoměrnému zvýhodňování určitých skupin správců jen proto, že se jejich činnost vymezuje pomocí zvláštního právního předpisu, ačkoliv tu pro jeho existenci v rámci obecných principů ochrany soukromí a ochrany osobních údajů není nebo by nemělo být místo.

Průkazným příkladem je v letošním roce poprvé uplatňovaný **zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v jehož rámci se nově upravily podmínky pro vybírání rozhlasových a televizních poplatků včetně způsobu vedení evidence poplatníků. Ačkoliv Úřad již při projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně upozorňoval na nedostatky této právní úpravy, která hrubě zasahuje do ochrany soukromoprávního vztahu občana k jeho majetku, bylo zde právě právním předpisem umožněno shromažďovat za účelem vybírání a placení poplatku za příjem vysílání, ať rozhlasového či televizního, soukromému subjektu zpracovávat podrobné informace o adresných údajích nemovitostí ve vlastnictví poplatníka a jeho rodiny nebo osoby žijící s ním ve společné domácnosti.

K tomu podle nové právní úpravy dochází tím, že podle citovaného zákona o rozhlasových a televizních poplatcích je dodavatel zajišťující dodávku elektřiny odběratelům povinen na požádání sdělit provozovateli vysílání ze zákona, se kterými odběrateli (fyzickými nebo právními osobami) uzavřel potencionální nebo existující

poplatník smlouvu o dodávce elektřiny. Dodavatel zajišťující dodávku elektřiny po obdržení žádosti odběratele předává do 30 dnů ode dne doručení žádosti vedle adresy odběrného místa následující údaje: Jméno, popřípadě jména a příjmení, datum narození a adresu trvalého pobytu, u cizinců popřípadě dlouhodobého pobytu odběratele, který je fyzickou osobou, jméno, příjmení, popřípadě obchodní firmu, místo podnikání a identifikační číslo odběratele, který je fyzickou osobou, která je podnikatelem, obchodní firmu nebo název, právní formu, sídlo a identifikační číslo odběratele, který je právnickou osobou, název, sídlo a identifikační číslo odběratele, který je organizační složkou státu nebo územního samosprávného celku. Kromě tohoto oprávnění k vedení tak rozsáhlé databáze jsou provozovatelé vysílání ze zákona oprávněni předávat si navzájem údaje z evidence poplatníků za účelem jejich zjištění nebo ověření.

Vzhledem k tomu, že lze očekávat, že si pro výběr a vymáhání poplatků včetně vyhledávání opozdílů s placením nebo vyhledávání osob, které se placení vyhýbají, najme Česká televize i Český rozhlas jiný soukromý subjekt, bude také zajímavé sledovat poměr nákladů provozovatele vysílání spojených s výběrem poplatků a skutečně zaplacených poplatků. Skutečnost, že se naše společnost stále cítí zaskočena právním poznáním, že informace o našich osobních majetkových poměrech se ocitnou v rukou jiného subjektu, aniž tomu můžeme úspěšně zabránit (tyto informace se předávají, i když poplatky jsou řádně placeny), vede Úřad k závěru, že síla soukromého práva, chráněného Ústavní listinou práv a svobod je potlačena ve prospěch jiného soukromého práva – práva na zaplacení úhrady za poskytnutou službu; Úřad se tak ocitá v pozici, kdy musí tento právní stav oficiálně respektovat, i když s takovou právní realitou nesouhlasí a z hlediska svého titulu logicky ani souhlasit nemůže.

Nejde však jenom o pozici samotného Úřadu. Na Úřad pro ochranu osobních údajů se v návaznosti na informační kampaň vedenou v roce 2005 obrátilo v roce 2006 devět občanů (celkově však jde v roce 2005 a 2006 o více než 46 stěžovatelů) se žádostí o prošetření stavu (stížností) ve věci zpracování jejich osobních údajů nebo osobních údajů jejich rodinných příslušníků v souvislosti s vybíráním poplatku za rozhlasové a televizní vysílání. I když právě s ohledem na počet stěžovatelů se Úřad rozhodl věc kontrolně prošetřit, provedením kontroly však mohl Úřad pouze dospět k poznání, že postup České televize jako správce osobních údajů je v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů, a drobnější odchylky, které byly zjištěny, byly kontrolovaným subjektem odstraněny.

Dalším příkladem, kdy se v České republice přijímá právní úprava, která velmi zásadním způsobem zasahuje do práva na ochranu soukromí a práva na ochranu osobních údajů, je způsob projednání a schválení změny zákona o trestním řízení a o Policii, která se dotýká podmínek zpracování genetických údajů pro účely vyhledávání a předcházení trestné činnosti. Na podnět ministra vnitra v letošním roce projednala a schválila vláda a posléze Parlament bez řádné analýzy skutečného stavu změnu zákona, kterým se rozšiřuje oprávnění Policie odebírat a následně zpracovávat biologický materiál, tedy genetické informace neboli DNA o osobách. Podle nového znění § 42e odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky dochází k následujícímu postupu: Policista, který při plnění úkolů Policie nemůže získat osobní údaje, umožňující budoucí identifikaci jiným způsobem, je oprávněn u osob obviněných ze spáchání trestného činu, u osob ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, u osob, jimž bylo uloženo ochranné léčení, nebo u osob nalezených, po nichž bylo vyhlášeno pátrání a které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, nejen snímat daktyloskopické otisky, zjišťovat tělesné znaky, provádět měření těla, pořizovat obrazové, zvukové a obdobné záznamy, ale zejména **odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení.**

Právní úpravu podmínek odběru genetického materiálu by Úřad jednoznačně vítal; jenomže kromě Policie nikdo fakticky neví, jakým způsobem jsou získané informace dále zpracovávány. Parlament ani vláda o věci vůbec nejednaly, ačkoliv právě způsob odběru a následného předávání a zpracování těchto informací, jejich uchovávání a přístup k uchovávaným informacím včetně likvidace původně odebíraných vzorků je mnohem důležitější právě z pohledu ochrany soukromí osob, které se odběru, ať již podle dosavadní právní úpravy, nebo podle nového zákona musejí podřídit. Jistě, v zásadě nelze nic namítat proti záměru předkladatele novely zákona o trestním řízení a zákona o Policii, že pomocí násilně odebíraných vzorků biologického materiálu lze přispět k odhalení dosud neobjasněné trestné činnosti, proč však současně nebyly vymezeny právní hranice nejen pro vlastní stěr biologického vzorku, ale také pro jeho další zpracování, když je známo, a to i z veřejně dostupných informací, že v České republice existuje tzv. Národní databáze DNA, kterou spravuje Kriminologický ústav, jenž je součástí Policie ČR.

Pokud dojde k těmto výše popsaným situacím, je na Úřadu a jeho kompetenci, aby provedl v mezích zákona o ochraně osobních údajů všechna svá kontrolní šetření a stav podmínek pro zpracování osobních údajů přezkoumal. Právě pro tyto účely zvolil v roce 2006 předseda Úřadu novou pracovní metodu, jejímž obsahem je vydávání jeho přímých pokynů ke kontrole; tímto prostřednictvím ukládá inspektorovi provedení konkrétní kontrolní aktivity ve vztahu k určenému kontrolovanému subjektu pro účel zjištění přesného stavu právních podmínek pro zpracování osobních údajů u konkrétního správce, případně zpracovatele.

V roce 2006 bylo vydáno celkem 9 takových pokynů, kdy se kontrolní aktivity inspektorů obrátily na tyto subjekty:

PŘEHLED PODNĚTŮ PŘEDSEDY ÚŘADU ZA ROK 2006

1. T-Mobile, Oskar Vodafone, Eurotel Praha v souvislosti se zpracováním osobních údajů klientů.

Takto náročná kontrola byla prováděna současně třemi inspektory, kteří dospěli k následujícím poznatkům:

U společnosti Oskar Vodafone při kontrole nebylo shledáno porušení zákona.

U společnosti T-Mobile bylo kontrolou dosaženo úpravy Všeobecných obchodních podmínek tak, aby byl co nejvíce zdůrazněn rozdíl mezi zpracováním na základě zákona, které zákazník nemůže ovlivnit (v situaci, kdy uzavřel účastnickou smlouvu), a zpracováním, na které nemá operátor právo přímo ze zákona a k němuž tedy potřebuje souhlas zákazníka. Současně je jasně stanoveno, v jakých případech může zákazník zpracování osobních údajů odmítnout (včetně odvolání souhlasu), a jakým způsobem je třeba to udělat.

Pokud jde o společnost Eurotel Praha – při této kontrole bylo zjištěno porušení zákona o ochraně osobních údajů a byla uložena opatření k nápravě; Eurotel podal námitky proti kontrolnímu protokolu; námitkám nebylo vyhověno; kontrolní protokol nabyl právní moci 30. května 2006; správní řízení muselo být Úřadem v červenci 2006 zastaveno, neboť odpovědný právní subjekt zanikl.

2. Společnost Corpinvest v souvislosti s provozováním systému CERD – národní registr dlužníků.

Kontrola, která proběhla v období srpen až listopad 2006 zjistila, že stávající činnost společnosti, jakkoliv je diskutabilní, není v rozporu se zákonem 101/2000 Sb.

3. AK Brož, Sokol, Novák v souvislosti se zveřejněním osobních údajů spojených s činností Dopravního podniku hl. m. Prahy.

Dopravní podnik hl. m. Prahy – kontrola proběhla a nezjistila porušení zákona o ochraně osobních údajů.

Ve jmenované AK kontrola byla zahájena, přes odmítavý postoj kontrolovaných proběhla a byla ukončena se zjištěním porušení zákona o ochraně osobních údajů. Na konci září 2006 bylo Úřadem zahájeno správní řízení, které dosud nebylo pravomocně ukončeno.

4. Kriminalistický ústav Praha v souvislosti se zpracováním biometrických a genetických údajů a v návaznosti na novou právní úpravu těchto podmínek.

Kontrola byla zahájena dne 3. 10. 2006 a nebyla dosud ukončena.

5. Policie České republiky v souvislosti s uchováváním záznamů odposlechů v mezích trestně právních předpisů.

Kontrola byla zahájena dne 5. 10. 2006 a byla ukončena.

6. České Aerolinie v souvislosti s předáváním osobních údajů cestujících do USA a Kanady.

Kontrola byla zahájena dne 6. 12. 2006 a nebyla dosud ukončena.

7. SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications) Společnost pro celosvětový mezibankovní finanční telekomunikační styk a její vazby na bankovní subjekty v České republice – v souvislosti s předáváním osobních údajů klientů bank do jiných států.

Tato kontrola byla spojena s již probíhající kontrolou subjektu bankovního sektoru, kontrola byla zahájena dne 12. 9. 2006. V prosinci 2006 byla rozšířena o kontrolu situace v dalších bankách.

8. České dráhy, a.s., v souvislosti se zavedením IN karty zákazníků.

Kontrola byla zahájena dne 2. 11. 2006.

Na sklonku roku 2006 pak byl vydán ještě jeden podnět předsedy k zahájení kontroly, a to podnět týkající se provozu kamerového systému a následného zpracování získaných osobních údajů osob pohybujících se v blízkosti budovy Rádia Svobodná Evropa/Rádia Svoboda v Praze.

Již získané poznatky z těchto kontrolních aktivit naznačují, že Úřad se může pomocí těchto kroků velmi rychle zorientovat v dané oblasti a po dohodě s kontrolujícím inspektorem tak na základě výsledků kontroly na jedné straně uložit opatření k nápravě, která směřují ke kontrolovaným subjektům (správci nebo zpracovateli), ale také případně poukázat na potřebu vyvolání zákonodárného procesu tam, kde bude zjištěna absence základních právních podmínek upravujících vztahy mezi správcem a subjektem údajů.

K této velmi efektivní činnosti přispěla mimo jiné i vnitřní reorganizace úseku dozorových činností Úřadu, která byla provedena od 1. ledna 2006 a během první poloviny roku 2006 realizována. Pro 7 inspektorů byla vytvořena struktura 4 oddělení inspektorátu vždy v čele s vedoucím inspektorátu, celkem tak téměř 20 zaměstnanců Úřadu (vždy po 5 v jednom oddělení inspektorátu, spolupracujícím vždy se 2 inspektory) dnes vykonává kontrolní činnost společně se 7 inspektory. V porovnání se zbývajícími zaměstnanci Úřadu jde o téměř jednu třetinu všech zaměstnanců, což již vytváří dostatečnou kapacitu pro zabezpečení kontrolních aktivit Úřadu.

Jako samostatný problém přetrvává potřeba vytvoření dostatečných podmínek pro udržení zejména mladých zaměstnanců ve stavu pracovníků inspektorátu Úřadu, neboť výkon dozorových činností Úřadu jako orgánu státní správy je honorován v rámci stejných platových podmínek pro všechny zaměstnance veřejné správy, ovšem motivace je právě u těch zaměstnanců, kteří se pohybují v terénu a jsou vystaveni často stresovým situacím při jednání s kontrolovanými subjekty, velmi důležitá. Proto je nezbytné i do budoucna dotvářet již existující základnu vztahů a podmínek a hledat další možnosti jejich využití. Pro Úřad nepochybně bude i v příštím období na prvním místě zvýšená potřeba kvalitně vykonávaného dozoru v dalších nových oblastech společenského zájmu. Toto očekávání je spojeno zejména se zapojením České republiky do Schengenského informačního systému a s rozšířením závaznosti právního rámce vztahů tzv. III pilíře EU, neméně pak také se zpracováním biometrických údajů osob, a to nejen v rámci nové právní úpravy podmínek pro vydávání cestovních dokladů v České republice. Vysoké morální předpoklady a odbornost kontrolujících osob, ale dále také bezpečnostní způsobilost a jazyková výbava budou nedílnou součástí nároků na pracovníky nezbytně potřebných nových kontrolních agend.

V rámci své činnosti se inspektoráty podílely na kompletní přípravě, průběhu a právním zhodnocení kontrolní činnosti prováděné inspektory Úřadu. Výsledkem je mj. také plná podpora inspektorům Úřadu v rámci kontrolní činnosti, a to včetně návazného správního trestání, které je novým druhem činnosti inspektorů a také pracovní náplní pracovníků inspektorátu, jak se dále v textu výroční zprávy uvádí v rámci části správní trestání. Kontroly zabezpečované inspektoráty se dotýkaly prakticky všech oblastí, ve kterých dochází ke zpracování osobních údajů, a to jak ve veřejném, tak soukromém sektoru.

V návaznosti na novou právní úpravu podmínek pro vedení správního řízení, provedenou zákonem č. 500/2004 Sb. nabytá dnem 1. 1. 2006 účinnosti také významná procesní úprava podmínek pro vedení řízení o námitkách proti kontrolnímu protokolu. Jak je obvyklé při aplikaci výkonu dozoru podle zákona o státní kontrole č. 552/1991 Sb., bylo a lze kontrolní protokol napadnout institutem, který se nazývá námitky proti protokolu. Tento institut je kontrolovanými osobami využíván poměrně zřídka, v loňském roce byly námitky proti kontrolnímu protokolu vzneseny zhruba v 10% případů (celkem bylo v roce 2006 provedeno 77 kontrol). Novinkou oproti minulému období bylo zrušení jakéhosi mezistupně – institutu, který byl povinnou součástí tohoto procesu – zrušení rozhodování kontrolující osoby (inspektora) o těchto námitkách. Podle nové právní úpravy § 18 zákona o státní kontrole může i nadále o námitkách proti protokolu rozhodnout inspektor, ale pouze za podmínky, že těmto námitkám zcela vyhoví. Takový postup byl v roce 2006 inspektory Úřadu využit třikrát. Vždy, pokud jsou kontrolovaným subjektem vzneseny námitky proti protokolu a inspektor těmto námitkám nehodlá zcela vyhovět, musí podle § 18 odst. 1 zákona o státní kontrole tento případ postoupit k rozhodnutí předsedovi Úřadu.

Předseda Úřadu o těchto podáních v roce 2006 rozhodoval na návrh zvláštní komise, kterou pro tento účel zřídil jako zvláštní poradní orgán. Členy této komise byli pouze zaměstnanci Úřadu (sekce dozorových činností a inspektor, který je v průběhu rozhodovacího procesu v postavení řídicího inspektora). Touto metodou se tak sice inspektor jako člen komise personálně mění, ale na druhé straně se tak právě tímto rotačním způsobem inspektoři mohli podílet na rozhodování Úřadu právě již ve fázi, která je jejich doménou, tedy při výkonu dozoru.

Po téměř ročních zkušenostech s prací tohoto poradního orgánu přistoupil předseda Úřadu na požadavek inspektorů, vyjádřený poprvé v souvislosti s přípravou novelizace procesní části zákona 101/2000 Sb., kde byla začleněna nová představa, aby **kolegium inspektorů**, které v současné době pracuje „jen“ jako pracovní

porada inspektorů, svolávaná řídicím inspektorem, na jehož osobě se inspektoři dohodnou na období cca 1 měsíc, převzalo ještě další úlohu, a to úlohu zvláštního orgánu Úřadu, jehož základní náplní činnosti je sjednocování kontrolních postupů a přístupů k aplikaci principů ochrany osobních údajů podle základních právních podmínek v nejrůznějších oblastech života naší společnosti.

Právě možnost projednávat námítky proti protokolu svého kolegy a možnost navrhnout předsedovi Úřadu jejich řešení nabízí nyní inspektorům nové poznatky v oblasti kontroly a povede k prohloubení vzájemné informovanosti o kontrolních postupech a nepochybně i ke sjednocení postupů ve stejné oblasti kontroly.

I když sami inspektoři musejí být kompetentní uplatňovat dozorovou pravomoc ve všech oblastech veřejného zájmu, došlo v průběhu minulých let k jisté úrovni specializace inspektorů vedené často jejich zájmem a odborným zaměřením. Nedošlo však zatím k obecnému srovnání dopadu dozorové působnosti Úřadu do jednotlivých oblastí života společnosti a zmapování efektivnosti dozoru, což zůstává úkolem Úřadu v budoucnu.

II. Kontrolní aktivity Úřadu na základě incidenčních kontrol

Incidenční kontroly inspektorů a jejich kontrolních týmů, vycházející z podnětů a stížností osob, směřovaly v roce 2006 zejména do těchto oblastí:

1. Nakládání s osobními údaji z evidence obyvatel a evidence občanských průkazů

Úřadu byl doručen anonymní podnět napadající nakládání s dokumenty, které pocházejí z činnosti Policie ČR, a to na jejím okresním ředitelství v Ch. (dále jen „PČR v Ch.“). Z podnětu vyplynulo, že neznámá osoba vložila do kontejneru na veřejně přístupném prostranství originální dokumenty pocházející z činnosti PČR v Ch., které obsahovaly osobní údaje. Mezi dokumenty, které byly připojeny k podnětu byly i výpisy z informačních systémů vedených u PČR v Ch. k plnění úkolů uložených jí zákonem a tištěné výstupy z informačního systému, v němž Ministerstvo vnitra ČR vede osobní údaje evidence obyvatel a evidence občanských průkazů. I když již z písemného podání bylo zřejmé, že skutkový děj s nejvyšší pravděpodobností neproběhl tak, jak je to v podnětu vylíčeno, bylo třeba zjistit, zda kontrolovaná neporušuje povinnosti vyplývající ze zákona o ochraně osobních údajů.

Předmětem kontroly provedené na základě shora uvedeného podnětu bylo dodržování povinností stanovených zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, při zpracování osobních údajů při plnění služebních úkolů Policie ČR a specificky při vyžadování a využívání informací z informačního systému evidence obyvatel a dalších datových souborů uvedených v ustanovení § 47 a zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, a evidencí vedených Policií ČR podle ustanovení § 21 odst. 1. písm. l) téhož zákona.

Kontrolou na Policii ČR v Ch. bylo zjištěno, že všechny listy, které podání obsahuje, pocházejí z činnosti PČR v Ch. a byly určeny ke skartaci, která se uskutečnila v lednu 2006. Některé z nich jsou tištěnými výstupy z informačního systému evidence obyvatel a dalších datových souborů. Většina z nich byla získána využitím programu „Dotazy do informačních systémů“. Jednotlivé originální dokumenty byly však nezjištěnou osobou vyjmuty z pytle určeného ke shromažďování dokumentů určených ke skartaci, umístěného v prostorách PČR v Ch., a následně potom došlo k jejich vložení do kontejneru na veřejně přístupném prostranství.

K bezpečnostnímu incidentu došlo na Policii ČR v Ch. zejména proto, že dokumenty vyřazené z aktivního používání byly shromažďovány a krátkodobě uchovávány v původní formě, tj. bez podstatného znehodnocení za použití technických pro-

středků, např. skartovacího stroje. Policie ČR v Ch. tak porušila povinnost uloženou jí v ustanovení § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů, a to při zpracování osobních údajů, u nichž bylo rozhodnuto o likvidaci a které byly vyřazeny z aktivního používání.

Dále bylo rovněž kontrolou zjištěno, že došlo i k porušení povinnosti uložené policistům a zaměstnancům Policie ČR v Ch., a to v ustanovení § 14 zákona o ochraně osobních údajů. Kontrolou však nebylo možné zjistit, kdo se na zneužití osobních údajů podílel porušením svých povinností podle ustanovení § 14 zákona o ochraně osobních údajů.

Na základě výsledků kontroly Úřad zahájil s kontrolovaným subjektem správní řízení o uložení pokuty za porušení zákona o ochraně osobních údajů.

2. Bankovní a finanční sektor

Této oblasti je již tradičně dlouhodobě věnována pozornost Úřadu. Bankovní sektor patří mezi největší správce a zpracovatele osobních údajů. Zejména v posledních dvou letech dochází v návaznosti na stále se zvyšující obchod s úvěrovými produkty ke zvýšení celkového objemu zpracovávaných osobních údajů klientů bank a ostatních finančních institucí. Snaha o minimalizování rizik, spojených s poskytováním úvěrů, vyúsťuje ve snahu shromažďovat o klientovi maximální množství informací, které ovšem nejsou pro zajištění úvěru vždy nutné. Úřad má možnost v rámci své kontrolní činnosti porovnávat scoringové systémy jednotlivých bank. Velmi snadno lze dovést, že rozsah požadovaných informací není vždy nutný pro uzavření příslušné smlouvy.

Protože podle českého bankovního trhu nemají banky povinnost sdělovat podle kterých kritérií nebyla úvěrová smlouva poskytnuta, nemá klient možnost se nejen k danému problému vyjádřit, ale ani se jakýmkoliv způsobem bránit. Skutečný problém nastává při předávání informací o neúspěšném žadateli do bankovního registru klientských informací. Anonymní informace scoringového systému s negativním vyjádřením se tak stává podkladem pro úvěrové hodnocení klienta jinou bankou, která využívá jiný scoringový systém. Na tuto praxi Úřad již několikrát upozornil a výsledkem je připravovaná změna legislativních podmínek, která by opravňovala klienta získat konkrétní informaci o důvodech neposkytnutí bankovní služby. Cílem činnosti Úřadu je, aby klientovi byly poskytovány konkrétní, otevřené informace zakládající pro něj skutečně rovnoprávné postavení znalého klienta při jednání s bankou.

V roce 2006 byly provedeny kontroly v České spořitelně, HVB Bank, Živnostenské bance, Raiffeisenbank, Komerční bance a GE Money Bank i v Bankovním registru klientských informací. Spojovacím motivem pro všechny kontroly bylo zjistit, jak je plněna informační povinnost. Lze konstatovat, že banky sice plní zákonem stanovené povinnosti, ale způsobem, který je pro klienta nepřehledný, jehož výsledkem je ve skutečnosti neinformovaný klient, který bez svého právního poradce nedokáže uplatnit veškerá svá práva vyplývající ze zákona. Typickým problémem, kterým se Úřad zabýval, je praxe bank při poskytování informací o nabízeném produktu. Jak v České spořitelně, tak i v Raiffeisenbank bylo v průběhu prováděných kontrol zjištěno, že klient, který žádá o informaci o úvěrovém produktu, byl nucen poskytnout bance své osobní údaje a byl informován zavádějícím způsobem, že jinak mu nelze poskytnout informaci o RPSN („ceně“ úvěru) a dalších náležitostech úvěru. Zájemce o informaci, který nechtěl, aby banky zpracovávaly jeho osobní údaje, se tak dostal do pozice, kdy nemohl využít svého zákonného práva na informaci o RPSN a porovnat si v rámci konkurenčního prostředí výhodnost jednotlivých nabídek na trhu. Ze strany bank po něm naopak byly vyžadovány informace oprávněně bankami zpracovávané pouze v případě klientů. Výsledkem kontrolního šetření jsou uložena nápravná opatření, která neumožňují bankám pokračovat v této činnosti.

Úřad se ve své kontrolní činnosti zabývá rovněž dodržováním zabezpečení osobních údajů klientů v jednotlivých bankách. Velkou pozornost Úřad věnuje zejména využívání moderních technologií při komunikaci s klientem. Telefonické a internetové bankovníctví je v současné době již běžnou praxí, která má své nesporné výhody. Rubem této praxe je stále stoupající trend zneužívání těchto technologií, zejména pro trestnou činnost. Nejedná se pouze o tzv. phishing, který v letošním roce zasáhl několik bankovních domů, ale jedná se i o skutečnost, že zatímco klient při využívání telefonického nebo internetového bankovníctví má povinnost i několikanásobně se identifikovat, banky si takovou povinnost ve svých podmínkách neukládají. Úřad vyhodnotil jako nesprávnou praxi, kdy klient je telefonicky upomínán o úhradu splátky a na začátku hovoru je nucen se identifikovat bez ohledu na to, kde se právě nachází a zda jeho identifikaci může zaznamenat třetí osoba. Zejména, je-li jako identifikátor využíváno rodné číslo, jde o praxi hrubě invazivní.

3. Neoprávněné nakládání s osobními údaji

Kontrola společnosti podnikající na trhu s realitami

Incidenční kontrola byla provedena na základě žádosti Policie České republiky, neboť vzniklo podezření, že společnost získala neoprávněně osobní údaje o restituentech ze zrušeného územního pracoviště Pozemkového fondu ČR Praha, které pak oslovovala s nabídkou odkoupení jejich restitučního nároku. Policie předala inspektorce vybranou část materiálů zabavených při prohlídce. Při jednání se zástupcem společnosti byla předána žádost o vysvětlení, jak získali osobní údaje, databázi klientů. Vysvětlení nebylo, ani nemohlo být, ve světle důkazů shromážděných Policií ČR dostatečné, takže bylo prokázáno porušení zákona, speciálně § 5 odst. 2 a § 11 zákona o ochraně osobních údajů a byla uložena pokuta ve výši 10 000 Kč, která byla zaplacená.

Neoprávněné nakládání s osobními údaji ve školství

Stížnost byla podána na chování ředitelky školy, která rozeslala citlivé osobní údaje jednatelům školy a členům představenstva zřizovatele školy. Kontrolou bylo zjištěno, že otec žáka po návrhu ředitelky na to, aby žák odešel ze školy kvůli slabému prospěchu (zaviněnému jistou dysfunkcí vzniklou při narození), napsal dopisy jednatelům, členům představenstva a dalším osobám s tím, že si stěžoval na postup ředitelky školy. Ta, ve snaze obhájit svůj postup, napsala stejným osobám dopis, jehož součástí byla mj. i konstatace o zdravotním stavu zmíněného žáka. Toto bylo posouzeno jako porušení zákona o ochraně osobních údajů, speciálně § 9 a § 13 a byla uložena pokuta ve výši 25 000 Kč.

Jako porušení § 5 odst. 1 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů byl posouzen jiný případ ředitele, který v oznámení o ukončení pracovní smlouvy se svým zaměstnancem podrobně popisoval důvody tohoto ukončení. Obecně platí, že osobní údaje lze zpracovávat pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny.

Zpracování osobních údajů při nabízení obchodu a služeb

Četnými případy porušení zákona o ochraně osobních údajů je jejich zpracování firmou, kdy je nepřesně nebo v rozporu se zákonem stanoven účel, rozsah a doba zpracování, případně kontrolující musí konstatovat absenci vnitřního předpisu správce požadovaný ustanovením § 13 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů. V těchto případech byla na základě kontrolního zjištění uložena formou příkazního řízení pokuta 10 000 Kč.

Je-li současně konstatován souběh s porušením jiných právních předpisů, například je zjištěno kopírování osobních dokladů nebo jiné chování kontrolované osoby v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů, je pokuta ukládána až ve výši 25 000 Kč.

Jedna z kontrolovaných společností neoprávněně zpracovávala osobní údaje zákazníka i přes jeho výslovný nesouhlas se zpracováním. Vzhledem k tomu, že kontrola zjistila na základě tohoto podnětu systémovou chybu při plnění povinností správce, obdržela tato pokutu ve výši 15 000 Kč.

4. Činnost správce osobních údajů podle zvláštních právních předpisů

Úřadem je často také prověřována činnost správce nebo zpracovatele osobních údajů, kdy zpracování se současně vymezuje pomocí zvláštního zákona. Například se jednalo o činnost dražebníka a zpracování osobních údajů účastníka dražby, kdy došlo k nezákonnému zveřejnění rodného čísla v dražební vyhlášce.

Dalším takovým příkladem je zvláštní právní rámec pro zpracování osobních údajů zaměstnanců v porovnání s rámcem právních podmínek podle zákona o ochraně osobních údajů, kdy byla konstatována absence základní informace podle § 11 zákona o ochraně osobních údajů, včetně zpracování osobních údajů zájemců o zaměstnání podle podnětu úřadu práce.

I v těchto případech byla vedena příkazní řízení a uloženy pokuty za porušení povinností při zpracování osobních údajů do výše 15 000 Kč.

5. Zpracování rodného čísla

Incidenčními kontrolami bylo zjištěno, že některé velké společnosti neoprávněně nakládají s rodným číslem v rozporu se zvláštním právním předpisem. V několika případech byla vedena správní řízení a byly uloženy pokuty ve výši 30 000 Kč, dále 20 000 Kč a 10 000 Kč.

6. Elektronické vedení účtů

Původce podnětu obdržel v dopise od kontrolovaného nový identifikační údaj (heslo), který je spolu s číslem zákazníka nutno zadat pro přihlášení a vstup do klientské aplikace Phoenix (správy svého účtu). Po přihlášení do aplikace Phoenix provozované kontrolovaným se původci podnětu otevřela místo správy jeho účtu správa účtů společnosti XX, a.s., kterou původce podnětu prohlížel. Původce podnětu ve správě účtů společnosti XX, a.s., získal informace obsažené v jednotlivých účtech této společnosti.

Kontrolou bylo zjištěno, že kontrolovaný zpracovává osobní údaje svých zákazníků v informačních systémech SAP a Phoenix formou písemné evidence.

Přestože kontrolovaný v předložených interních normách věnoval bezpečnosti zpracování osobních údajů velkou pozornost, nepodařilo se mu zabránit neoprávněnému přístupu k osobním údajům obsaženým ve správě účtů. Kontrolou bylo také zjištěno, že kontrolovaný zpracovává při podávání žádosti o distribuci, dodávce nebo sdružených službách, zřízení nového odběrného místa, k identifikaci oprávněných zákazníků mezi jejich osobními údaji také rodné číslo a datum narození. Rodné číslo bylo vyhodnoceno k tomuto účelu jako nadbytečné.

Kontrolovaný porušil také povinnost získat k uvedenému zpracování souhlasy zákazníků, ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů, případně souhlasy zákazníků – nositelů rodného čísla ve smyslu ustanovení § 13c odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Ukazuje se tedy, že technický prostředek zvyšující komfort pracovní i uživatelský musí být pečlivě zabezpečen, a i v takovém případě, že je třeba, aby byly zpracovávány jen údaje nezbytné k naplnění daného účelu. Jedině takovým způsobem jsou osobní údaje zákazníků náležitě ochráněny.

III. Kontrolní aktivity na základě plánu kontrolní činnosti

Třetí a tradiční oblastí dozorových aktivit Úřadu je plán kontrolních činností, který byl po projednání s inspektory Úřadu pro rok 2006 schválen v tomto rámci a v návaznosti na dosavadní zkušenosti Úřadu při aplikaci dozorových působností podle zákona č. 101/2000 Sb. a dozorových působností podle dalších zvláštních zákonů, zejména zákona č. 480/2004 Sb. a zákona č. 127/2005 Sb.

A. OBECNÁ TÉMATA PRO ZAMĚŘENÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI INSPEKTORŮ ÚŘADU

1. Informační systémy veřejné správy

Každý informační systém, i když je provozovaný v mezích zvláštního zákona, musí respektovat obecné principy ochrany soukromí každé fyzické osoby, jejíž osobní údaje jsou předmětem zpracování, a zajistit tak naplnění všech základních právních podmínek v oblasti ochrany osobních údajů.

2. Obchodní řetězce

Obchodní aktivity některých obchodních společností v České republice zasahují široce do soukromí nakupujících osob. Komunikace mezi obchodníkem a nakupující osobou musí respektovat nejen podmínky pro zpracování osobních údajů, ale také další skupinu podmínek týkající se činnosti a poskytování elektronických služeb obchodní společnosti podle zvláštního zákona. Obchodní řetězce navíc zpracovávají personální data svých zaměstnanců a brigádníků.

3. Zpracování osobních údajů za podmínek nasazení sledovacích systémů

Úřad již dlouhou dobu sleduje nárůst monitorovacích systémů v naší společnosti. Protože se nejedná vždy o opatření, která by byla současně doprovázena příslušnými opatřeními respektujícími možný zásah těchto systémů do soukromí fyzických osob, hodlá se Úřad při výkonu kontroly zaměřit na dodržování povinností správců při zpracování osobních údajů v této oblasti.

4. Zpracování rodného čísla

V návaznosti na skončení přechodného období pro zpracování rodného čísla podle zákona č. 53/2004 Sb. je nezbytné věnovat vyšší míru pozornosti, jak správci dodržují tento nový právní rámec nakládání s rodným číslem jako základním identifikátorem občana.

5. Dozor v oblasti elektronických komunikací

V návaznosti na rozšiřující se škálu služeb elektronických komunikací a s tím souvisejících nových podmínek pro zpracovávání osobních údajů se bude vyšší míra pozornosti Úřadu věnovat novým podmínkám pro zpracování osobních údajů v této oblasti.

B. POPIS VÝSLEDKŮ KONTROL PROVÁDĚNÝCH PODLE KONTROLNÍHO PLÁNU

Některé tyto aktivity prováděli inspektoři individuálně, jiné, jako například kontrola obchodních řetězců nebo kontrola finančních úřadů (respektive systému zpracování osobních údajů v souvislosti s výběrem daní v České republice) probíhala koordinovaně tak, že tuto kontrolu inspektoři vykonávali na několika místech a několika úrovních systému současně.

1. Kontrola obchodních řetězců

Inspektoři provedli v roce 2006 kontroly čtyř velkých nadnárodních obchodních řetězců, jejichž hypermarkety se nacházejí na území ČR. Kontroly byly zaměřeny na zpracování osobních údajů nejen jejich zákazníků, ale i na zpracování údajů o zaměstnancích, uchazečích o zaměstnání i o dalších osobách, s nimiž má firma uzavřen jiný smluvní vztah (např. dodavatelé, brigádníci aj.).

V případě zaměstnanců jsou zpracovávány osobní údaje v souladu s pracovní-právními předpisy. Rozsah osobních údajů zaměstnanců odpovídal stanovenému účelu zpracování, který je nezbytný pro řádné plnění povinností, které pro zaměstnavatele vyplývají ze zvláštních zákonů. V případě uchazečů o zaměstnání bylo zjištěno, že bývá požadován větší rozsah údajů než je nezbytný pro evidenci a výběr uchazeče o zaměstnání. Ne vždy byla beze zbytku splněna povinnost správce informovat uchazeče o jeho právech podle zákona o ochraně osobních údajů.

Nedostatky byly zjištěny i při zpracování osobních údajů zákazníků – držitelů zvláštních karet (věrnostních apod.). Kontrolou bylo v jednom případě zjištěno porušení §19 zákona o ochraně osobních údajů a to, že správce, který ukončil zpracování těchto dat, nepodal Úřadu zprávu o tom, jakým způsobem s těmito daty naložil. Toto porušení však není sankcionovatelné. V zabezpečení údajů z reklamních řízení Úřad neshledal pochybení.

Zákazníci jsou rovněž ve většině hypermarketů sledováni kamerovými systémy, a to včetně pořizování záznamů z těchto systémů. Zabezpečení takových záznamů bylo v kontrolovaných hypermarketech podrobně prověřeno a nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly možnosti jakéhokoliv zneužití. Záznamy jsou zabezpečeny nejen proti neoprávněným přístupům třetích osob, ale i vlastních zaměstnanců. Pořizování kamerových záznamů ale není vždy v souladu se zákonem. V některých hypermarketech bylo zjištěno, že jsou pořizovány záznamy osob pohybujících se po prodejně (zákazníků i zaměstnanců), což ne vždy lze posoudit jako nezbytné pro naplnění účelu ochrany majetku. V některých hypermarketech bylo zjištěno, že jsou dokonce pořizovány záznamy osob pohybujících se v prostorách mimo hypermarket. V takových případech byla správcům uložena příslušná nápravná opatření. V používání kamerových systémů byly obecně zjištěny značné rozdíly v jejich využívání. Zatímco některé obchodní řetězce mají nasazen masivní systém kamerového sledování, jiné zase zabezpečují ochranu proti krádežím prostřednictvím detektivů v prostorách prodejen. Zajímavá je skutečnost, že ztrátovost prodejn s jedním až dvěma detektivy je řádově srovnatelná se ztrátovostí prodejn s mnoha kamerami. Nabízí se pak otázka, zda je zasahování do osobnostních práv zákazníků tím, že jejich chování bude zaznamenáváno kamerovým systémem, dostatečně odůvodnitelné. Odpověď musí být záporná a do budoucna bude třeba kamerové záznamy v obchodech obecně podrobit důslednému zkoumání jejich nezbytnosti, ať už ze strany provozovatelů, tak popřípadě i Úřadu v rámci další kontrolní činnosti.

Prověřena byla i činnost hypermarketů v souvislosti se záchytem osob podezřelých z krádeže zboží. Tuto činnost pro hypermarkety obvykle zabezpečují najaté smluvní agentury. Bylo zjištěno, že pokud vůbec jsou agenturou zjišťovány osobní údaje zadržených osob, jsou vždy předány policejním orgánům a hypermarket k nim nemá přístup.

V případě jednoho obchodního řetězce bylo zjištěno soustavné porušování zákona 328/1999 Sb., o občanských průkazech, kde bez souhlasu držitelů a to jak zaměstnanců, tak i návštěvníků docházelo k nezákonnému kopírování a shromažďování těchto kopií. Tento řetězec pochybil i tím, že ponechal volně přístupné tisíce anketních lístků s osobními údaji zákazníků, kteří je vyplňovali v rámci marketingových akcí. Dalším pochybením bylo shromažďování osobních údajů zadržených

osob podezřelých z krádeže bez právního důvodu, a to i v případě, že se následně neprokázala vina zadržené osoby. Kromě dalších porušení bylo u tohoto řetězce zjištěno i porušování zákona při provozování kamerových systémů se záznamem a to jak v neúměrné délce uchování pořízených záznamů, tak zejména při sledování osob a prostor, které neměly s činností tohoto řetězce nic společného. Kamerovými systémy bylo možno sledovat široké okolí včetně komunikací a obytných domů. **Tomuto obchodnímu řetězci byla za výše uvedená porušení zákona uložena pokuta ve výši 500 000 Kč.**

2. Kamerové systémy

V posledních letech dochází k velmi intenzivnímu nárůstu využívání sledovací techniky, zvláště kamerových systémů. Důvodem je zjevně finanční dostupnost těchto systémů a uživatelský komfort. Sledování a zaznamenávání chování lidí se současným uchováváním těchto záznamů zjišťujeme na ulicích, v obchodech, výrobních závodech, bytových domech, ve školách základních i mateřských, v nemocnicích, ústavech sociální péče, restauracích i kostelech. Je přitom zjevné, že o oprávněnosti pořizování kamerových záznamů v takových případech lze úspěšně pochybovat.

V roce 2006 se tedy Úřad zaměřil i na oblast dodržování povinností správců při zpracování osobních údajů v této oblasti. Bylo zahájeno 10 kontrol, z toho 7 již bylo dokončeno. Kontrolovány byly bytové domy, obchodní domy, poskytovatel telekomunikačních služeb, tiskárna celostátního významu, škola.

U všech kontrolovaných subjektů se opakuje tentýž účel pořizování záznamů, a to ochrana majetku, popřípadě i osob, a to bez souhlasu snímaných osob. Takovou ochranu však nelze aplikovat, nejsou-li splněny obligatorní podmínky pořizování kamerového záznamu (a tedy i osobních údajů) stanovené zákonem. První a zásadní podmínkou pořizování záznamu bez souhlasu dotčené osoby je, že pořízení takového záznamu je pro ochranu práv provozovatele (správce) nezbytné. Musí být tedy předem vyčerpány veškeré další možnosti ochrany osob nebo majetku. Současně s touto podmínkou je třeba, aby byla splněna podmínka druhá, a to nezasahovat do soukromého a osobního života fyzických osob. Soukromím člověka se přitom nerozumí pouze soukromí jeho „čtyř stěn“; každý má právo na určitou míru soukromí i na pracovišti, ve škole, v obchodě, v restauraci i na ulici, tedy i na místech více či méně veřejně přístupných.

U převážné většiny kontrolovaných subjektů bylo zjištěno, že pořizování obrazového záznamu nebylo nezbytné. Naopak, obvykle bylo kamerové zařízení provozováno pouze z preventivních důvodů, bez předchozího bytí i pokusu o jiný způsob zabezpečení ochrany majetku. Záznamy byly používány ke kontrole dodržování pracovní doby (poskytovatel telekomunikačních služeb, tiskárna), ředitel školy zjišťoval, zda učitelé nezneužívají školní prostory ke svým soukromým aktivitám. V bytovém domě kamerový systém „odhalil“ pachatele znečištění vchodových dveří (pes). Je velmi nešťastné, že i z takovýchto, někdy zcela bagatelních důvodů, jsou pořizovány kamerové záznamy, které jsou nepochybně způsobilé i velmi závažným způsobem zasáhnout do soukromí člověka. Při projednávání kontrolních protokolů s provozovateli (správcí) se inspektoři povětšinou setkávají s naprostým nepochopením potřeby ochrany soukromí, lidské důstojnosti, soukromého a osobního života, tedy hodnotami deklarovanými Listinou základních práv a svobod a přenesenými i do zákona o ochraně osobních údajů.

Dále bylo u správců kamerových systémů kontrolováno i dodržování dalších povinností stanovených zákonem. Doba uchování záznamů byla většinou označena jako nepřiměřená stanovenému účelu, u některých subjektů byla i několik měsíců. Informační povinnosti podle § 11 zákona jsou plněny ve velmi omezeném rozsahu, obvykle pouze informačním textem typu „prostor je střežen kamerou“.

ko pozitivní lze hodnotit zabezpečení přístupu ke kamerovým záznamům, neboť u naprosté většiny kontrolovaných subjektů byly záznamy přiměřeným způsobem zabezpečeny proti jakémukoliv zneužití.

Všem kontrolovaným subjektům, u nichž bylo zjištěno porušení zákona, byla stanovena nápravná opatření, která u některých z nich spočívala i v zákazu provozování a pořizování záznamu. **Sankční správní řízení budou probíhat již v roce 2007.**

3. Zveřejňování a zabezpečení osobních údajů Policií ČR při jejich zpracování v rámci probíhajícího trestního řízení

Jedním z témat roku 2006 v České republice, která mají vztah k ochraně osobních údajů a k působnosti Úřadu, se stal odposlech a záznam zpráv telekomunikačního provozu prováděný policií. Téma bylo živé jak mediálně, tak politicky a do jisté míry zaujalo i občanskou veřejnost. Mediálně vděčným aspektem problému byl v roce 2006 zpřístupněný záznam odposlechů veřejně známých osob, včetně aktivních politiků. Média dále přinášela osobní údaje z probíhajícího trestního řízení v reportážích investigativního charakteru a operativně k některým případům. Mediální prezentace a diskuse v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky vedly předsedu Úřadu k rozhodnutí provést kontrolu v Policii České republiky. Navíc byly dne 7. září 2006 Úřadu doručeny dva podněty jednoho občana České republiky, který napadl zveřejňování obsahu odposlechů a jiných informací o trestním řízení spojených s osobními údaji veřejnoprávní televizí.

Zpracování osobních údajů v rámci probíhajícího trestního řízení Policie České republiky provádí, jako subjekt plnící úkoly podle trestního řádu a zákona o Policii České republiky a dalších věcně příslušných předpisů, zejména zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Zpráva pro parlamentní kontrolní orgán o použití odposlechu a sledování ve smyslu § 53a zákona o Policii ČR je periodicky vyhotovovaným výstupem ze zpracování osobních údajů. Přílohou zprávy je úplný přehled účastnických adres (čísel), které byly ve sledovaném období Policií České republiky odposlouchávány. Bylo konstatováno, že jde o soubor nedokonale anonymizovaných údajů, které jsou údaji osobními; na tom nemění nic možnost, že účastníkem, k němuž je určitá odposlouchávaná účastnická adresa formálně vázána, může být právnická osoba.

Policie České republiky odpovídá za zpracování osobních údajů v rámci probíhajícího trestního řízení výlučně pouze do okamžiku jejich předání jinému příjemci. Za další nakládání s osobními údaji odpovídají přiměřeně jejich příjemci; těmi jsou osoby oprávněné podle trestního řádu, další orgány činné v trestním řízení, jednotliví novináři a právnické osoby, které osobní údaje pocházející z probíhajícího trestního řízení zveřejňují, popř. jinak šíří.

V souvislosti s plněním povinnosti Policie České republiky přijmout opatření podle § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů (dále jen „bezpečnostní opatření“) bylo zjišťováno, zda a jak Policie České republiky určila odpovědnost za zpracování osobních údajů v rámci probíhajícího trestního řízení, jak zákonem stanovenou odpovědnost vymáhá a jaká další organizační a technická bezpečnostní opatření k zajištění ochrany osobních údajů přijala. Při posuzování bezpečnostních opatření kontrolující vycházela z poznatků z předchozích kontrol, které v Policii České republiky provedla. Na jednotlivých pracovištích a v objektech kontrolované bylo zjišťováno a potvrzeno, že nedošlo ke snížení úrovně zabezpečení. **Podrobněji byla zjišťována technicko-bezpečnostní opatření aktivně přijímaná specificky pro několik datových souborů obsahujících informace o probíhajícím trestním řízení a pro odposlech. V takto vymezeném rámci bylo konstatováno několik problémů:**

1. K osobním údajům vypovídajícím o probíhajícím trestním řízení má od počátku přístup velký počet osob, a to jak u Policie České republiky, tak i u jiných subjektů: např. u jednoho datového souboru bylo evidováno 4 305 aktuálně používaných uživatelských oprávnění, k dalšímu 33 300 uživatelských oprávnění v samotné Policii České republiky. Na základě ustanovení § 41 až 43, 55, 55a a zejména § 59 a 65 trestního řádu jsou osobám tam vymezeným poskytovány určené dokumenty s osobními údaji ve formě stejnopisu, jiné ve formě neindividualizovaných kopií.

Údaje o probíhajícím trestním řízení zpracovávají v určitých elektronických datových souborech Policie České republiky jsou dále zpřístupňovány pro samoobslužné vyhledávání nepřetržitým dálkovým přístupem, na základě písemného požadavku nebo telefonicky jiným správcům: Třem ministerstvům, zpravodajským službám a Národnímu bezpečnostnímu úřadu.

2. Na bezpečnostní opatření přijatá a používaná Policií České republiky nenavazují odpovídající bezpečnostní opatření příjemců osobních údajů o probíhajícím trestním řízení: Média získané osobní údaje z principu zveřejňují, postup Ministerstva vnitra a Parlamentu České republiky, Poslanecké sněmovny v případě zpráv o odposlechu je třeba posoudit ve světle zásady § 6 odst. 1 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, podle níž lze fyzické osobě umožnit přístup k utajované informaci stupně utajení „Vyhrazené“, jestliže jej nezbytně potřebuje k výkonu své funkce, pracovní nebo jiné činnosti.

Rozpor mezi podmínkami přístupu k osobním údajům o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu u kontrolované a u příjemců periodicky zpracovávané zprávy je zřejmý; úroveň bezpečnostních opatření u příjemců zprávy však nebyla předmětem kontroly.

3. Bezpečnostní opatření, která má Policie České republiky přijmout a provést podle zákona o ochraně osobních údajů, jsou obecně zpochybněna tím, že chráněné osobní údaje lze podle dalších zákonů zveřejnit. Ustanovení § 42l zákona o Policii České republiky stanoví striktně omezení rozsahu na nezbytný a současně zakotvuje podmínku souvislosti s trestním řízením. Ustanovení § 8a trestního řádu opravňuje Policii České republiky zveřejnit osobní údaje přímo související s trestnou činností. Poskytování informací o probíhajícím trestním řízení v odpověď na dotaz novináře neprobíhá v režimu stanoveném v § 42k zákona o Policii České republiky. Poskytování informací z iniciativy Policie České republiky podle ustanovení § 8a trestního řádu probíhá opět v jiném režimu.

4. Bezpečnostní rizika jsou spojena s telekomunikační infrastrukturou, v níž jsou osobní údaje o probíhajícím trestním řízení zpracovávány. Policie České republiky je v úplnosti odpovědna pouze za opatření, která lze přijmout na úrovni aplikací; za další opatření odpovídá společně s Ministerstvem vnitra.

Z provedené kontroly vyplynulo, že Policie České republiky přijala a provedla opatření ke splnění povinností stanovených v § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů a že přijatá a provedená opatření zpracovává a dokumentuje. V objektech Policie České republiky nebylo zjištěno žádné porušení stanovených režimů a opatření fyzické bezpečnosti, ani nerespektování odpovědnosti stanovené věcně příslušnými předpisy či interními akty řízení.

Zjištění vypovídají o tom, že ochrana osobních údajů v rámci probíhajícího trestního řízení podle zákona o ochraně utajovaných informací není jako bezpečnostní opatření podle zákona o ochraně osobních údajů příliš účinná; její přínos je spíše pro plnění povinnosti přijatá a provedená opatření dokumentovat.

IV. Kontrolní aktivity v oblasti dozoru podle zákona č. 480/2004 Sb.

V roce 2006 se stabilizoval samostatný útvar pro vyřizování agendy nevyžádaných obchodních sdělení. Inspektorát IV byl vyčleněn pro zpracovávání této agendy, včetně přebírání elektronicky podávaných stížností prostřednictvím webového formuláře. Podařilo se tak do značné míry napravit poněkud nesystematický stav z předchozího roku, kdy se na této agendě v různé míře podílelo několik různých útvarů.

Personální naplnění inspektorátu umožnilo přistoupit k úpravě kontrolních postupů tak, aby se výrazně zvýšila jejich účinnost. Podařilo se díky jisté specializaci uvnitř samostatného útvaru dosáhnout poměrně razantní optimalizace kontrolního procesu, který by jinak z důvodu značného množství stížností a relativně zastaralé právní úpravy byl zcela nezvladatelný. Přetrvávajícím nedostatkem právní úpravy je totiž absence diskrečního oprávnění kontrolního orgánu, pokud jde o hodnocení míry závažnosti jednání, ve kterém je spatřováno porušování zákona. Je tudíž nutno považovat každé jednání za stejně závažné, ačkoliv jsou jednotlivé případy značně odlišné, ať již svým provedením, rozsahem či zaviněním konkrétní osoby.

Dále bylo nutno, vzhledem k nepoměru počtu stížností k počtu kontrolních pracovníků, do značné míry modifikovat tradiční postup kontroly na místě. Za tím účelem byla vypracována nová metodika, kdy kontrolující převážnou část potřebných informací získávají dotazníkovým šetřením s návazným rozbořem obsahu zpráv namísto šetřením v místě. Tento postup bylo nutno zavést též z důvodu zvláštní charakteristiky podnikatelské činnosti spojené s podnikáním na Internetu, neboť mnozí podnikatelé v tomto oboru nemívají zvláštní provozovny, tedy podnikají ze svého domova a leckdy se tomuto podnikání věnují ve svém volném čase. Běžný úřední styk s takovými osobami je tedy značně obtížný.

Potíže dosud působí nedostatečné kompetence při získávání provozních a lokalizačních údajů poskytovatelů služeb elektronických komunikací, které by v některých případech pomohly při usvědčení pachatele správních deliktů. Na mnohem vyšším stupni by pak zcela jistě mohla být spolupráce Úřadu s těmito operátory, pokud jde o realizaci některých opatření vůči subjektům, které využívají nabídek neplacených služeb (freemailů) pro potřeby šíření nevyžádaných obchodních sdělení. Úřad v roce 2006 několik takových případů zaznamenal a operátorům předložil, bohužel však bez patřičné odezvy. Značnou odezvu naproti tomu měla akce, jejímž účelem bylo oslovit stěžovatele, kteří podávají stížnosti na nevyžádaná obchodní sdělení prostřednictvím webového formuláře Úřadu. Cílem bylo dosáhnout toho, aby tyto stížnosti byly chápány jako nejzazší prostředek k napravení závadného stavu, kdy již zpravidla nelze předpokládat, že by k tomuto jednání odesílatelů obchodních sdělení došlo omylem či technickou chybou. Bohužel v mnoha případech je tomu naopak a podání stížnosti je první věcí, kterou takto postižený adresát udělá. Přitom ve velkém procentu prošetřovaných případů se ukazuje, že zde nikdy žádný úmysl šířit obchodní sdělení nebyl. Šetření případů, ve kterých figuruje jedna či dvě stížnosti tak stále v celé agendě převládá a odčerpává značné množství sil a prostředků.

Kontrolující stále musejí postupovat dle zákona č. 552/1992 Sb., o státní kontrole, a nemohou použít zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který by umožnil mimo uložení nápravných opatření i další zlepšení kontrolního postupu. To, že je kontrolujícím znemožněn přístup k informacím o držitelích IP adres, brání nalezení těch, kteří svou identitu utajují čili těch, kteří patří do závažnější kategorie. Stávající možnosti jsou uplatnitelné pouze vůči „slušným“ podnikatelům, tedy těm, co svou identitu neskrývají, řádně podnikají a zpravidla odeslali některou ze svých zpráv osobě, o které se domnívali, že je jejich klientem, či na adresu, o které se domnívali, že je pro tento účel použitelná.

V roce 2006 bylo Úřadem přijato celkem 1503 stížností na šíření nevyžádaných obchodních sdělení. Oproti roku 2005 (cca 1000 stížností) jde o nárůst podaných stížností o 50 %. Vyřízeno bylo 1108 stížností. Z celkového počtu podaných stížností bylo po vyhodnocení shledáno 255 stížností neoprávněnými (zejména z důvodu, že se nejednalo o obchodní sdělení) a v 76 případech se nepodařilo zjistit odesílatele obchodního sdělení. Ve 121 případech došlo k nápravě bez nutnosti provádět kontrolu. V průběhu roku 2006 bylo inspektorátem IV zahájeno 163 (vyřízeno 656 podání) kontrol na dodržování zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů. Inspektorátem IV bylo ukončeno 29 kontrol zahájených v roce 2005 a 124 kontrol zahájených v roce 2006. V 87 případech bylo zahájeno správní řízení a uložena pokuta v celkové výši 316 000 Kč.

Nejčastější prohřešky, kterých se odesílatelé obchodních sdělení v uplynulém roce dopouštěli, se příliš neliší od předchozích let a daly by se shrnout zhruba do těchto bodů:

1. Mnoho kontrolovaných se odvolávalo na souhlas udělený telefonicky a téměř nikdo nechtěl důsledně princip *opt-in*. V tomto případě platí, že nevysloví-li příjemce souhlas, platí nesouhlas automaticky.
2. Téměř nikdo neoznačoval zprávu jako obchodní sdělení. Zprávy jsou přitom označovány všelijak (newsletter, info, novinky atd.). Zákon o některých službách informační společnosti však stanoví, že obchodní sdělení musí být jako takové označeno „zřetelně a jasně“. Označení, že se jedná o „obchodní sdělení“, by mělo být umístěno v identifikačním poli zprávy, aby v případě použití protokolu IMAP nemuseli příjemci tyto zprávy stahovat ze serveru, ale po přečtení hlavičky je mazali přímo tam. Totéž platí pro případné nastavení antispamových filtrů.
3. Někteří poskytovatelé internetových služeb přispívají k zamělování výkladu právní úpravy tím, že obchodní sdělení sami nerozesílají, ale vkládají na konce jimi přenášených zpráv tzv. reklamní patičky (což jsou krátká reklamní sdělení, umístěná v zápatí zprávy elektronické pošty). Brání se pak tím, že nejde o samostatné zprávy. Takto rozesílaná zpráva nejen že obsahuje všechny znaky obchodního sdělení a neumožňuje např. účinné odmítnutí takto zasílaných zpráv, ale poskytovatel služby přebírá odpovědnost za obsah celé zprávy, neboť ji pozměnil (§ 3 zákona č. 480/2004 Sb.).
4. Někteří odesílatelé používali při odesílání zpráv tzv. skrytou kopii. Tím sice nesdělují příjemci adresy všech osob, kterým e-mail odeslali, ale ten obdrží obchodní sdělení i bez uvedení své vlastní adresy. To je zvláště nevýhodné, je-li příjemce držitelem více adres a stahuje-li elektronickou poštu z několika serverů. Bude-li totiž chtít příjem dalších zpráv zastavit, nemůže tak učinit jednoduchým způsobem, neboť neví, na jakou z jeho adres zprávu obdržel.
5. Prokazování souhlasu se u některých poskytovatelů elektronických služeb omezilo na zaškrtnutí políčka v registračním formuláři v příslušné sekci webové aplikace. Opomíjí se fakt, že takový formulář, není-li chráněn přístupovým jménem a heslem, může vyplnit kdokoli (a tudíž za kohokoliv). Je tedy třeba před vlastním rozesláním obchodních sdělení ověřit projev vůle „registrovaných“ uživatelů, např. zasláním informační e-mailové zprávy o uskutečnění registrace spolu s možností odmítnout zaslání obchodních sdělení nebo lépe s žádostí o potvrzení registračních údajů.
6. Má-li obchodní sdělení zcela vyhovovat ustanovením zákona, musí být opatřeno platnou adresou, na kterou by mohl adresát přímo a účinně zaslat informaci o tom, že si nepřeje, aby mu byly obchodní informace odesílatelem nadále zasílány. Pokud však má odesílatel svou databázi klientů organizovanou dle e-mailů, dochází k nesrovnalostem, pokud je odesílací adresa klienta různá od registrované. Pro bezchybnou

komunikaci je třeba doplnit databázi o jiný identifikační prvek (klientské číslo atp.) a opatřit jím rozesílané obchodní sdělení. Je tedy třeba rozesílat zprávy jiným způsobem než hromadně pomocí tradičních poštovních klientů.

Vývoj právní úpravy

Samotný zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, doznal v polovině roku 2006 jistých změn. K 1. srpnu vstoupila v platnost novela tohoto zákona č. 214/2006 Sb., která i pod vlivem hodnocení dosavadní právní úpravy ze strany Evropské komise částečně zavedla obecné zásady principu *opt-out*, neboť nově zavedla možnost zasílat obchodní sdělení zákazníkům odesílatele (tedy osobám, u nichž existuje předchozí obchodní vztah k odesílateli), pokud jde o nabídku obdobných výrobků nebo služeb, a to i bez předchozího souhlasu, za podmínky, že zákazník využití podrobností elektronického kontaktu pro zasílání těchto obchodních sdělení původně neodmítl. Další podmínkou je povinnost ukončit zasílání takových obchodních sdělení v okamžiku, kdy je ze strany zákazníka vysloven nesouhlas. Tento nesouhlas musí mít zákazník možnost učinit jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet odesílatele.

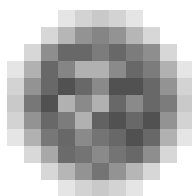
Zavedením principu *opt-out* do zasílání obchodních sdělení mezi podnikateli a jejich zákazníky došlo zcela jistě ke zjednodušení obchodní komunikace mezi těmito subjekty. Na druhou stranu je třeba přiznat, že ve světle aplikačních poznatků se jedná v zásadě o kosmetickou úpravu této právní normy, neboť převážná část problémů s nevyžádanými obchodními sděleními leží v jiné sféře. I nadále jsou totiž obchodní sdělení spíše využívána k získávání nových zákazníků než k oslovování stávajících. Zde je potom získání předchozího souhlasu se zasíláním obchodních sdělení značně obtížné, neboť právě ten „zaručený“ kanál – elektronickou poštu – v tomto případě užít nelze. To je také důvod, proč je tato povinnost často obcházena a je vlastně i nejčastějším důvodem k zahájení správního řízení.

Potíže stále činí nejasný výklad definičního ustanovení, týkajícího se samotného pojmu obchodního sdělení, a to především ta jeho část, která vysvětluje, co není obchodním sdělením. Tím podle zákona není údaj, umožňující přímý přístup k informacím o činnosti fyzické či právnické osoby nebo podniku, zejména doménové jméno nebo adresa elektronické pošty. Někteří podnikatelé pak ve snaze obejít přísná ustanovení zákona vytvářejí zprávy elektronické pošty sestávající z pouhého odkazu na webovou stránku. Obchodní sdělení je pak tvořeno textem tvořícím obsah tohoto odkazu.

V této souvislosti je třeba zmínit i tzv. virální marketing, který spočívá v principu dobrovolného rozesílání zpráv s komerčním obsahem. Dobrovolnost je charakterizována jako „služba z přátelství“, neboť komunikačními kanály jsou v tomto případě běžné interpersonální kontakty typu rodinných přátel či kolegů z práce. Komerční sdělení navíc není v samotné zprávě vůbec obsaženo, ta obsahuje pouze odkaz na webovou stránku, kde je umístěn např. reklamní klip na zboží či služby. Právě ne zcela jednoznačný výklad definičního ustanovení, ze kterého lze v jistém smyslu dovozovat, že samotný odkaz na internetovou doménu není podle zákona o některých službách informační společnosti obchodním sdělením, působí v praxi velké komplikace. Ke cti nějaké příští novely zákona by jistě posloužila přesnější definice této výjimky.

Zaznamenan byl však i pozitivní posun v chápání nutnosti regulace ochrany soukromí v elektronických komunikacích veřejností. Proto se lze čím dál častěji na webových stránkách on-line obchodů a dalších společností setkat s různými druhy registračních formulářů, pomocí kterých jsou transparentní formou získávány podrobnosti elektronického kontaktu a především je možné touto formou poskytnout i odvolat souhlas se zasíláním obchodních sdělení. Názory veřejnosti na tuto problematiku však stále nejsou konzistentní, zvláště drobní a začínající podnikatelé vi-

dí v zákoně o některých službách informační společnosti zbytečnou byrokratickou překážku v jejich podnikání. Tomuto chápání zpravidla nahrává fakt, že převážná většina nevyžádané pošty zcela neregulovaně proudí do poštovních schránek ze zahraničních serverů, což je problém, se kterým si česká legislativa pochopitelně neumí poradit. V takové záplavě spamu pak několik tuzemských nevyžádaných obchodních sdělení vypadá zcela neškodně a vyvolává debaty o nezbytnosti jejich regulace. Ta je však zcela na místě, neboť kromě již zmíněné otázky ochrany soukromí, má tento jev i svůj aspekt hospodářský, neboť se dotýká v jistém smyslu i existence řádné hospodářské soutěže.

Vyřizování stížností a poskytování konzultací

V rámci provedené reorganizace Úřadu byl k 1. lednu 2006, s cílem zlepšení služeb pro veřejnost, zřízen odbor stížností a konzultací. Náplní jeho činnosti je:

- vyřizování telefonických dotazů
- poskytování osobních konzultací
- vyřizování elektronických podání
- právní posouzení podnětů a stížností

Jednoroční zkušenost prokázala, že sloučení uvedených agend na jednom pracovišti, nutno podotknout že bez navýšení tabulkových míst, mělo své opodstatnění a v celkovém kontextu úsilí o posílení kontrolní činnosti Úřadu splnilo účel deklarovaný v roce 2005. Od vzniku problému, kdy se občané obrátili na Úřad s telefonickými, osobními či e-mailovými dotazy typu „je správné když...nebo se jedná o porušení zákona?“, byla zajištěna kontinuita řešení případu zpravidla týměž pracovníkem odboru, což přispělo k rychlosti i kvalitě dalších opatření. Zatímco z počátku roku 2006 měl odbor stížností a konzultací problém s dodržováním zákonné třicetidenní lhůty k vyřízení podání, zkrátila se koncem téhož roku tato doba cca na polovinu. Stále častější jsou případy, kdy podávající osoby obdrží odpověď řádově v několika dnech. Jejich následné pozitivní reakce svědčí o tom, že Úřad se v tomto směru vydal správnou cestou. Důsledně provedená prvotní právní kvalifikace věci, doplnění a ověření poskytnutých skutečností signalizujících důvodné podezření z porušení zákonů upravujících oblast ochrany osobních údajů, příznivě ovlivnilo i další postup ve věci, tedy uplatnění dozorových činností Úřadu ve formě kontroly nebo řízení o uložení sankce za přestupek nebo jiný správní delikt podle zákona o ochraně osobních údajů.

Jednoznačným fenoménem, který ovlivnil všechny statistické údaje roku 2006, bylo zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerových systémů.

Stanovisko Úřadu č. 1/2006 „Provozování kamerového systému z hlediska zákona o ochraně osobních údajů“ z ledna 2006 bylo následně medializováno a z reakcí subjektů všech kategorií, včetně orgánů policie, soudů, veřejné správy, místní samosprávy, ekonomických subjektů, odborových organizací, bytových družstev i fyzických osob v pozici zaměstnanců, studentů, nájemníků bytů, klientů finančních ústavů, návštěvníků obchodních řetězců atd., vyplynulo, že bylo vydáno v době velmi aktuální. Společným jmenovatelem vyhodnocení těchto značně rozmanitých podání bylo konstatování, že zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerového systému je způsobilé zasáhnout soukromí fyzických osob v často předem netušených rozměrech a dimenzích. Jedná se o dynamicky se rozvíjející oblast, kdy v závislosti na nových technologiích a snižování pořizovacích nákladů technických prostředků dochází k nárůstu počtu subjektů využívajících kamerové systémy i tam, kde to nemá z pohledu zákona o ochraně osobních údajů opodstatnění, včetně soukromí nájemníků v bytových domech, sledování zaměstnanců na pracovišti, monitorování chování studentů a žáků ve třídách, zabírání veřejných prostor při ochraně vlastního nebo svěřeného majetku apod. Úřad proto věnoval této problematice zvýšenou pozornost po celý rok 2006 a mimo jiné svým výkladem značně omezil liberační výjimky z oznamovací povinnosti prakticky pouze na případy, kdy použití kamerového systému přímo předpokládá některý ze zvláštních obecně závazných právních předpisů. V listopadu 2006 pak přišla druhá vlna zájmu veřejnosti o kamerové systémy, a to v souvislosti s rozhodným a úspěšným odporem studentů Soukromého gymnasia Josefa Škvoreckého proti instalaci kamer přímo ve třídách.

Vliv počtu dotazů, žádostí, konzultací, podnětů a stížností vztahujících se ke kamerovým systémům na celkovou statistiku lze doložit následujícími čísly: Měsíční průměr všech typů podání odboru stížností a konzultací činil v roce 2006 153. V únoru to bylo 178 podání, v březnu 191 a v listopadu 211 podání. Z kvalifikovaného odhadu pak vyplývá, že z celkového počtu 8 000 telefonických konzultací se cca 1/4 nějakým způsobem týkala kamerových systémů.

Mimo již uváděné případy veřejnost dále reagovala hromadnými podněty a stížnostmi i na další jevy ve společnosti, přičemž za nejzávažnější lze z pohledu Úřadu považovat např.:

- výměnu osobních údajů klientů mezi Českou televizí a Českým rozhlasem
- zavádění čipových tzv. In-karet správcem České dráhy (kontrola dosud neukončena)
- využívání rodných čísel ve veřejně dostupných databázích (obchodní rejstřík, registr ekonomických subjektů, katastr nemovitostí)

V souvislosti s přijímáním nové právní úpravy zákona č. 348/2005 Sb., který v § 8 odst. 11 umožňuje provozovatelům vysílání ze zákona předávat si navzájem údaje z evidence poplatníků za účelem jejich zjištění nebo ověření, se Úřad vyjádřil v tom smyslu, že tyto právní podmínky nejsou v souladu s obecnými principy ochrany osobních údajů. Závažnost této skutečnosti se násobí faktem, že se jedná řádově o milionové databáze diváků České televize a posluchačů Českého rozhlasu. V souvislosti s aplikací zákona a dotazníkovou akcí Českého rozhlasu, který vyžadoval po svých neplatičích další osobní údaje, např. číslo telefonu či SIPA, aniž by přitom dodržel své zákonné povinnosti správce, byly řešeny desítky podání. Není vyloučeno, že porušení zákona o ochraně osobních údajů se v této souvislosti dopustili i dodavatelé elektrické energie a Česká pošta (šetření těchto případů ještě nebylo ukončeno).

Stále bohužel přetrvává nesprávný názor, že pouze rodné číslo je jednoznačným identifikátorem konkrétní fyzické osoby, což vede k nakládání s ním v rozporu se

zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento názor vyvrací i nový správní řád a případy protiprávního nakládání s rodným číslem jsou zpravidla přímo postihovány sankcí, aniž by bylo nezbytné zahajovat kontrolu. Často se jedná přímo o tragikomické příběhy dokumentující elementární neznalost a nízkou úroveň právního vědomí, kdy je rodné číslo správcem vyžadováno od účastníka desetihodinového kursu uživatelské obsluhy PC, při registraci v knihovně a naopak byl zcela nelogicky klientům jedné z bank poskytován seznam zaměstnanců banky oprávněných k jednání i s jejich rodnými čísly.

Naopak Úřad se musel v prohlášení pro ČTK distancovat od doslovného znění článku v deníku Právo z 20. prosince 2006 „Firmy musí kvůli rodným číslům upravit miliony pracovních smluv“. Obsah článku byl zavádějící a následovala exploze dotazů a rozhořčených reakcí z řad zaměstnavatelů. Úřad uvedl na pravou míru, že rodná čísla lze využívat mj. se souhlasem osoby, které bylo přiděleno. Podpis pracovní smlouvy obsahující rodné číslo zaměstnance je dostatečným projevem jeho souhlasu a proto v pracovních smlouvách uzavřených do 31. 12. 2005, tj. do konce přechodného období stanoveného novelou zákona č. 133/2000 Sb., není třeba rodná čísla znečitelňovat. V pracovních smlouvách uzavřených v letošním roce by již rodné číslo uváděno být nemělo, neboť pro daný účel (uzavření smlouvy) jde o osobní údaj nadbytečný, pokud je v této smlouvě současně uváděno i datum narození. Skutečnost, že zaměstnavatel musí rodnými čísly svých zaměstnanců disponovat, např. pro účely zdravotního a sociálního pojištění nebo výpočet mzdy či platu, na tom nic nemění. Na využívání rodného čísla pro tyto účely lze aplikovat ustanovení § 13c odst. 1 písm. b) zákona č. 133/2000 Sb., tedy stanoví-li tak zvláštní zákon. Souhlas osoby, které bylo rodné číslo přiděleno, pak není potřebný.

Stále častější jsou dotazy ze strany podnikatelských subjektů, proč i oni, tzn. statutární zástupci obchodních společností nebo fyzické osoby podnikající podle zvláštních právních předpisů, nepožívají stejné ochrany osobních údajů, jako ostatní část společnosti. Úřad je nucen odpovídat ve smyslu, že zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, upravuje zvláštním způsobem zpracování údajů, a to včetně rodného čísla, zapisovaných do obchodního rejstříku, který je veřejným seznamem vedeným v elektronické podobě a každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj kopie či výpisy. Prakticky totožné právní důsledky vyplývají ze zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Tento stav musí Úřad respektovat, ale považuje jej za legislativně nedořešený, už jen proto, že se týká řádově milionů podnikatelů a statutárních zástupců. Změna je však možná jen na základě novely uvedených zákonů a protože Úřad nemá zákonodárnou iniciativu, je prosazení principů ochrany osobních údajů obtížnější. Za desítky dotazů, podnětů a stížností tohoto typu lze citovat z dopisu lékařky:

„Vážený pane doktore, děkuji za odpověď. Jako jednatelka společnosti s.r.o. se však cítím velmi diskriminována Vámi uvedeným zákonem (rozuměj zákonem č. 513/1991 Sb.), protože si myslím, že mám právo na ochranu osobních údajů jako každý řadový občan této republiky. Doufám, že zákon bude někdy v budoucnu změněn a Úřad pro ochranu osobních údajů bude sloužit každému z nás a ne jen některým lidem.“

Stejná situace včetně trendu nárůstu nesouhlasných podání je u dalšího veřejného seznamu – katastru nemovitostí. Povinnost osoby, která získala osobní údaje včetně rodného čísla z katastru nemovitostí, použít je pouze zákonem uvedeným způsobem, je pro dotčené osoby slabou náplastí, neboť nejde jen o osobní údaje, ale o zásah do soukromí mající širší dimenze. Podle názoru Úřadu by k možnosti zjišťování majetkových poměrů občanů, tedy vlastnictví nemovitého majetku, mělo

být jednoznačnou podmínkou prokázání nezpochybnitelného právního zájmu.

Pokud jde o kategorizaci stížností z hlediska typologie porušení zákona o ochraně osobních údajů, nebyla v roce 2006 zaznamenána výrazná změna. Jedná se tedy nadále zejména o nejasně stanovený účel zpracování, shromažďování osobních údajů ve větším rozsahu a po delší dobu, než je nezbytné k dosažení stanoveného účelu, zpracování osobních údajů pro jiný, než deklarovaný účel, vady souhlasu, který pak již není projevem svobodné vůle subjektů údajů, dobrovolný a informovaný, vynucování souhlasu pod pohrůžkou např. neposkytnutí požadované služby či neprodání zboží, neplnění informační povinnosti, předávání osobních údajů třetím osobám nebo jejich zveřejňování bez souhlasu.

Přetrvávajícím nešvarem v chování některých povinných osob je oslovování občanů nabídkami zboží nebo služeb na základě nejasných zdrojů informací o jejich osobních údajích. Byly zaznamenány případy, kdy komerční sféra si takovéto databáze potenciálních klientů vzájemně prodává. Dále poměrně často správci deklarují použití získaných osobních údajů k ochraně svých zpravidla velmi mlhavě specifikovaných práv a právních zájmů. Dalším negativním jevem, jehož důsledkem je porušení povinnosti týkající se zajištění bezpečnosti osobních údajů, jsou opakující se nálezy dokumentů s osobními údaji mimo prostory, ve kterých dochází ke zpracování, a to i na místech veřejnosti přístupných. Výjimkou nejsou ani ztráty písemností s citlivými údaji, kterým zákon o ochraně osobních údajů přiznává přísnější režim ochrany, převážně ze zdravotnické dokumentace. Zveřejňování jmen dlužníků a neplatičů je z pohledu našeho právního řádu považováno za nepřiměřený nátlak směřující k vymáhání pohledávky, který může způsobit dotčenému subjektu újmu i v jiných oblastech soukromého i veřejného života, a je proto nezákonné. Jako příklad lze uvést stručné podání starosty jedné z obcí:

„Dne 18. 11. 2006 jsem našel v kontejneru v obci tiskopisy, jejichž vzor přikládám. Máme jich tu asi 100 kg a týkají se celého západočeského kraje.“ Následně bylo zjištěno, že formulář jedné ze stavebních spořitelen obsahuje veškeré kontaktní údaje klienta, osobní údaje pojišťovacího poradce a údaje o uzavřené smlouvě, včetně výše uzavřené cílové částky, stavu účtu, bonitě klienta atd.

Dalším nešvarem je kopírování různých typů dokladů, dokumentů a písemností, kterým si řada správců zjednodušuje práci. Pořizování kopií občanského průkazu a cestovního dokladu bez souhlasu jeho držitele je zvláštními zákony zakázáno, s výjimkou případů, kdy to jiný obecně závazný právní předpis nebo mezinárodní smlouva umožňuje. Úřad zpravidla tyto věci, které jsou primárně přestupkem, k jehož vyřízení je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, vyhodnocuje i jako porušení zákona o ochraně osobních údajů, neboť dochází ke shromažďování osobních údajů pro daný účel nadbytečných (např. podpis držitele občanského průkazu, osobní údaje jeho manželky).

Specifickou oblastí, do níž v roce 2006 stížnosti směřovaly v mnohem větší míře, než v předcházejících obdobích, byly pracovněprávní vztahy. Hlavním rysem je zde výrazně nerovnoprávné postavení zaměstnance vůči zaměstnavateli, a to již ve fázi výběrového řízení. Obava ze ztráty zaměstnání se projevuje největším procentem anonymních stížností a v této oblasti Úřad předpokládá i značnou latenci porušování povinností správce.

V této souvislosti je nutné stručně se zmínit o přístupu Úřadu k identitě stěžovatele. V teorii i praxi lze vysledovat dva základní přístupy. Převládá mínění, že každý je povinen snášet důsledky svého jednání. Současně je možno najít argumenty pro názor, že stěžovatel uplatňuje pouze své právo na ochranu soukromí dané zákonem, a proto by zásadně neměl být vystavován možným sankcím ze strany správce. Podle názoru Úřadu by mělo být právo stěžovatele na anonymitu respektováno, pokud to nebrání provádění důkazů. Je třeba brát v úvahu skutečnost, že anonymní

stěžovatel může být v tíživé životní situaci a riziko případného konfliktu se správcem mu v rozhodování o odkrytí totožnosti příliš argumentů pro tuto volbu nedává. Vzhledem k uvedenému Úřad striktně netrvá na identifikaci stěžovatele, která podle § 37 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, znamená jeho jméno, příjmení, datum narození, místo trvalého pobytu, případně jinou adresu pro doručování. Podle poznatků Úřadu toto ustanovení v plném rozsahu, tedy co do data narození, správní úřady ve své praxi neaplikují. Úřad vychází především z obsahu podání, a pokud ten zakládá důvodné podezření z porušení zákona o ochraně osobních údajů, přistupuje k uplatnění svých dozorových kompetencí (pochopitelně bez možnosti informovat stěžovatele o způsobu vyřízení). Právo účastníku řízení nahlížet do spisů a požadovat pořizování kopií písemností, dané celým právním řádem, je jistě nezpochybnitelné. O tom, že ani zde není právní úprava zcela přesná, svědčí následující příklad:

Matka uvedla Policii České republiky, že jí a její dceři chodí výhružné SMS zprávy a mají strach. Orgány policie jí bylo sděleno, že podá-li trestní oznámení a podaří-li se pachatele vypátrat, bude mít postavení účastníka řízení a nahlédnutím do spisu o nich zjistí i to, co ještě neví. Z této obavy se stěžovatelka obrátila na Úřad s žádostí, aby trestní oznámení podal jejím jménem.

Celkové statistické údaje

V roce 2006 bylo vyřízeno 8 000 telefonických dotazů, poskytnuto 41 osobních konzultací většího rozsahu převážně ministerstvům, dalším orgánům veřejné správy a samosprávy, finančním ústavům a ekonomickým subjektům (nejsou sem započítána osobní setkání se stěžovateli k doplnění jejich podání) a odpovězeno 1 413 žádostí zaslanych elektronickou poštou.

O kategorizaci celkového počtu 1 889 písemných podání podle dotčených správců nebo zpracovatelů osobních údajů vypovídá následující přehled:

	dolazy na	podněty proti	oprávněné stížnosti na
Bezpečnost a justice	28	22	9
Česká pošta	9	9	4
Družstva	28	8	7
Doprava	13	14	12
Ekonomické subjekty	331	65	34
Finanční ústavy	33	31	18
Fyzické osoby	65	34	3
Internet	143	29	1
Masmédia	41	16	13
Školství	66	6	7
Telekomunikace	54	41	16
Veřejná správa	175	67	20
Zdravotnictví	53	13	14
Ostatní	270	45	22
CELKEM	1 309	400	180

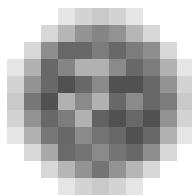
Statistika stížností vyřízených v roce 2006

Podněty	
– celkem	476
z toho	
– předáno ke kontrole	162
– předáno na zahájení řízení	18
– postoupeno příslušným orgánům	3
– odloženo s vyzněním	293

Oproti roku 2005 (311) došlo k nárůstu počtu vyřízených stížností o 53 %. Počet 379 přijatých stížností je srovnatelný s rokem 2005 (408), stejně jako procentuální podíl způsobů jejich vyřízení. I zde se projevila nová role odboru stížností a konzultací, který řadu kauz vyřešil ke spokojenosti dotčeného subjektu ještě před podáním stížnosti, tedy v rámci poskytovaných konzultací a právních vyjádření ke konkrétním otázkám. Velkou roli zde sehrávají kvalifikované rady občanům i dalším subjektům, jak v dané věci postupovat, a to i mimo režim zákona o ochraně osobních údajů a zákonů s touto problematikou bezprostředně souvisejících. Kromě doporučení důsledně uplatňovat práva daná subjektům údajů zejména v ustanoveních § 12 a § 21 zákona o ochraně osobních údajů a požádat správce o informaci, vysvětlení, provedení opravy, blokování nebo likvidaci zpracovávaných osobních údajů tak byly poskytovány i právní rady řešit věc občanskoprávní žalobou, uplatněním práv v probíhajícím trestním nebo soudním řízení apod.

Dlouhodobě jsou téměř dvě třetiny (62 %) stížností odkládány jako nedůvodné. Důležitým aspektem je zde fakt, že podání stížnosti není spojeno s žádnými finančními výdaji (pomineme-li samotné náklady na podání). Tento faktor často způsobuje, že stížnosti jsou podány bez předchozí úvahy o vhodnosti takového postupu, např. jako bezprostřední reakce na vyhrocené interpersonální vztahy. Nejčastějším důvodem označení stížností za neoprávněné bylo, že se vůbec nejednalo o zpracování osobních údajů nebo k němu docházelo v souladu se zvláštními obecně závaznými právními předpisy.

Závěrem lze konstatovat, že povědomí občanů o existenci Úřadu a jeho dozorových kompetencích soustavně roste. Nejsou výjimkou ani žádosti o pomoc občanů trvale žijících v zahraničí. Rovněž správci a zpracovatelé osobních údajů využívají stále více poskytovaných konzultací, přičemž potěšitelný je zejména fakt, že tak činí preventivně, aby se nedostali do konfliktu se zákonem o ochraně osobních údajů.

Správní trestání

1. OBECNÁ ČÁST

Rok 2006 přinesl do oblasti projednávání přestupků a jiných správních deliktů Úřadem dvě podstatné změny. Tou zřejmě nejdůležitější byl zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, tedy zbrusu nová úprava postupů orgánů veřejné správy po více než 40 letech účinnosti „starého“ správního řádu. Změna procesních, a tím mnoha i jen administrativních postupů orgánů veřejné správy je z hlediska jejich pracovníků velmi náročným krokem, o to náročnějším tehdy, pokud může příslušný správní orgán zasáhnout do práv subjektů, vůči nimž svou pravomoc uplatňuje, natolik jako v případě Úřadu, když uloží správci několikamilionovou pokutu.

Na druhou stranu má Úřad jednu nepopiratelnou výhodu. Jde totiž o správní orgán velmi mladý, který se správním trestáním zabývá „pouhé“ 4 roky. Je pro něj tedy o to jednodušší změnit navyklé postupy a v zájmu zvýšení efektivity a kvality výsledků své činnosti je flexibilně přizpůsobit nové právní úpravě. Tohoto cíle má pomoci dosáhnout i vyšší zapojení inspektorů Úřadu do této činnosti, což je druhá ze základních změn v oblasti správního trestání v roce 2006.

Ještě před účinností nového správního řádu (1. ledna 2006) prošli pracovníci Úřadu řadou odborných školení, která měla zvýšit jejich kvalifikaci v této oblasti. Jejich součástí byly i semináře zaměřené výlučně na specifika správních činností Úřadu (nejen v oblasti správního trestání, ale i například předávání osobních údajů do třetích zemí). Součástí přípravy na nový správní řád bylo i hledání nových postupů, které mohou být z hlediska cíle činnosti Úřadu, kterým je garance práva na soukromí a práva na ochranu před neoprávněným zpracováním osobních údajů, maximálně efektivní. Jako velmi vhodný nástroj se ukazuje příkaz vydávaný podle § 150 správního řádu (jak vyplývá též z tabulky umístěné na konci této kapitoly), a to zejména v případech méně závažných porušení zákona a dále u porušení, která jsou skutkově zcela dokumentována v rámci kontrolního procesu. Tento způsob tzv. zkráceného řízení se stal „populární“ zejména při postihu rozesílání nevyžádaných obchodních sdělení, kde odpovědné osoby často uznají svou chybu a s tím i fakt, že za chyby se platí. Neméně podstatným aspektem je skutečnost, že využití tohoto postupu umožňuje Úřadu vypořádat se s enormním množstvím podnětů týkajících se nevyžádaných obchodních sdělení v zákonem stanovených lhůtách.

V souvislosti s ingerencí inspektorů do oblasti správního trestání (tedy oblasti, kterou do 31. prosince 2005 zajišťoval odbor správních činností) a za účelem dosažení jednotnosti postupu Úřadu, přistoupil předseda Úřadu k vydání Směrnice o používání vzorů úkonů správního orgánu, která stanovuje závazná pravidla používání vzorů úkonů v řízeních podle správního řádu. Současně má činnost inspektorů v oblasti správního trestání zúročit jejich zkušenosti z kontrolní oblasti, což může kromě pregnantního zhodnocení skutkového stavu přinést výhody i například v hodnocení výše sankce odvíjející se od porovnání zjištěného stavu s jejich praktickými kontrolními poznatky.

O kvalitě řízení o správních deliktech vypovídá i to, že dosud žádná z žalob, kterými byla rozhodnutí Úřadu o spáchání správního deliktu napadena, nebyla úspěšná. V roce 2006 naopak Nejvyšší správní soud potvrdil, na podkladě kasační stížnosti,

že v souladu se zákonem byla uložena i dosud nejvyšší pokuta ve výši 3 000 000 Kč, udělená za absenci opatření směřujících k bezpečnosti údajů, což umožnilo, že došlo k neoprávněnému přístupu a k odcizení záznamového média, obsahujícího významné množství osobních údajů klientů jedné z českých pojišťoven, a tyto údaje byly vystaveny nebezpečí jejich neoprávněného zpracování či jiného zneužití.

2. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

V této části uvádíme informace z několika oblastí, které odbor správních činností považuje na základě své činnosti v roce 2006 za aktuální.

Ke zveřejňování osobních údajů na Internetu

Zveřejňování nejrůznějších osobních údajů na webových stránkách je velmi aktuálním tématem. Typické jsou případy zveřejnění osobních údajů dlužníků anebo občanů, jejichž záležitosti byly projednávány orgány obcí.

Je nutné zdůraznit, že zpřístupnění osobních údajů prostřednictvím webových stránek je jejich zpracováním podle § 4 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů a subjekt, který osobní data tímto způsobem zpřístupňuje (nemusí se jednat o tentýž subjekt, který předmětné stránky spravuje a provozuje) je z pohledu zákona o ochraně osobních údajů správcem osobních údajů ve smyslu § 4 písm. j). Správce osobních údajů je povinen při zpracování dat postupovat v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů, tedy dodržet veškeré povinnosti zde stanovené. Jednou ze základních povinností správce je povinnost zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů. Bez tohoto souhlasu je zpracování možné jen, je-li naplněno některé z liberačních ustanovení podle § 5 odst. 2 písm. a) až g) zákona o ochraně osobních údajů.

Skutečnost, že správce zpracovává osobní údaje na základě určitého právního titulu (tedy souhlasu nebo zákonného zmocnění), však neznamená, že může takové údaje automaticky také publikovat na Internetu. Jednou z dalších základních zásad zpracování osobních údajů, kterou se musí každý správce osobních údajů řídit, je totiž zásada účelnosti zpracování vyjádřená v § 5 odst. 1 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů, tj. povinnost využívat údaje pouze k tomu účelu, k němuž byly shromážděny. Např. zaměstnavatel, který zcela legálně zpracovává poměrně rozsáhlé soubory osobních údajů o svých zaměstnancích, tak není oprávněn tyto údaje bez dalšího (zejména bez souhlasu dotčených zaměstnanců) zpřístupnit na Internetu. Avšak u zaměstnanců, jejichž pracovní povinnosti spočívají v komunikaci s veřejností, lze určité informace (kontaktní údaje) zveřejnit, nicméně pouze v nezbytném rozsahu. Jiným příkladem překročení limitů zákona může být publikování informace, že určitá osoba je vzhledem k neplnění svých smluvních závazků dlužníkem, a to aniž by součástí tohoto (nebo jiného) smluvního ujednání byl souhlas dotčeného subjektu se zpracováním osobních údajů tímto způsobem (např. ve formě smluvní sankce).

Každý, kdo zvažuje zveřejnění osobních údajů na webových stránkách, musí tedy před tímto krokem důkladně zvážit, zda bude zapotřebí získat k tomuto kroku souhlas subjektů údajů (tj. předem získaný, svobodný a informovaný souhlas podle § 5 odst. 4 zákona o ochraně osobních údajů), anebo zda naplňuje některou z uvedených výjimek (při jejichž aplikaci je však nutno vycházet spíše z restriktivního výkladu).

K zabezpečení osobních údajů zpracovávaných v rámci zdravotnické dokumentace

Vzhledem k tomu, že v rámci zdravotnické dokumentace (podle § 67a a § 67b zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu) jsou zpracovávány kromě „obyčejných“ osobních údajů i údaje citlivé ve smyslu § 4 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů, je při vedení a nakládání s touto dokumentací nutno přijmout a důsledně dodržovat náležitá opatření směřující k tomu, aby nedošlo k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům nebo k jejich ztrátě.

Povinnost přijmout taková opatření vyplývá z § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů tomu, kdo zdravotnickou dokumentaci vede, tedy zdravotnickému zařízení (bez ohledu na to, jedná-li se o osobu právnickou nebo fyzickou osobu podnikající). Obsahem této povinnosti je vyhodnocení všech rizik předmětného zpracování osobních údajů, v návaznosti na konkrétní organizaci zpracování a okolnosti, za nichž ke zpracování dochází, a dále přijetí a provedení odpovídajících opatření. Vhodná opatření pro zabezpečení ochrany osobních údajů je nezbytné přijmout nejen ve vztahu k běžným činnostem zdravotnického zařízení jako správce či zpracovatele osobních údajů, ale také zvláště pro každou ojedinelou operaci s osobními údaji, případně s jejich nosiči, která vybočuje z běžné činnosti správce nebo zpracovatele, jako je např. přeprava písemností (zdravotnické dokumentace) na jiné místo, jejich předávání jiným subjektům anebo skartace písemností uchovávaných v archivu. Při vyhodnocování rizik a přijímání opatření ve smyslu § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů je dále nezbytné vypořádat se i s rizikem odcizení dokumentace nebo jiných nosičů, tedy i osobních údajů, které obsahují.

Ke zpracování osobních údajů v souvislosti se správou nemovitostí

V souvislosti s výkonem správy domu, ať již ve vlastnictví společenství vlastníků jednotek nebo družstva, dochází vždy ke zpracování osobních údajů obyvatel domu. Tyto údaje jsou nezbytné pro řádný výkon správy domu, jako je např. správa fondu oprav nebo rozúčtování společných nákladů. Toto zpracování může provádět jak vlastník nemovitosti sám (v pozici správce osobních údajů), nebo lze výkonem této činnosti pověřit jiný subjekt, který potom jedná v roli zpracovatele osobních údajů. Odpovědnost za zpracování osobních údajů nese primárně správce, v případě překročení či nedodržení stanovených podmínek zpracování však také (anebo pouze) zpracovatel.

Při zpracování osobních údajů shromážděných při výkonu správy domu je vždy nutné dbát zejména na dodržení zásady účelnosti zpracování vyjádřené v § 5 odst. 1 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů, tedy využívat tyto údaje skutečně jen k účelu, k němuž byly shromážděny. Vybočením z této zásady, a tedy porušením povinnosti při zpracovávání osobních údajů, může být i zveřejnění osobních údajů např. v souvislosti s existencí dluhu vůči majiteli či správci nemovitosti na místě přístupném i jiným osobám, než které jsou z titulu svého členství ve společenství vlastníků jednotek nebo družstvu oprávněny takové informace obdržet.

V domech, kde je část obyvatel vlastníky jednotek či družstevníky a část nájemníky těchto subjektů, je pro náležité plnění povinností stanovených zákonem o ochraně osobních údajů při správě domu velmi podstatné rozlišování postavení jednotlivých obyvatel domu. Informace (včetně osobních údajů), na něž mají nárok spoluvlastníci domu, tedy osoby podílející se finančně např. na správě společných prostor nebo na opravách, není možné automaticky zpřístupnit všem, kteří v daném domě bydlí, bez rozdílu. Např. sdělení, že určitý spoluvlastník nebo družstevník dluží na poplatcích do fondu oprav nebo kolik přispěl na realizovanou rekonstrukci domu, lze sdělit ostatním spoluvlastníkům a družstevníkům, nikoli ale nájemníkům, naopak informace týkající se nájemníků lze, v přiměřené míře, zpří-

stupnit ostatním spoluvlastníkům nemovitosti (neboť např. počet osob v domácnosti hraje roli při správě celého domu), ale již ne ostatním nájemníkům.

Současně lze konstatovat, že i v případě, kdyby všichni obyvatelé domu byli vlastníky jednotek nebo členy družstva, není vhodné informaci obsahující osobní údaje umístit ve veřejně přístupných částech domu (a to i zamčeného), neboť nelze zajistit, že nebude takto zpřístupněna jiným osobám, např. návštěvám.

K problematice aktualizace zpracovávaných osobních údajů

Na základě ustanovení § 5 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně osobních údajů je každý správce či zpracovatel osobních údajů povinen zpracovávat pouze přesné osobní údaje a, je-li to nezbytné, také zpracovávané údaje aktualizovat. S touto povinností úzce souvisí i povinnost vyjádřená v § 5 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů, tedy povinnost uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k naplnění účelu jejich zpracování.

Z uvedeného je zřejmé, že každý, kdo zpracovává osobní údaje, musí v závislosti na rozsahu a okolnostech předmětného zpracování přijmout systém opatření, jejichž prostřednictvím zajistí, že nebudou zpracovávány nepřesné či chybné osobní údaje (tj. případné nedostatky v kvalitě údajů budou zjištěny a napraveny), a dále že nebudou uchovávány osobní údaje, jejichž zpracování již není z hlediska dosažení stanoveného cíle nezbytné.

V této souvislosti je nutno uvést, že zpracováním nepřesných osobních údajů podle § 5 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně osobních údajů není pouze zpracování nesprávných údajů převzatých z neověřených zdrojů anebo vzniklých např. gramatickou chybou, ale i zpracování formálně správných údajů v souvislosti s nesprávnou informací. Např. zpracování přesných identifikačních údajů spolu s informací o tom, že daná osoba je dlužníkem, ačkoli tomu tak ve skutečnosti není. Ve smyslu § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů je totiž nutno pod pojmem osobní údaj rozumět jakoukoli informaci, kterou je možno vztáhnout ke konkrétní osobě.

Povinnost zpracovávat pouze přesné osobní údaje však neznamená, že je vždy nezbytné zpracovávat jen absolutně správné údaje, neboť nepřesnosti mohou vzniknout již při shromažďování dat od samotných subjektů údajů, z čehož nelze vyvozovat odpovědnost daného správce. Nicméně zákon o ochraně osobních údajů požaduje, aby správce osobních údajů (případně zpracovatel na základě jeho pověření) prováděl, je-li to vzhledem k účelu zpracování nezbytné, také aktualizaci zpracovávaných osobních údajů, tedy nápravu zjištěných nepřesností. Zákon o ochraně osobních údajů správci neukládá, aby prováděl tuto kontrolu správnosti zpracovávaných údajů nepřetržitě, ale ponechává na dotyčném správci, aby v návaznosti na účel a prostředky zpracování vyhodnotil, jakým způsobem se s touto povinností vyrovná. Opatření směřující ke zjištění zpracování nesprávných osobních údajů jsou tak nezbytná zejména v systémech, jejichž provoz je zcela či do značné míry automatizovaný a které jsou intenzivně využívány.

Ke zjištění, že jsou zpracovávány nepřesné nebo již nadbytečné osobní údaje, často dochází na základě žádosti samotného subjektu údajů o opravu, doplnění či likvidaci zpracovávaných dat. Je nezbytné uvést, že takové žádosti subjektu údajů (je-li důvodná) je správce na základě § 21 zákona o ochraně osobních údajů povinen vyhovět.

Ke zpracování rodných čísel

Zvláštní úprava využívání rodných čísel je již od 1. dubna 2004 obsažena v zákoně č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), který v ustanovení § 13c odst. 1 taxativně stanoví, kdy lze rodná čísla využívat. Vzhledem k tomu, že rodné číslo je i přes svůj zvlášť-

ní status osobním údajem ve smyslu § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů, představuje zákon o evidenci obyvatel *lex specialis* k tomuto zákonu. Ten, kdo zpracovává rodná čísla, je tedy správcem osobních údajů podle § 4 písm. j) zákona o ochraně osobních údajů a vztahují se na něj veškeré povinnosti tímto zákonem uložené, pokud zákon o evidenci obyvatel nestanoví jinak.

V soukromé sféře mohou být rodná čísla využívána primárně pouze na základě souhlasu jejich nositelů, tj. podle § 13c odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel. Ustanovení § 13c odst. 1 písm. a) tohoto zákona totiž opravňuje k využívání rodných čísel pouze zde uvedené orgány státní správy a pro aplikaci postupu podle § 13c odst. 1 písm. b) zákona o evidenci obyvatel, tedy pro využití rodného čísla, stanoví-li tak zvláštní zákon, je nezbytné, aby takový zvláštní právní předpis výslovně stanovil povinnost identifikovat účastníky určitého právního vztahu rodnými čísly.

V praxi se však stále vyskytují situace, kdy jsou rodná čísla soukromoprávními subjekty (typicky právními zástupci) běžně využívána pro označení stran soudního sporu či účastníků řízení, případně je tento údaj přímo vyžadován ze strany příslušných státních orgánů. Tuto praxi je však nutno zcela odmítnout, neboť to jsou právě státní instituce, které buď přímo zákon o evidenci obyvatel nebo jiná norma opravňuje k získávání a využívání rodných čísel. Naopak jednotlivé strany sporu nebo jejich zástupci jsou tímto postupem fakticky nuceni zpracovávat rodná čísla v rozporu se zákonem, neboť získání souhlasu se zpracováním rodného čísla žalovaného žalobcem bude zřejmě jen výjimečné a právní předpisy zpracování rodných čísel soukromoprávními subjekty obvykle neumožňují.

Např. § 79 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, povinnost identifikovat účastníky soudního řízení (fyzické osoby) rodným číslem nestanoví, pouze požaduje, aby návrh na zahájení řízení kromě obecných náležitostí obsahoval jméno, příjmení a bydliště účastníků. Z uvedeného je zřejmé, že zákon č. 99/1963 Sb. není zvláštním zákonem ve smyslu § 13c odst. 1 písm. b) zákona o evidenci obyvatel, který by umožňoval využívání rodných čísel. Oprávnění k využívání rodných čísel pro identifikaci žalovaných nelze vyvozovat ani ze skutečnosti, že některé veřejné evidence dostupné i ve formě dálkového přístupu (typicky katastr nemovitostí a obchodní rejstřík) rodná čísla obsahují a tak jej zpřístupňují široké veřejnosti. Zpracování rodných čísel v souvislosti s vedením těchto evidencí, jakkoli jej lze z hlediska principů ochrany osobních údajů a soukromí považovat za nevhodné, je v souladu s § 13c odst. 1 písm. a) zákona o evidenci obyvatel. Avšak předmětné zvláštní právní předpisy, upravující podmínky fungování těchto evidencí, neobsahují oprávnění uživatelů volně disponovat se zde uvedenými rodnými čísly.

Závěrem je třeba uvést, že souhlasem s využitím rodného čísla podle § 13c odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel je, s ohledem na absenci zvláštní úpravy, nutno rozumět souhlas se zpracováním osobních údajů podle zákona o ochraně osobních údajů, tedy svobodný a vědomý projev vůle, předcházející samotnému zpracování.

3. ULOŽENÉ SANKCE

V této části se zaměříme na 5 nejzávažnějších případů porušení povinností při zpracování osobních údajů – měřeno optikou výše uložené sankce.

Pozn. Jedná se pouze o ta řízení o správních deliktech, která byla v roce 2006 pravomocně ukončena.

Při výkonu pravomoci Úřadu ukládat sankce podle zákona o ochraně osobních údajů byla nejvyšší pokuta v minulém roce uložena **církevní organizaci**, která v souvislosti se shromažďováním osobních údajů svých členů a uchazečů o členství tyto osoby neinformovala o tom, v jakém rozsahu a pro jaký účel budou jejich osobní údaje zpracovávány, kdo a jakým způsobem bude osobní údaje zpracovávat a komu mohou být osobní údaje zpřístupněny, a o jejich právu přístupu k osobním údajům, právu na opravu osobních údajů a o dalších právech podle § 21 zákona o ochraně osobních údajů. Současně je ani nepoučila, zda je poskytnutí osobních údajů povinné nebo dobrovolné. Dále pak tato církevní organizace, která v případě svých členů zpracovávala také citlivé údaje (např. údaj o náboženství), zpřístupnila jejich osobní údaje bez jejich souhlasu prostřednictvím svých internetových stránek a svého měsíčníku a dále je, bez souhlasu dotčených subjektů údajů, předala dvěma obchodním společnostem na základě smlouvy o poskytování public relations a smlouvy o poskytování poradenských služeb. V rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů tato církevní organizace také neúplně a zčásti neprůkazně zpracovala a dokumentovala technicko-organizační opatření k zajištění ochrany osobních údajů, přičemž ani skutečný stav těmito opatřením neodpovídal. Popsaným jednáním porušila církevní organizace povinnosti stanovené v § 9 písm. e), § 11 odst. 1 a 2 a § 13 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů, za což jí byla prvoinstančním orgánem Úřadu uložena pokuta ve výši 300 000 Kč. Na základě podaného rozkladu poté v odvolacím řízení předseda Úřadu potvrdil skutkové i právní závěry napadeného rozhodnutí, současně ovšem s přihlédnutím k okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán, zejména s přihlédnutím k charakteru a poslání církevní organizace, rozhodl o **snížení uložené pokuty na částku 150 000 Kč**.

Další z vysokých pokut byla Úřadem uložena **provozovateli hotelu**, jehož zaměstnanci, recepční v hotelu, pořizovali po období více než čtyř let kopie osobních dokladů návštěvníků ubytovaných hostů. Z fotokopie občanského průkazu jsou přitom zřejmé osobní údaje v rozsahu jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo, pohlaví, místo narození, státní občanství, podpis a fotografie držitele osobního dokladu, číslo občanského průkazu a jeho platnost. V případě, kdy byla pořizována fotokopie zadní strany občanského průkazu, shromažďoval provozovatel hotelu další osobní údaje v rozsahu adresa trvalého pobytu, rodné příjmení, místo narození a rodinný stav. Výše uvedené kopírování osobních dokladů porušuje hned několik ustanovení zákona o ochraně osobních údajů, v první řadě takto hotel shromažďoval osobní údaje neodpovídající stanovenému účelu, kterým je ochrana hostů a jejich majetku, a v rozsahu nikoliv nezbytném pro naplnění takto stanoveného účelu. Vzhledem k tomu, že fotokopie byly uchovávány po celou dobu popsané protiprávní činnosti až do okamžiku provedení kontroly Úřadem, docházelo tak i k uchování osobních údajů po dobu delší než je nezbytná k účelu zpracování. Současně provozovatel hotelu nedisponoval souhlasem návštěvníků se zpracováním jejich osobních údajů tímto způsobem, ačkoli na uvedené shromažďování osobních údajů se nevztahuje žádná z výjimek podle § 5 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů. Popsaným jednáním tak došlo k porušení povinnosti podle § 5 odst. 1 písm. d), § 5 odst. 1 písm. e) a § 5 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů, za které byla Úřadem uložena **pokuta ve výši 100 000 Kč**.

Úřad udělil vysokou sankci také **obchodní společnosti**, jejíž zaměstnanci nakládali s tiskopisy a dalšími písemnostmi (jako např. žádostmi o poskytování telekomunikačních služeb mobilním operátorem, kopiemi občanských průkazů, příjmovými pokladními doklady) v rozporu s principy ochrany osobních údajů a soukromí, neboť uvedené písemnosti při likvidaci neskartovali, ani jiným vhodným způsobem nezneškodnili, ale pouze je umístili k odpadkovým košům, čímž zpřístupnili osobní údaje 78 zákazníků mobilního operátora v rozsahu jméno, příjmení, adresa trvalého pobytu, datum a místo narození, pohlaví, rodné číslo, telefonní číslo, státní občanství a podpis. V daném případě tak došlo k porušení povinnosti stanovené v § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů, a to přestože měla společnost přijaty Zásady zpracování a ochrany osobních údajů, neboť zaměstnankyně, která se výše uvedeného jednání dopustila, s těmito pravidly nebyla seznámena a bylo tedy zjevné, že tyto zásady byly pouze deklarovány, ale nebyly zavedeny do obvyklé praxe společnosti, ani následně kontrolovány. Za uvedené porušení povinnosti podle § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů byla Úřadem udělena **pokuta ve výši 100 000 Kč**.

Další sankce byla udělena **provozovateli vysílání ze zákona** v souvislosti se zpracováním osobních údajů fyzických osob – poplatníků televizního poplatku. V rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů tento provozovatel vysílání ze zákona vedl v evidenci poplatníků nepřesné osobní údaje a tyto osobní údaje v potřebném rozsahu neaktualizoval. Povinnost zpracovávat přesné osobní údaje, vyjádřenou v § 5 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně osobních údajů, přitom nelze vykládat tak, že správce osobních údajů je povinen provést opatření k nápravě až poté, co zjistí, že jím zpracovávané osobní údaje nejsou s ohledem na stanovený účel zpracování přesné, ale je nutno vždy aplikovat celé znění zákonného ustanovení, tedy i větu druhou, která stanoví povinnost zpracovávané údaje průběžně aktualizovat. Způsob provedení a dostatečné intervaly aktualizace je povinen stanovit sám správce osobních údajů, a to zejména vzhledem k účelu zpracování, charakteru vedené evidence a způsobu jejího využívání. Vzhledem k tomu, že provozovatel vysílání ze zákona shora uvedenou povinnost řádně nesplnil, došlo z jeho strany k porušení povinnosti stanovené v citovaném ustanovení zákona o ochraně osobních údajů, za což mu byla ve správním řízení uložena **sankce 100 000 Kč**.

4. TABULKA

Počet podnětů ve věci podezření ze spáchání správního deliktu podle zákona o ochraně osobních údajů a zákona o evidenci obyvatel

Celkem	61
z toho – na základě kontrolní činnosti Úřadu	20
– postoupením orgány činnými v trestním řízení a přestupkovými orgány	11
– podnětem fyzických a právnických osob	30
Vyřízeno:*	
– rozhodnutím o uložení pokuty celkem	43
z toho příkazem	8
– jiné vyřízení (např. odložením před zahájením řízení, zastavením řízení, rozhodnutím o nespáchání deliktu)	19

* Obsahuje i vyřízení podnětů, jejichž projednávání bylo započato v roce 2005

5. SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VEDENÉ INSPEKTORY

Jak již bylo uvedeno výše, rok 2006 přinesl významnou změnu při výkonu správního řízení úředně oprávněnými osobami Úřadu, kdy jeho vedení umožnil i jednotlivým inspektorům Úřadu. Ti tak mohou při vedení správního řízení a přípravě prvoinstančního rozhodnutí o uložení sankce a určování její výše ve větší míře zohlednit konkrétní poznatky z jimi provedených kontrolních akcí. Inspektoři při této své činnosti využívali zejména institut příkazního řízení navazující na ukončení kontroly, který je jednou z možností, jak efektivně zkrátit celý proces řízení a umožnit současně účastníkům tohoto řízení využít všechny možnosti s tímto institutem spojené.

V roce 2006 bylo inspektory Úřadu provedeno celkem 116 správních řízení, z toho velká většina, 107 z nich, bylo provedeno právě příkazem podle § 150 správního řádu. Tento postup je uplatňován zejména v oblasti nevyžádaných obchodních sdělení (více než 80% vydaných příkazů), ale používán je i při řízení o jiných porušeních zákona o ochraně osobních údajů.

Pokud jde o správní řízení vedená inspektory pro porušení zákona o ochraně osobních údajů, lze uvést tyto výsledky.

Zahájeno bylo: 27 řízení mimo oblast nevyžádaných obchodních sdělení.

Odvolání nebylo podáno u žádného rozhodnutí, proti vydaným příkazům byl podán odpor v 6 případech.

Pravomocně ukončeno v roce 2006 bylo: 100 řízení.

Nejvyšší uložená pokuta byla uložena soukromé zdravotnické společnosti a její výše byla 150 000 Kč.

6. DRUHOSTUPŇOVÉ ŘÍZENÍ A SOUDY

Druhostupňové řízení bylo v roce 2006 dotčeno změnou právních úprav, a to jak v souvislosti s novým správním řádem, tak v souvislosti s novelou zákona o státní kontrole provedenou zákonem č. 501/2004 Sb., která upravila námitkové řízení poněkud jiným způsobem, než jak bylo aplikováno v předchozích letech. Ve druhém stupni je tak vždy rozhodováno o námitkách proti kontrolnímu protokolu v případě, že kontrolující námitkám nehodlá vyhovět. Výsledkem řízení pak je rozhodnutí předsedy Úřadu, které je konečné a stává se v případě, že tomu okolnosti nasvědčují, podkladem pro zahájení správního řízení o uložení sankce. Námitky kontrolované osoby se tak staly jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí. Vypuštěním nadbytečného „stupně“ rozhodování inspektora v kontrolním řízení – o námitkách proti protokolu a vypuštěním institutu odvolání proti rozhodnutí inspektora o námitkách proti protokolu – došlo v kontrolním řízení, jehož součástí je i řízení o námitkách proti protokolu, k sblížení kontrolního a správního řízení, což přineslo významné zefektivnění činnosti Úřadu a uvolnění kapacity inspektorů.

V roce 2006 bylo předsedou Úřadu rozhodováno v námitkovém řízení v deseti případech. Dá se shrnout, že kontrolované subjekty namítaly prakticky ve všech případech stejná pochybení kontrolujících. Namítáno bylo nesprávné právní posouzení věci, nesprávné posouzení zjištěného skutkového stavu, případně nesprávný kontrolní postup. V této souvislosti pak se v několika případech kontrolované subjekty domáhaly také zrušení uložených nápravných opatření. Je nutno konstatovat, že v některých případech předseda uznal argumenty kontrolovaných osob, jak vyplývá z níže uvedené tabulky. Ve dvou případech pak součástí vyhovění námitkám bylo i částečné nebo úplné zrušení nápravných opatření.

Námítkám	Počet
vyhověno	5
vyhověno částečně	2
nevyhověno	3
Celkem	10

Jak je z jiných částí výroční zprávy zřejmé, vedl Úřad jak na základě výsledků kontrol, tak na základě dalších skutečností zjištěných ze své dozorové činnosti, řadu správních řízení, která byla ukončena rozhodnutím o uložení sankce.

Jak stanoví správní řád, je možné proti takovým rozhodnutím podat rozklad, což je zvláštní forma opravného prostředku určená zákonem (správní řád) pro případy, kdy rozhodnutí v prvním stupni vydal mj. ústřední správní úřad, což Úřad pro ochranu osobních údajů nepochybně je, a to ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů.

O rozkladu pak rozhoduje předseda Úřadu, a to na základě návrhu jím zřízené rozkladové komise, která v roce 2006 pracovala v rozšířeném a inovovaném složení. I řízení o rozkladu získalo odlišnou podobu plynoucí z nové právní úpravy správního řízení. Tato úprava sice principiálně nemění předchozí právní stav, i když vzbuzuje přeci jen jisté pochybnosti o způsobu, jakým může předseda Úřadu o rozkladu rozhodnout. V aplikační praxi pak byla dána přednost těm názorům, podle kterých může předseda o rozkladu rozhodnout tak, že mu nevyhoví a napadené rozhodnutí potvrdí, případně rozhodnutí orgánu prvního stupně změni a nebo, pokud pro to shledá zákonné důvody, může prvostupňové rozhodnutí i zrušit.

Předseda Úřadu v roce 2006 rozhodoval o podaném rozkladu celkem v devatenácti případech. Je možné konstatovat, že důvody podání rozkladu do značné míry korelovaly s důvody, pro které byly uplatněny námítky v kontrolním řízení. Opět se tedy jednalo o nesprávné právní posouzení věci, nesprávné posouzení zjištěného skutkového stavu nepodpřehnaným dostatečným důkazovým materiálem. Byla zpochybňována oprávněnost Úřadu správní řízení vůbec vést, uplatněny byly i takové výhrady, jako je zmatečnost vydaného rozhodnutí, podjatost či nepřiměřená výše uložené sankce. V rozkladech se pak jednotlivé subjekty prakticky shodně domáhaly zrušení prvostupňového rozhodnutí či změny konstatování, že skutek byl spáchán, případně požadovaly snížení sankce. Celkové výsledky rozhodování jsou uvedeny v následující tabulce, která je členěna podle základních charakteristik rozhodnutí o rozkladu.

Prvostupňové rozhodnutí	Počet
potvrzeno (rozklad zamítnut)	14
zrušeno (rozkladu vyhověno)	3
změněno (rozkladu vyhověno částečně)	2
Celkem	19

V souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní v platném znění, rozhodují soudy ve správním soudnictví o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy „správními orgány“. Správní žaloba je subjekty, jimž byla Úřadem uložena ve správním řízení sankce za porušení zákona o ochraně osobních údajů, případně jiného zákona, podle kterého má Úřad oprávnění ukládat sankce, využívána poměrně často.

Dá se konstatovat, že počet případů, kdy je rozhodnutí Úřadu napadeno správní žalobou, je poměrně stálý a v absolutních hodnotách se oproti předchozím roků nezměnil. Na soudní rozhodnutí čeká celkem 14 případů, které však podléhají vnitřní obměně. V letošním roce soudy rozhodly ve čtyřech žalovaných věcech. Rozhodnutí pak jsou vesměs pro Úřad příznivá. V jednom případě rozhodl usnese-

ním o zastavení řízení, neboť žaloba byla stažena. Ve dvou případech Městský soud v Praze potvrdil správnost rozhodnutí Úřadu a žalobu zamítl. Obě rozhodnutí pak byla protistranou napadena kasační stížností, o nichž rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že v jednom případě kasační stížnost zamítl a ve druhém případě pak vrátil věc Městskému soudu k novému řízení. V jednom případě pak Městský soud rozhodnutí Úřadu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

V roce 2006 pak ve čtyřech dalších případech byla rozhodnutí Úřadu o uložení sankce napadena správní žalobou. O těchto žalobách však nebylo zatím rozhodnuto.

7. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODANÝCH PODLE § 175 SPRÁVNÍHO ŘÁDU

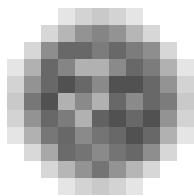
Jak již bylo zmíněno v souvisejících částech výroční zprávy, byl jedním z důležitých momentů v aplikaci nových právních předpisů v roce 2006 nový správní řád (zákon č. 500/2004 Sb.), jehož součástí se stalo nové ustanovení § 175 upravující problematiku stížností. Podle tohoto ustanovení mají dotčené osoby právo obracet se na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany. Přitom podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu; odpovědnost za trestný čin nebo správní delikt není tímto ustanovením dotčena.

Stížnost lze podat písemně nebo ústně; je-li podána ústně stížnost, kterou nelze ihned vyřídit, sepíše o ní správní orgán písemný záznam.

V roce 2006 se na Úřad obrátili stěžovatelé, kteří využili tohoto nového ustanovení, celkem v 18 případech. Ve dvanácti případech byly stížnosti vyhodnoceny jako bezdůvodné, ve třech případech jako důvodné a ve třech jako částečně důvodné.

Pro vyřizování těchto stížností, které často směřovaly proti kontrolním závěrům inspektorů (v 5 případech), vytvořil předseda Úřadu zvláštní pracovní postup, kdy je nezbytné přezkoumat, zda zaměstnanec Úřadu, vůči němuž stížnost směřuje, využil všech možností pro vyřízení záležitosti, která je předmětem sporu. Ani v jednom případě nebyla podána stížnost proti chování zaměstnanců Úřadu, což je dobré poznání, neboť průběh vyřizování podnětů ať již v jejich kontrolním, nebo správním procesu není vždy zcela snadný.

Všechny stížnosti byly vyřízeny v zákonné lhůtě. Ve třech případech, kdy byla stížnost shledána jako důvodná, zejména tam, kde směřovala proti výsledku posouzení stížnosti nebo podnětu na nezákonné zpracování osobních údajů, s jehož obsahem se stěžovatel neztotožnil, byly případy předány inspektorovi ke kontrole.

Činnost Úřadu v oblasti legislativní

ZMĚNY ZÁKONA O OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, byl v roce 2006, po předcházejícím období jeho zásadních revizí, dotčen pouze drobnými změnami. V návaznosti na zpřesněný postup při poskytování údajů z informačního systému evidence obyvatel podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), bylo stanoveno oprávnění Úřadu využívat pro výkon své působnosti určitou množinu údajů z této evidence. Úpravy v § 9 zákona č. 101/2000 Sb. zohledňují nově přijaté právní předpisy v oblasti sociálních služeb a úrazového pojištění, kde dochází ke zpracování citlivých údajů.

ZMĚNA ZÁKONA O NĚKTERÝCH SLUŽBÁCH INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI

Zásadní změna byla provedena v zákoně, nad jehož částí týkající se nevyžádaných obchodních sdělení vykonává Úřad dozor, a to v **zákoně č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti** a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti). S účinností od 1. srpna 2006 jsou dána nová pravidla pro využívání elektronického kontaktu získaného v souvislosti s prodejem výrobku nebo služby k šíření obchodních sdělení týkajících se vlastních obdobných výrobků nebo služeb, založená na principu *opt-out* (tj. odhlášení). Původní pravidla byla tedy nahrazena méně omezující právní úpravou příznivější podnikání. Jedná se o již dříve Úřadem opakovaně navrhovanou změnu, která vychází z požadavků práva ES a odráží obecná pravidla týkající se ochrany soukromí (podrobně k problému viz s. 26).

NOVÉ KOMPETENCE ÚŘADU

Také v roce 2006 byl v nových právních předpisech potvrzován trend zohledňující skutečnost, že Úřad jako dozorová instituce nad zpracováním osobních údajů s využitím zejména svých kontrolních poznatků efektivně projedná i jím zjištěná porušení veřejného zájmu, proto dochází ke stanovení kompetence Úřadu projednat přestupky a další správní delikty pro jednotlivé zvláštní oblasti zpracování osobních údajů.

Podle **novely zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech** a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech), je Úřad s účinností od 1. září 2006 příslušný v prvním stupni k řízení o přestupcích a správních deliktech spočívajících v neoprávněném zpracování údajů zpracovaných v nosiči dat s biometrickými údaji.

S účinností od 1. ledna 2007 bude aplikována nová právní úprava podmínek týkajících se omezení některých činností veřejných funkcionářů a neslučitelnosti výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi. Jedná se o **zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**, který vytváří novou oblast zpracování osobních údajů a mj. stanoví i postih za přestupky projednávané Úřadem spočívající v nesprávném nakládání s informacemi z registru oznámení podávaných veřejnými funkcionáři o činnostech, oznámení o majetku a oznámení o příjmech, darech a závazcích.

LEGISLATIVNÍ PROCES A PŘIPOMÍNKOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

V oblasti připomínkování právních předpisů lze s potěšením konstatovat, že v *návaznosti na implementaci práva ES* v právních předpisech České republiky jsou při přípravě nových návrhů i *důsledněji zohledňovány zásady ochrany osobních údajů*. O to více jsou patrné „autonomní“ oblasti národního práva zatím těmito vyššími principy nedotčené, zejména administrativněsprávní agendy, u nichž nejsou dostatečně definovány úřední postupy, což vede k neúčelnému držení a často i k dalšímu bezbřehému zpracování osobních údajů státní správou. V této souvislosti Úřad při připomínkování návrhů právních předpisů k uvedeným agendám odmítá proklamativní odkazy na dodržování zásad ochrany osobních údajů a trvá na uvedení přesných postupů při zpracování osobních údajů, zejména pokud jsou navrhovány variantní způsoby zpracování nebo důvodné výjimky ze standardních postupů.

V roce 2006 Úřad při projednávání návrhů prováděcích předpisů upozornil na *nutnost zpřesnění pravidel* zejména pro uchovávání, poskytování a zveřejňování osobních údajů v agendách obchodního rejstříku a katastru nemovitostí. Podstatnou revizi také navrhnul v případě nepřiměřeného zpracování osobních údajů a jeho nadměrně regulativní právní úpravy v rámci postupů ve školství dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v roce 2006 měněných prováděcích a dalších souvisejících právních předpisů.

V návaznosti na vyhodnocení zkušeností s aplikací zákona č. 101/2000 Sb. Úřad dále *zdůrazňoval potřebu pravidel pro ochranu soukromí i v oblastech, na něž se zákon č. 101/2000 Sb. přímo nevztahuje*. Vycházel přitom mj. z výsledků analýz a závazných dokumentů EU, které jednoznačně konstatují, že i v případě některých zvláštních agend je nutno stanovit dostatečná pravidla pro zpracování osobních údajů. Příkladem je bezpečnostní problematika, dosud široce vyňatá z působnosti zákona č. 101/2000 Sb. – právě připravovaná agenda týkající se tzv. Schengenského informačního systému bude plně podřízena tomuto zákonu. Dodatečně lze v nejbližší době předpokládat přesnější ujednání „sektorovou“ ochranu osobních údajů týkající se otázek bezpečnosti.

Druhou oblastí, kterou Úřad jako problematickou sledoval a vyhodnotil, je *předcházení rizikům při zpracování osobních údajů a zamezení jejich zneužívání*, což je vždy spojeno s aplikací § 13 zákona č. 101/2000 Sb. ukládajícího správci a zpracovateli přijetí takových opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů. Úřad tak vychází vstřícně názorům správců a zpracovatelů i odborné veřejnosti, kteří vnímají uvedené ustanovení v některých případech jako obtížněji aplikovatelné, nebo naopak ve stávající obecné podobě nedostatečné. Úřad navrhnul konkrétní postupy, které doplní obecný rámec vymezený v § 13 zákona č. 101/2000 Sb., příp. některá zvláštní zpracování osobních údajů, zejména v oblasti automatizovaného zpracování dat.

Úřad uvítal, že uvedené přístupy spolu s dalšími náměty stále častěji mohl uplatnit v rámci *spolupráce s institucemi*, které mají kompetenci předkládat návrhy právních předpisů a které projevíly zájem o konzultaci k některé z problematik nejen v poměrně krátkém období sdělování připomínek k návrhům právních předpisů, ale již v dostatečném časovém předstihu ve fázi přípravy informace odůvodňující nutnost změny právních předpisů nebo přípravy věcného záměru zákona. V roce 2006 tak byla rozvíjena spolupráce při úkolech týkajících se např. promítnutí schengenského *acqui* do právního řádu ČR a započato bylo s návrhem podoby budoucích celostátních statistických sčítání.

Takovým postupem se naplňuje článek 20 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, předpokládající u zpracování, která mohou představovat zvláštní rizika z hlediska práv a svobod dotčených osob, *předběžná šetření již při vypracování opatření přijímaných zákonodárci* nebo dalších na něm založených opatření.

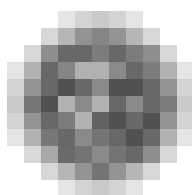
Bohužel zkušenost Úřadu dosud prokazuje i neochotu některých tvůrců a předkladatelů zákonů k hledání takové podoby právního předpisu a úpravu právních vztahů, které by respektovaly Ústavou zaručená práva a svobody a snažily se *najít vyvážený vztah mezi právem na soukromí občana a právem na zajištění jiných zájmů, které mohou nezbytně soukromí občana omezit*.

Jeden z negativních příkladů se týkal problematického způsobu provádění ověřování spolehlivosti (angl. background check) v oblasti civilního letectví. Toto ověření bylo vyvoláno nutností splnit požadavky vyplývající z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2320/2002 ze dne 16. prosince 2002, kterým se stanovují společná pravidla v oblasti civilního letectví, v České republice se ověření muselo podrobit přibližně 14 000 osob. V této věci Úřad nemohl přímo účinně kontrolně zasáhnout, neboť ověřování bylo prováděno v souladu s nově vydanými českými právními předpisy, na základě pochybností vyplývajících z právního posouzení problematiky však požadoval její opakovanou a důkladnou analýzu. Úřad vyjádřil pochybnost o účelnosti a přiměřenosti zpracování osobních údajů, tj. pochybnost o nutnosti aplikovat na všechny dotčené osoby jednotný režim ověřování, pokud již nařízení č. 2320/2002 požadovalo, aby příslušná podrobná prováděcí opatření v jím upravených záležitostech byla patřičně uzpůsobena každé činnosti a citlivosti určitých opatření. Nebylo možno ani přehlédnout, že nová oblast zpracování osobních údajů a konkrétní povinnosti z toho vyplývající byly fakticky vytvořeny až v důsledku vyhlášení podzákonného právního předpisu, a to dnes již zrušeného nařízení vlády č. 31/2005 Sb., kterým se stanoví seznam citlivých činností pro civilní letectví, navíc bez řádného vyhodnocení dopadu stanovených řešení do soukromí dotčených osob. Nápravy v uvedené věci bylo dosaženo přijetím zákona č. 225/2006 Sb. novelizujícího zejména zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví.

Zatímco první případ ukazuje *nedostatky legislativního procesu* na úrovni státní správy, druhý příklad lze uvést z konce tohoto procesu. Parlamentem byl projednáván návrh zákona, kterým se mění zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách. Ačkoliv se jednalo o opakované projednávání návrhu právního předpisu, je s podivem, že v jedné z finálních etap jeho schvalování, bez konzultace s ochránci osobních údajů a bez vyjádření rezortů odpovědných za dopravní problematiku a informační systém evidence obyvatel, byl navržen přístup soukromých subjektů do registru určeného pro potřeby veřejné správy. Navrhované oprávnění pro dopravce bylo odůvodněno snahou postihnout případy neplatičů jízdného a dopravcům umožnit pro účely podání návrhu na zahájení řízení o zaplacení jízdného (a přírážky) vyžadovat doplnění, popřípadě upřesnění osobních údajů z informačního systému evidence obyvatel. Text návrhu byl však zjevně formulován bez ohledu na dlouhodobě připravovanou novelu zákona o evidenci obyvatel týkající se zpřesnění pravidel pro čerpání a využívání údajů z evidence obyvatel, která mezitím byla v parlamentu také projednávána. Z pohledu pravidel pro zpracování osobních údajů bylo nové oprávnění dopravce čerpat údaje z evidence obyvatel stanoveno nedůvodně, neboť nezajišťuje, aby v evidenci obyvatel byly zjištěny skutečné údaje o konkrétní cestující osobě, a to navíc za situace, kdy dopravci podle platných právních předpisů mohou k vymáhání jízdného a zejména ke zjištění pravé identity nepoctivých pasažérů využívat jiné přiměřené zákonné postupy. Přijatý návrh samozřejmě nevede k řešení vůbec nejčastějších případů jednání tzv. „černých pasažérů“, kteří při kontrole v přepravě uvedou osobní údaje jiných osob. K obdobnému ná-

vrhu na doplnění zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, a zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, se Úřad přitom vyjádřil zamítavě již v roce 2001.

S ohledem na uvedené případy se Úřad v roce 2006 snažil, aby byly vytvořeny předpoklady pro standardní posuzování návrhů právních předpisů i z hlediska dopadu do soukromí občanů v rámci celého legislativního procesu. Lze doufat, že k tomu přispěje i činnost *Stálé komise pro ochranu soukromí*, která byla v listopadu 2006 zřízena v Senátu.

Registrace

Činnost registračního oddělení byla v roce 2006 zaměřena především na vytvoření nové webové aplikace registru umožňující správcům podávat oznámení o zpracování osobních údajů elektronicky. Záměrem bylo zejména urychlit a zpřesnit celý registrační proces a zjednodušit plnění registrační povinnosti pro správce vytvořením elektronického formuláře.

V první řadě bylo nutné přistoupit k úpravě registračních formulářů. Registrační formuláře, které byly do té doby k dispozici pouze v papírové podobě na vybraných finančních úřadech, využívalo pro splnění oznamovací povinnosti téměř 99% všech správců. Pouze v ojedinělých případech správci zvolili jako alternativu podání oznámení formou dopisu. Proto bylo třeba věnovat jejich úpravě odpovídající pozornost. Vzhledem k několika novelám zákona o ochraně osobních údajů, které obsahově zasáhly i do registračního procesu, bylo nutné registrační formuláře zpřesnit a doplnit tak, aby jejich forma odpovídala aktuálním právním potřebám. Nová podoba registračního formuláře především obsahuje všechny informace důležité pro posouzení daného oznámení z hlediska rizik zamýšleného zpracování a tudíž lépe odpovídá potřebám Úřadu pro další výkon dozorové činnosti. Jednou z hlavních změn v registračním formuláři je způsob, jakým je ze strany správce oznamován Úřadu účel zpracování. Každé zpracování osobních údajů je charakterizováno především účelem, za kterým má být prováděno. Proto je pro samotné posouzení podaného oznámení nutné, aby účel nebo účely zpracování byly jasně a srozumitelně vymezeny. Správce je prostřednictvím formuláře vyzván, aby účel zpracování osobních údajů stručně popsal.

Další změna se týkala způsobu plnění oznamovací povinnosti ze strany správců. V zájmu většího komfortu oznamovatelů (správců), usnadnění a modernizace komunikace s občany došlo ke změně technického zpracování formulářů, čímž byl zohledněn i zájem žadatelů, který Úřad zaznamenal. Přejít na webovou aplikaci (elektronický formulář) samozřejmě znamenal nutnost vytvoření zcela nového informačního systému registru, který by umožňoval přijímat a zpracovávat registrační

oznámení podané elektronicky. Podobně jako v minulosti i v tomto případě byl úkol vytvořit nový informační systém svěřen externí firmě.

Od 27. listopadu 2006 mohou tedy správci podávat registrační oznámení elektronicky prostřednictvím formuláře umístěného na webových stránkách Úřadu www.uouu.cz v rubrice „Registr“. Součástí elektronického formuláře jsou rovněž podrobné pokyny k jeho vyplnění. Po vyplnění všech požadovaných bodů oznamovatel formulář elektronicky odešle a systém jej informuje formou stručného sdělení o úspěšném odeslání. Ve smyslu zákona je správce oprávněn zahájit zpracování osobních údajů dnem zápisu do registru nebo po uplynutí zákonné lhůty, tj. po 30 dnech ode dne, kdy bylo oznámení o tomto zpracování doručeno Úřadu, pokud nebyl vyzván k doplnění oznámení a ani nebylo zahájeno správní řízení o prověření zákonnosti oznámeného zpracování osobních údajů podle § 17 zákona.

Původní registrační formuláře, které byly k dispozici na vybraných finančních úřadech, již byly staženy z oběhu. Nový registrační formulář není k dispozici v tištěné podobě, jako tomu bylo dříve. Je však možné si ho vytisknout z webových stránek Úřadu a zaslat jej poštou, nebo jej vyplnit on-line a zaslat elektronicky. Správce si může rovněž zvolit možnost splnit oznamovací povinnost bez použití formuláře. V tomto případě je nutné dbát na to, aby podání obsahovalo všechny zákonem požadované informace.

Více jak měsíc fungování nového elektronického registračního formuláře lze z hlediska funkčnosti systému, naplnění očekávání a přínosu, jak pro Úřad, tak pro správce, zhodnotit velmi kladně. Zdá se, že správci si na tento způsob podávání registračních oznámení velmi rychle zvykli a zároveň uvítali jeho zjednodušenou formu. Dokladem toho je 240 nových registračních oznámení za poslední měsíc, což znamená nárůst cca o 100 % oproti celoročnímu měsíčnímu průměru. Fakticky od prvního dne spuštění začaly na Úřad přicházet desítky nových oznámení. Obavy, že správci budou po určité době podávat oznámení ještě na starých formulářích se nenaplnily (jednalo se pouze o ojedinělé případy). Pozitivní na celé věci je rovněž skutečnost, že se téměř nesetkáváme s dotazy, které by naznačovaly problémy s vyplněním formuláře nebo jiné nejasnosti (celková srozumitelnost formuláře pro správce byla jednou z hlavních priorit). Naopak lze konstatovat, že správci často využívají možnosti nového formuláře a sdělují Úřadu podrobné informace o zamýšleném zpracování, především pokud jde o popis samotného účelu zpracování. Tím mj. dochází k bližšímu kontaktu se správcem a často také k následné telefonické či ústní konzultaci nad oznámeným zpracováním, jejímž výsledkem by mělo být dosažení zákonného zpracování. Zároveň bylo naplněno očekávání Úřadu, že nové registrační formuláře umožní získání ucelenějších informací o oznamovaném zpracování, které mu umožní mj. efektivněji plnit zákonnou povinnost; zachytit a prověřit taková zpracování, která by mohla být v rozporu se zákonem.

Trend postupného snižování počtu oznámených zpracování z minulých let se v letošním roce zastavil. Oproti roku 2005 došlo v roce 2006 k nárůstu počtu registračních oznámení o cca 40% (viz tab.), který byl způsoben zejména vysokým počtem oznámených zpracování prostředky kamerového systému. Jako pozitivní věc lze hodnotit snížení počtu přerušovaných řízení z důvodu oznámení zpracování zpracovatelem (registrační povinnost se vztahuje pouze na správce) nebo z důvodu oznámení zpracování, na které se oznamovací povinnost ze zákona nevztahuje a jehož zápis do registru tedy není opodstatněné. Zatímco v roce 2005 se jednalo o cca 35% z celkového počtu u Úřadu podaných oznámení, v roce 2006 již pouze o cca 14%. Na webových stránkách Úřadu jsou průběžně zveřejňovány komentáře skupin zpracování, na které se oznamovací povinnost nevztahuje. Hlavním důvodem je, do nedávné doby velmi rozšířený názor, že každé zpracování osobních údajů je nutné oznámit Úřadu. Soustavná informovanost správců přispívá ke korekci tohoto názoru a Úřad se tak může více soustředit na prověřování rizikových okruhů zpracování.

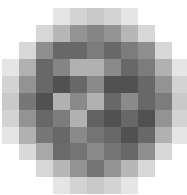
Jedním z hlavních úkolů registračního řízení je zachytit zpracování, které by mohlo být v rozporu se zákonem nebo zpracování, které by mohlo představovat zvláštní rizika z hlediska práv a svobod subjektu údajů. K posouzení daného zpracování je samozřejmě nutné disponovat dostatečnými a přesnými informacemi. V tomto ohledu by měl být přínosem nový, resp. upravený registrační formulář schopný tyto informace poskytnout. Poměrně častým výsledkem registračního řízení je, že správce přistoupí ke korekci předpokládaného zpracování (např. upustí od zpracování citlivých údajů). Tím *de facto* dochází k zamezení nezákonných postupů při zpracování osobních údajů ještě dříve, než dojde k samotnému zahájení zpracování. Není ale výjimkou, že se správci na registrační oddělení obrací s žádostí o konzultaci ještě dříve, než přistoupí k písemnému oznámení zpracování. Jedná se zejména o poskytnutí informace o samotné povaze zpracování, vymezení jeho účelu, přiměřenosti zpracovávaných osobních údajů k deklarovanému účelu, povinnosti správce při zpracování citlivých údajů, podmínkách předávání osobních údajů do zahraničí apod. Tím se registrační oddělení značným způsobem podílí na celkovém zvyšování povědomí správců o právech a povinnostech při zpracování osobních údajů.

V roce 2006 byl zaznamenán enormní nárůst oznámených zpracování osobních údajů prostředky kamerového sledování. V lednu 2006 vydal Úřad písemné stanovisko k problematice kamerových systémů, které obsahuje i hlavní zásady provozování kamerového systému z hlediska zákona. Provozování kamerového systému může být za určitých okolností zpracováním osobních údajů ve smyslu zákona a správci tak vzniká mj. i povinnost takové zpracování oznámit Úřadu postupem podle § 16 zákona. Tato skutečnost ovšem není ze strany veřejnosti stále dostatečným způsobem vnímána. V roce 2006 požádalo o registraci cca 390 správců provozujících kamerové systémy, což ve srovnání s předešlými roky sice znamená značný nárůst (v roce 2005 bylo zaregistrováno cca 5 správců). Na druhou stranu se jedná stále o poměrně nepatrnou část ve srovnání se skutečným stavem instalovaných kamerových systémů v ČR, jež jsou ve stále větší míře instalovány ve školách, muzeích, bytových domech, bankách, obchodních řetězcích apod. Důkazem o tom, v jakém rozsahu jsou kamerové systémy v naší zemi používány, je registrační oznámení jedné finanční instituce. Tento subjekt Úřadu oznámil instalaci kamerových systémů na všech svých pobočkách v počtu cca 750, což představuje řádově tisíce instalovaných kamer.

V souvislosti s instalováním kamerového systému je vždy nutné pečlivě zvážit, zda by stanoveného účelu (ochrana majetku, prevence proti vandalismu apod.) nešlo docílit jinými prostředky nebo postupy. Kamerové sledování nesmí nadměrně zasahovat do soukromí. Úřad v tomto smyslu zaznamenal několik oznámení, kdy správce (provozovatel) kamerového systému hodlal sledovaný prostor (veřejné prostranství, obchod, internetová kavárna) zveřejnit on-line na internetu. Prostřednictvím registračního oznámení správci velmi často Úřadu oznamují rovněž záměr zpracovávat osobní údaje zaměstnanců prostředky kamerového sledování za účelem kontroly výkonu jejich práce na pracovištích. V těchto případech, kdy se jedná o možný zásah do soukromí těchto osob, je samozřejmě nutné, dříve než dojde k registraci takového zpracování, vyžádat si doplňující informace, popřípadě zahájit řízení podle § 17 zákona, jehož výsledkem může být i vydání rozhodnutí o nepovolení zpracování osobních údajů oznámeným způsobem. Nejčastěji uváděným důvodem instalace kamer a zároveň účelem zpracování se stala ochrana majetku před krádežemi, prevence proti vandalismu, ochrana osob. Zdá se, že obava před krádežemi a vandalismem je nejčastějším důvodem k instalaci kamerových systémů. Správce, který hodlá instalovat kamerový systém, by ovšem měl mít stále na zřeteli zásadu přiměřenosti zpracovávaných údajů k deklarovanému účelu. Kamerový systém je možné v zásadě použít pouze v případě, kdy sledovaného účelu nelze účinně dosáhnout jinou cestou, tzn. že byly vyčerpány všech-

ny ostatní možnosti jak předejít negativním jevům v místě, které má být sledováno. Tato zásada není stále brána správcí dostatečným způsobem v potaz a kamery jsou instalovány i tam, kde k tomu zatím nevznikl vážný důvod. Velmi „oblíbené“ a rozšířené je instalování kamer na školách (v šatnách, na chodbách, ve vstupních dveřích) z důvodu ochrany proti krádeži, prevenci proti vandalismu a šikaně. I zde samozřejmě platí výše uvedené. Navíc je nutné, aby škola předem o svém záměru informovala žáky a studenty a jejich rodiče podle § 11 odst. 1 a 2 zákona o ochraně osobních údajů a neprokáže-li kvalifikovaný důvod, který by ji opravňoval k zpracování osobních údajů bez souhlasu subjektu údajů, je nezbytné, aby si škola dále obstarala souhlas žáků se zpracováním jejich osobních údajů. Pokud se jedná o nezletilé žáky a studenty, musí být tento souhlas učiněn jejich zákonným zástupcem.

Vzhledem k určitým zvláštnostem, které zpracování kamerovými systémy má, byl vytvořen doplňující formulář určený pro oznámení zpracování osobních údajů kamerovými systémy. Tento doplňující formulář je součástí registračního formuláře a je správcům k dispozici na webových stránkách Úřadu.

Předávání osobních údajů do zahraničí

Podmínky a okolnosti, za kterých je možné předat osobní údaje do zahraničí, jsou v zákoně upraveny v § 27. Pokud se na zamýšlené předání vztahuje ustanovení odst. 1 nebo odst. 2 citovaného paragrafu, nepřísluší Úřadu o takových předáních rozhodovat. V ostatních případech je třeba před uskutečněním vlastního předání požádat Úřad o vydání povolení.

Na základě obdržené žádosti Úřad přezkoumává všechny okolnosti související se zamýšleným předáním, zejména zdroj, konečné určení, kategorie předávaných osobních údajů, účel a dobu zpracování. Pro povolení předání osobních údajů v režimu § 27 odst. 3 je nezbytné, aby byla naplněna některá ze zákonem stanovených podmínek. V minulém období byla nejčastěji plněna podmínka uvedená pod písm. a) výše citovaného ustanovení, tzn. že se předání uskutečnilo se souhlasem, nebo na základě pokynu subjektu údajů.

Při posuzování několika žádostí Úřad zjistil, že žadatelé hodlali předat do USA kromě jiných údajů také údaje o rodných číslech svých zaměstnanců. Jako důvod obvykle uváděli, že rodné číslo potřebují k identifikaci zaměstnanců v nadnárodní počítačové síti. Na základě zásahu Úřadu, který žadatelům objasnil celou problematiku v širších souvislostech, však žadatelé tento úmysl opustili. Předávání rodného čísla zaměstnanců v tomto případě je nutné hodnotit jako zcela neúčelné, neboť rodné číslo je specifickým institutem určeným výhradně pro identifikaci

subjektu údajů v rámci státní správy České republiky. Nakládání s rodnými čísly se řídí zvláštním režimem zákona č. 133/2000 Sb., je ovšem současně osobním údajem ve smyslu § 4 písm. a) zákona, a proto je nutné vždy vyhodnotit nejen zákonost, ale i účelnost nakládání s rodným číslem.

Dalším zajímavým případem, který Úřad v minulém období řešil, byla žádost, která se týkala předání osobních údajů do všech států světa. Žadatel provozoval internetový inzertní portál a jeho prostřednictvím chtěl zpřístupnit osobní údaje inzerentů. Při posuzování této žádosti se Úřad podrobně zabýval otázkou, zda se v tomto konkrétním případě skutečně jedná o předání osobních údajů do třetích zemí ve smyslu článku 25 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES. Nakonec se Úřad po zvážení všech rozhodujících skutečností ztotožnil se závěry Evropského soudního dvora v Lucemburku, obsaženými v rozsudku ze dne 6. listopadu 2003 ve věci C-101/1. Z něj vyplývá, že o předání osobních údajů do třetích zemí ve smyslu článku 25 směrnice 95/46/ES se nejedná v těch případech, kdy jednotlivec v členském státě EU vloží osobní údaje na internetovou stránku, která je umístěna u hostitelského správce (providera), sídlícího ve stejném státě nebo jiném členském státě EU, a tato stránka je pak přístupná každému, kdo se připojí k Internetu, včetně osob ve třetích zemích. Úřad tedy došel k názoru, že v případě umístění osobních údajů fyzické osoby na internetovou inzertní stránku nedochází k přímému předání těchto údajů mezi dvěma konkrétními osobami, neboť pro zobrazení těchto údajů uživatelem ve třetí zemi je nezbytné, aby tento uživatel určitou internetovou stránku sám vyhledal a otevřel. Nejedná se tedy o akt úmyslného předání, nýbrž pouze o zveřejnění nezbytných osobních údajů prostřednictvím internetových stránek za účelem nabídky prodeje. Úřad ve svém rozhodnutí tedy konstatoval, že vkládání osobních údajů na internetovou stránku nelze považovat za předání osobních údajů ve smyslu § 27 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb.

Další významnou kauzou, kterou Úřad v minulém období řešil, byla žádost Českých aerolinií a.s. Tato společnost požádala o povolení předání osobních údajů do Spojených států amerických v rámci tzv. „systému APIS“ a v rámci svých rezervačních a odbavovacích systémů. Důvodem podání této žádosti byla skutečnost, že Evropský soudní dvůr v Lucemburku zrušil svým rozsudkem ze dne 30. května 2006 rozhodnutí orgánu Evropské unie, na základě kterého účastník řízení (spolu s dalšími evropskými leteckými společnostmi) poskytoval americkým orgánům v rámci boje proti terorismu osobní údaje všech cestujících. Konkrétně se jednalo o rozhodnutí Komise č. 2004/535/ES ze dne 14. května 2004 o odpovídající úrovni ochrany osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Úřadu pro cla a kontrolu hranic Ministerstva vnitřní bezpečnosti USA.

Evropský soudní dvůr dospěl ke zjištění, že se rozhodnutí Komise č. 2004/535/ES ze dne 14. května 2004 opíralo o špatný článek smlouvy o Evropském společenství (EC Treaty Article 95), který celou záležitost stavěl do 1. pilíře EU, tzn. do oblasti vnitřního trhu. Odmítl tedy i možnost posuzovat věc z pohledu směrnice č. 95/46/ES. Celá věc měla být podle Evropského soudního dvora řešena v rámci 3. pilíře EU, tedy v oblasti spravedlnosti a vnitřní bezpečnosti. Vzhledem k těmto skutečnostem rozhodl o zrušení výše zmíněného rozhodnutí a současně stanovil, že z důvodu zachování právní jistoty bude toto rozhodnutí platit do 30. září 2006. Tím poskytl krátký časový prostor pro vyřešení nově vzniklé situace.

Vzhledem k výše uvedenému požádaly České aerolinie a.s. dle ustanovení § 27 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. Úřad o vydání povolení k předání osobních údajů do USA. Ten při rozhodování vzal v úvahu mj. článek 13 Úmluvy o mezinárodním civilním letectví (147/1947 Sb.), podle kterého musí dopravce respektovat zákony a nařízení smluvního státu, které se týkají vstupu a výstupu cestujících na území

tohoto státu. Obdobným způsobem měly České aerolinie ošetřenu problematiku předání osobních údajů do Spojených států amerických v rámci tzv. systému APIS a v rámci svých rezervačních a odbavovacích systémů i přede dnem účinnosti rozhodnutí Komise č. 2004/535/ES ze dne 14. května 2004. Úřad na konec konstatoval, že při předání osobních údajů v rámci tzv. „systému APIS“ a po úspěšném ukončení testovacího provozu také v rámci rezervačních a odbavovacích systémů účastníka řízení bude plněno ustanovení § 27 odst. 3 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., a že se tedy bude jednat o předání, které bude nezbytné pro plnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů a proto žádost Českých aerolinií povolil.

Stejně jako v roce 2005 i v roce 2006 převažovaly žádosti odpovědných subjektů, které se týkaly předání osobních údajů zaměstnanců, případně klientů, mateřským firmám sídlícím ve Spojených státech amerických. V dnešním globalizovaném světě se stalo předávání osobních údajů v rámci nadnárodních společností každodenní potřebou. Velké korporace proto vyvíjejí iniciativu a přijímají závazná podniková pravidla (tzv. Binding Corporate Rules – dále jen „BCR“). Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES v čl. 25 stanovila zásadu, že do třetích zemí mohou být osobní údaje předány pouze za předpokladu, že dotyčná třetí země zajistí odpovídající úroveň ochrany. V případě předání osobních údajů do třetí země, která nezajišťuje odpovídající úroveň ochrany, může být takové předání uskutečněno, pokud náležitá opatření směřující k ochraně osobních údajů poskytne sám správce. Jednou z možností, jak lze zajistit ochranu a legálnost zpracování a přenosu osobních údajů do třetích zemí je, v souladu s čl. 26 (2) směrnice a § 27 odst. 3 písm. b) zákona, přijetí závazných podnikových pravidel – BCR. V poslední době získává tento způsob zajištění legálnosti přenosu dat do třetích zemí ze strany nadnárodních společností stále více na oblibě. Zvláště velké nadnárodní společnosti tuto možnost vítají, neboť BCR pro ně představují nejschůdnější a nejlevnější cestu k legálnímu zpracování a přenosu dat v rámci celé společnosti. Pro snadnější orientaci v této problematice vydala Pracovní skupina pro ochranu dat podle článku 29 (Working party 29) několik pracovních dokumentů, které poskytují návod, jakým způsobem dosáhnout toho, aby BCR mohly být skutečně považovány za nástroj poskytující dostatečná ochranná opatření.

V roce 2006 Úřad posuzoval dvě žádosti týkající se BCR, které mu byly předloženy zahraničním dozorovým úřadem ke schválení. V jednom případě konstatoval, že BCR splňují všechna kritéria nutná k tomu, aby mohly být považovány za nástroj zajišťující dostatečnou ochranu osobních údajů při jejich zpracování a předání do třetích zemí. V druhém případě došel Úřad k opačnému závěru a upozornil na některé nutné úpravy.

Další z možností, jak lze zajistit ochranu a legálnost zpracování a přenosu osobních údajů do třetích zemí, je použití standardních smluvních doložek. Vývozce osobních údajů uzavře s příjemcem osobních údajů ve třetí zemi smlouvu o předávání osobních údajů, jejíž nedílnou součástí budou smluvní doložky podle rozhodnutí Komise (Rozhodnutí Komise ze dne 15. června 2001 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů do třetích zemí podle směrnice 95/46/ES. Rozhodnutí Komise ze dne 27. prosince 2001 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích podle směrnice 95/46/ES. Rozhodnutí Komise ze dne 27. prosince 2004, kterým se mění Rozhodnutí 2001/497/ES, pokud jde o zavádění alternativního souboru standardních smluvních doložek pro předávání osobních údajů do třetích zemí). Vývozce údajů v EU a dovozce údajů v třetí zemi se může rozhodnout, který ze souborů smluvních doložek si zvolí nebo si zvolit pro předávání údajů jiný právní základ, např. závazná podniková pravidla – BCR (viz výše). Pokud mají např. správci pozitivní zkušenosti s používáním smluvních doložek z roku 2001, mohou je i nadále používat. Podstatné je, aby hlavní zásady vyjádřené v doložkách byly respektová-

ny. Jedná se zejména o právo subjektu údajů na přístup k osobním údajům, které jsou o něm zpracovávány a právo na opravu nebo vymazání údajů z důvodu nepřesné nebo neúplné povahy, právo subjektů údajů na využití opravného prostředku v případě porušení práva, podobně jako právo na náhradu utrpěné škody od správce. Subjekt údajů musí být informován o účelech zpracování a totožnosti správce. Osobní údaje musejí být zpracovávány pouze pro výslovně vyjádřené a legitimní účely.

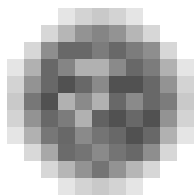
V případě, že by pro předávání osobních údajů byly použity některé ze vzorových (standardních) smluvních doložek podle rozhodnutí Komise, nevztahoval by se na takové předání povolovací proces ve smyslu § 27 zákona, nýbrž pouze oznamovací povinnost podle § 16 zákona. Pokud by bylo použito tzv. nestandardních (ad hoc) doložek, vývozce údajů by byl povinen požádat o povolení podle § 27 zákona a Úřad by následně zkoumal, zda předložené doložky poskytují náležitá ochranná opatření pro ochranu soukromí a základních práv a svobod subjektu údajů.

Možnost předávat osobní údaje do třetích zemí na základě uzavření dohody, jejíž součástí jsou standardní smluvní doložky, je ze strany správců poměrně hojně využívána. Vyplývá to z množství telefonických a písemných dotazů i podaných registračních oznámení.

V několika případech se správci obraceli na Úřad s žádostmi o předávání osobních údajů do zemí, které z hlediska ochrany osobních údajů jsou považovány za země bezpečné. Jednalo se zejména o státy, které ratifikovaly Úmluvu o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů (Rada Evropy, ETS 108. 1981), a jejichž právní předpisy tedy zaručují dostatečnou ochranu osobních údajů odpovídající požadavkům zákona. Takové žádosti byly odloženy podle § 43 odst. 1 správního řádu, neboť se jedná o žádosti, o kterých ani Úřadu ani jinému správnímu orgánu nepřísluší rozhodovat.

Statistika registrací

	Celkový stav k 31/12/2006	2006	2005	2004	2003	2002
Celkem podáno oznámení	28 591	1 450	1 099	1 972	3 187	3 801
Zaregistrováno zpracování	26 249	1 195	466	1 591	2 854	4 301
Zaregistrováno správců	23 073	945	419	1 402	2 604	3 967
Zrušeno registrací	827	92	111	64	52	112
Podáno oznámení o změně zpracování	1 597	145	134	192	216	40

Styky se zahraničím a zapojení Úřadu do mezinárodní spolupráce

Náplň a organizování styků se zahraničím, včetně zapojení do mezinárodní spolupráce, se legislativně opírá především o ustanovení zákona o ochraně osobních údajů v § 29 odst. 1 písm. g), podle kterého Úřad zajišťuje plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Dalším výchozím ustanovením zákona je § 29 odst. 1 písm. i), kterým se Úřadu ukládá spolupracovat s obdobnými úřady jiných států, s orgány Evropské unie a s orgány mezinárodních organizací působícími v oblasti ochrany osobních údajů; v souladu s právem Evropských společenství kromě toho musí plnit oznamovací povinnost vůči orgánům EU.

Ve stycích Úřadu se zahraničím zaujímá **spolupráce s orgány EU a partnerskými úřady v členských státech EU jednoznačnou prioritu**. Proto také hlavní mezinárodní smluvní základnu, ze které vychází činnost Úřadu, tvoří smlouvy zakládající Evropská společenství a Evropskou unii a tedy i veškeré sekundární právo zahrnující závazné právní akty v rámci tzv. *acquis communautaire* v oblasti ochrany osobních údajů, a rovněž Úmluva č. 108 a další legislativní normy platné pro 3. pilíř EU. Zásadní význam pro ochranu osobních údajů mají dvě směrnice Evropského parlamentu a Rady a několik návazných rozhodnutí Evropské komise. Jde o základní směrnici v dané oblasti – směrnici 95/46/ES, o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, a dále o směrnici 2002/58/ES, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích); rozhodnutí Evropské komise se většinou týkají adekvátnosti ochrany osobních údajů v některých třetích zemích.

Se základní směrnicí 95/46/ES se zákon o ochraně osobních údajů zcela vyrovnal v roce vstupu ČR do EU novelizačním zákonem č. 439/2004 Sb., i když transpozice ustanovení této směrnice do národního práva je rozhodujícím způsobem zajištěna již od původního vstupu zmíněného zákona v platnost v r. 2000, jak s uznáním konstatovaly všechny evaluační dokumenty orgánů Evropské komise v předvstupním období.

Druhá uvedená směrnice (2002/58/ES) byla částečně implementována zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, a to z hlediska některých ustanovení týkajících se nevyžádaných obchodních sdělení (též tzv. marketingový spam). Transpozice pak byla dovršena zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, kterým se ovšem implementuje ještě celá řada dalších směrnic ve sféře telekomunikací a elektronických komunikací a sítí. Celkovou gesci k oběma zákonům má Ministerstvo informatiky ČR, s nímž Úřad spolupracoval při přípravě příslušných ustanovení zaměřených na ochranu osobních údajů. Totéž platí i o dílčí novele zákona č. 480/2004 Sb. na základě kritických připomínek Evropské komise; návrh novely byl připravován na přelomu let 2005 a 2006 a uskutečněn zákonem č. 214/2006 s účinností k 1. 8. 2006 s výjimkou některých ustanovení s účinností od 1. 1. 2007.

Pro oblast ochrany soukromí je rovněž důležitá úmluva Rady Evropy č. 108, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (ratifikovaná Českou republikou v roce 2001 s rozšířením v roce 2003 i na neautomatizované zpracování dat a o ratifikaci Dodatkového protokolu o orgánech dozoru a toku údajů přes hranice), kterou EU převzala pro sféru spravedlnosti a vnitra, tedy již zmíněný 3. pilíř. Úmluva tvoří podstatu legislativy uplatňované ve spolupráci ČR a Europolu a při přípravě na spolupráci v schengenském prostoru, jichž se Úřad velmi intenzivně účastní, jak bude ještě dále zmíněno.

Nejvýznamnější pracovní platformou pro styk a spolupráci jak s Evropskou komisí, tak s partnerskými orgány dozoru v ostatních státech EU, byla i v uplynulém roce **Pracovní skupina podle článku 29 směrnice 95/46/ES pro ochranu osobních údajů (tzv. WP 29)**. Jde o prestižní orgán Evropské komise s poradním a nezávislým statutem, jehož členy jsou přímo předsedové nezávislých orgánů dozoru z členských států EU, kteří se také většiny jeho zasedání osobně účastní. V roce 2006 se konalo celkem 5 zasedání WP 29. Mezi významnými projednávanými dokumenty a náměty je třeba se zmínit např. o návrhu rámcového rozhodnutí Rady o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Tento dokument, připravený v Evropské komisi a dlouhodobě diskutovaný a upravovaný v orgánech Rady by měl nahradit, doplnit a upřesnit nesourodou a neúplnou právní základnu pro ochranu osobních údajů při spolupráci policie a justičních orgánů v EU a přispět tak k transparentnosti 3. pilíře. Projevují se zde rozpory nejen v pohledech jednotlivých států, ale zejména mezi ochránci osobních údajů na jedné straně a státními orgány členských států působícími v oblasti bezpečnosti a vnitra na straně druhé. Rozdílné názory zastává i Úřad a Ministerstvo vnitra ČR, zejména z hlediska šíře uplatnění chystaného právního aktu EU, kde Úřad prosazuje co nejširší aplikovatelnost. Tématu byla věnována i celá jedna mimořádná mezinárodní konference zástupců národních orgánů dozoru nad ochranou osobních údajů v lednu 2006 ve Varšavě, s účastí zástupců Úřadu.

Mezi mnoha dalšími důležitými tématy projednávanými WP 29 je třeba pro ilustraci uvést celou řadu systémů chystaných v rámci EU a spojených s rozvojem informačních technologií, jako je ALIMENTA (stíhání neplatičů výživného), e-Call (bezpečnost v silniční dopravě), Card Fraud Prevention Database (boj proti podvodům s platebními kartami) aj. Letitý námět předávání osobních údajů ze jmenné evidence cestujících v letecké dopravě (tzv. PNR data) úřadům v USA pro potřeby boje proti terorismu a závažné kriminalitě se znovu dostal na pořad v souvislosti se zrušením původní dohody mezi EU a USA Evropským soudním dvorem z formálních právních důvodů a sjednáváním dohody nové. Mimořádnou pozornost WP 29 zhruba od poloviny roku vyvolala „kauza SWIFT“. Iniciovala ji stížnost Privacy International, že světová finanční služba pro usnadňování mezinárodních peněžních transferů SWIFT, s hlavním sídlem v Belgii a působící v režimu belgického práva, předává hromadně záznamy o finančních transakcích úřadům v USA v rámci boje proti terorismu.

WP 29 má i řadu pracovních podvýborů a v některých z nich je Úřad zastoupen svými experty. Příkladem je velice aktivní podvýbor pro záležitosti Internetu – Internet Task Force.

Příležitost pro těsný kontakt a společné řešení problémů Úřadu s příslušným pracovištěm ochrany dat (C-5 Unit) Generálního ředitelství pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost (DG Justice, Freedom and Security) Evropské komise se kromě platformy WP 29 nabízí také prostřednictvím účasti na zasedáních Výboru pro ochranu osobních údajů podle článku 31 směrnice 95/46/ES (tzv. Výbor 31), se kterým Evropská komise konzultuje všechna zásadní rozhodnutí a opatření v oblasti ochrany osobních údajů. Pokud přijímaná opatření nejsou v souladu se stanoviskem Výboru 31, musí o tom být informována Rada, která pak může přijmout odliš-

né rozhodnutí. V roce 2006 byl Výbor 31 svolán pouze jednou s programem zaměřeným na několik okruhů problematiky předávání osobních údajů do „třetích“ zemí. Na rozdíl od WP 29 jde o orgán spíše politický, kde převažuje zastoupení vládních orgánů jednotlivých zemí.

Zcela jednoznačně politickým orgánem je Pracovní skupina pro ochranu dat (G09) Rady EU. Její činnost byla po několikaleté přestávce obnovena počátkem roku 2006 zásluhou rakouského předsednictví. ČR je zastupována pracovníkem Stálého zastoupení ČR při EU v Bruselu a zástupce Úřadu se aktivně účastnil dvou zasedání v pozici přizvaného experta. Hlavním věcným námětem jednání byl již zmíněný návrh rámcového rozhodnutí Rady o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Nicméně valná část dosavadních jednání byla poznamenána rozpaky nad mandátem této pracovní skupiny a diskusemi o jejím budoucím poslání.

Úřad ovšem spolupracuje s orgány Rady EU / Coreper také nepřímo, v rámci mezirezortní spolupráce. Velmi pozitivně je třeba hodnotit zejména součinnost s Ministerstvem informatiky ČR v záležitostech týkajících se rozvoje informační společnosti („e-Europe“, „e-Government“ aj.), otázek bezpečnosti dat a elektronických komunikací, regulace či deregulace služeb spojených s veřejnými komunikačními sítěmi apod. V podkladech pro jednání MI ČR vstřícně reagovalo na připomínky a náměty Úřadu v zájmu vyváženosti projednávaných dokumentů. Rovněž tak Ministerstvo vnitra ČR se při sestavování instrukcí pro jednání v orgánech Rady/Coreper v otázkách s dopadem do ochrany dat a soukromí občas obrací na Úřad se žádostí o stanovisko. Uplatnění hledisek Úřadu však bývá složitější vzhledem k rozdílným názorům obou institucí v celé řadě aspektů při hledání vyváženého přístupu k posilování bezpečnosti se současným respektováním práv jednotlivců, včetně práva na soukromí a na adekvátní ochranu osobních údajů.

Velice intenzivní s výrazně pozitivním efektem je spolupráce s MV ČR při **přípravě na přistoupení k Úmluvě o Schengenu**, se kterým se počítá v příštím roce. V březnu 2006 v rámci celkové evaluace připravenosti ČR na vstup do schengenského prostoru byla při návštěvě zahraničních expertů vyhodnocena také připravenost Úřadu na plnění působnosti nezávislého dozoru nad fungováním budoucího Schengenského informačního systému. Mise dospěla k velmi pozitivnímu hodnocení připravenosti na vstup v otázkách ochrany osobních údajů; nicméně bylo připojeno i několik doporučení, včetně potřeby výslovného potvrzení dozorové kompetence Úřadu zákonem. Návrh drobné novely zákona o ochraně osobních údajů v tomto smyslu je již připraven.

Výrazem uznání vysokého stupně připravenosti Úřadu na vstup do schengenského prostoru je i skutečnost, že jeho inspektor Ing. Jan Zapletal byl přizván do týmu expertů dvou evaluačních misí v zahraničí – v únoru 2006 ve Slovenské republice a v září tr. v pobaltských zemích (Litva, Lotyšsko, Estonsko).

Pokračovala rovněž pravidelná spolupráce se Společným dozorovým orgánem nad Schengenským informačním systémem (Joint Supervisory Authority of Schengen), jehož činnosti se zástupce Úřadu účastní v pozici pozorovatele.

V rámci 3. pilíře EU je mimořádně aktivní spolupráce se **Společným dozorovým orgánem pro EUROPOL** (Joint Supervisory Body of Europol – „JSB Europol“). Na práci JSB Europol se Česká republika podílí na základě Úmluvy o Europolu. Svého zástupce do tohoto orgánu vyslal Úřad v souladu s ustanoveními zmíněné úmluvy a vnitřních předpisů České republiky. Inspektorka PhDr. Miroslava Matoušová působila v roce 2006 jako místopředsedkyně JSB Europol a v souladu s pravidly pro jeho činnost byla členkou odvolacího výboru, který řeší a projednává stížnosti subjektů údajů. Byla rovněž vedoucí osmičlenného mezinárodního týmu, který v březnu 2006 provedl kontrolu v sídle Evropského policejního úřadu v Haagu. Jako členka pracovní skupiny pro třetí země se podílela na monitorování spolupráce

Evropského policejního úřadu zahrnující výměnu osobních údajů. V říjnu 2006 byla zástupkyně České republiky znovu zvolena místopředsedkyní JSB Europol.

Jiným významným fórem ve sféře 3. pilíře je Pracovní skupina pro policii, kterou si zřídila konference evropských orgánů ochrany osobních údajů. Úřad je členem této konference a v roce 2006 se aktivně zapojil i do práce jejího orgánu založeného v reakci na přípravu mezinárodních právních předpisů upravujících zpracování osobních údajů orgány a institucemi činnými v oblasti vynucování práva v Evropské unii. Konference i její pracovní skupina reagovala v tomto tématickém okruhu zejména na jednotlivé verze výše zmíněného návrhu rámcového rozhodnutí Rady o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a soudní spolupráce v trestních věcech. Pracovní setkání orgánu jsou organizačně spojena s jinými mezinárodními příležitostmi, zpravidla schůzemi společných dozorových orgánů členských zemí Evropské unie pro ochranu osobních údajů.

V roce 2006 pokračovaly také společné aktivity zástupců orgánů dozoru nad ochranou dat ze zemí střední a východní Evropy a z Pobaltí, zahájené v roce 2001 z iniciativy českého Úřadu a polského Úřadu generálního inspektora ochrany osobních údajů. Mají formu pracovních setkání a dalších kontaktů, mj. komunikací s využitím společných webových stránek (www.ceecprivacy.org). Setkání v bulharské Varně 25. – 26. května 2006 se např. zabývalo tématy zaměřenými v kontextu s ochranou osobních údajů na svobodu projevu, spontánní veřejný zájem, politický a přímý marketing, kamerové systémy, šíření znalostí o ochraně osobních údajů, aj.

Z hlediska rozvoje dvoustranných styků s partnerskými orgány dozoru v zahraničí mají specifický význam dva projekty s účastí Úřadu, financované z prostředků EU, z nichž jeden byl koncipován na podporu získávání zahraničních zkušeností Úřadem a druhý již naopak organizoval předávání zkušeností Úřadu ve prospěch zahraničního partnera.

„Rakouský projekt“

V únoru začala osmiměsíční implementace projektu „Podpora Úřadu pro ochranu osobních údajů při výkonu dozoru“. Tento tzv. lehký twinning financovala Evropská komise v rámci programu „Přechodový nástroj“. Obecným cílem bylo prohloubení a rozšíření znalostí a zkušeností v kontrolní činnosti ve specifických oblastech ochrany dat a soukromí.

Spolu s rakouským Institutem Ludwiga Boltzmana pro lidská práva (Ludwig Boltzmann Institut für Menschenrechte) a za odborné podpory Rakouské komise pro ochranu dat (Österreichische Datenschutzkommission) uspořádal Úřad tři specializovaná pracovní setkání, která se postupně věnovala následujícím oblastem, a to vždy z perspektivy ochrany dat a soukromí: elektronické komunikace (především tzv. e-government), Schengenský informační systém, databáze Europolu, celní informační systém na úrovni EU a ochrana osobních údajů a soukromí na pracovišti. Poslední akcí byl seminář pro odbornou veřejnost zaměřený na ochranu soukromí v elektronických komunikacích.

Zahraníční experti také sestavili dvě odborné příručky. První z nich se podrobně věnuje ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích. Druhá se zabývá ochranou soukromí na pracovišti a představuje užitečnou pomůcku pro každého, kdo se touto problematikou zabývá. Obě publikace shrnují poznatky a zkušenosti autorů, ale také výsledky jejich konzultací s pracovníky Úřadu. Jejich zaměření tedy odpovídá potřebám Úřadu, což zvyšuje jejich užitečnost pro praktické využití.

Projekt „Podpora Komisi ochrany dat Bosny a Hercegoviny“

Twiningový projekt „Podpora Komisi ochrany dat Bosny a Hercegoviny“ je jedním z projektů programu CARDS, tedy programu Evropské unie na podporu zemím tzv. západního Balkánu. Úřadu byl uvedený projekt přidělen Evropskou komisí na základě výběrového řízení, které započalo koncem roku 2004 a bylo ukončeno slavnostním podpisem příslušného kontraktu dne 3. listopadu 2005 v Sarajevu.

Twiningový projekt s kódovým označením BA04-IB-OT-01 byl rozvržen na 14 měsíců a je hrazen z rozpočtu Evropské unie (celkový objem přidělených finančních prostředků činí zhruba 500 000 €). Úřad realizuje tento projekt jako tzv. vedoucí partner ve spolupráci se španělskou Agenturou ochrany dat. Příjemcem pomoci je Komise pro ochranu dat Bosny a Hercegoviny.

Smyslem projektu je přispět k dosažení takového prostředí v Bosně a Hercegovině, které by plně reflektovalo evropské standardy ochrany osobních údajů, a napomoci tak zemi příjemce v jeho snahách o přistoupení k Evropské unii. Dílčí projektové cíle a činnosti jsou rozděleny do tří hlavních komponentů: analýza právního prostředí pro zpracování a ochranu osobních údajů včetně nástinu potřebných legislativních opatření, příprava založení a vybudování nového nezávislého orgánu pro ochranu osobních údajů v Bosně a Hercegovině a konečně zvýšení povědomí v odborné i laické veřejnosti o problematice ochrany osobních údajů a soukromí.

Projekt byl zahájen 1. února 2006, kdy Úřad vyslal do Bosny a Hercegoviny svého experta JUDr. Jiřího Maštalku, který řídí realizaci projektu přímo v Sarajevu. Na plnění jednotlivých projektových úkolů se dále podílejí tzv. krátkodobí experti z řad zaměstnanců Úřadu a Španělské agentury ochrany dat. Na jedné vzdělávací akci se podíleli také dva externí odborníci z Velké Británie a Itálie.

Při plnění jednotlivých úkolů bylo třeba vycházet z reálné situace panující v Bosně a Hercegovině. Důležitá je skutečnost, že tento stát je složen ze dvou entit, tedy Federace Bosna a Hercegovina složené z dalších deseti kantonů s poměrně vysokým stupněm pravomocí, Republiky srbské a dále ze zvláštního Distriktu Brčko. V zemi nadto působí nadnárodní tzv. Orgán vysokého představitele s poměrně značnými možnostmi ingerence do vnitřních záležitostí Bosny a Hercegoviny. To ve svém důsledku způsobuje značnou nepřehlednost právního prostředí.

První zákon o ochraně osobních údajů Bosny a Hercegoviny byl vydán v roce 2001, vykazoval ovšem z hlediska evropských právních norem značné mezery. Záhy se proto přikročilo ke zpracování nového zákona, který byl po několikaletém projednávání formálně přijat až počátkem roku 2006. Stalo se tak krátce po zahájení projektu, aniž by ovšem bylo reálně možné do přípravy zákona v rámci projektu zasáhnout. Zákon předpokládá zřízení nového orgánu pro ochranu osobních údajů v průběhu roku 2007, který by nahradil dosavadní „Komisi pro ochranu dat Bosny a Hercegoviny“ pracující v naprosto nevyhovujících podmínkách.

K plnění jednotlivých projektových úkolů pak je možno uvést následující:

1. V legislativní oblasti především byl celkově analyzován právní řád Bosny a Hercegoviny. Úspěšnému splnění tohoto úkolu velmi napomohlo, že vyslaný expert Úřadu pro ochranu osobních údajů je schopen komunikovat v místních jazycích (bosenština, srbština a chorvatština). Analýzy se zvláště zabývaly celkovým vyhodnocením schopnosti místní legislativy reflektovat problematiku ochrany osobních údajů, souladem nového zákona o ochraně osobních údajů s evropskými standardy, problematikou ochrany osobních údajů v policejním sektoru a problematikou ochrany osobních údajů v některých klíčových sektorech (zdravotnictví, bankovníctví apod.).

Výsledkem bylo zpracování prvních verzí souhrnných materiálů, které budou projednány v lednu roku 2007.

2. V oblasti přípravy budování nového nezávislého orgánu pro ochranu osobních údajů (Agentura pro ochranu osobních údajů v Bosně a Hercegovině) byl především zpracován materiál navrhující v souladu s právním řádem Bosny a Hercegoviny základní organizační strukturu této instituce tak, aby se mohla zhostit svých úkolů v souladu s evropskými standardy. Dále byly zpracovány příručky k výkonu jejích klíčových funkcí, zejména dozorové a registrační činnosti, přijímání stížností, přenosu dat do zahraničí apod. Stejně tak proběhla řada interních seminářů, pracovních setkání a studijních návštěv s cílem proškolení příslušných osob. V této souvislosti je také třeba zmínit operativní pomoc vyslaného experta Úřadu při řešení konkrétních záležitostí souvisejících s problematikou ochrany osobních údajů v Bosně a Hercegovině.
3. V rámci projektu také probíhá popularizační kampaň. Jejím cílem je zvýšit povědomí o ochraně dat a soukromí mezi veřejností. V souvislosti s touto činností byl zpracován článek týkající se ochrany osobních údajů, publikovaný v místních odborných časopisech. Dále experti Úřadu zpracovali příručku o problematice vztahů s veřejností a návrh propagačního letáku, který je připraven do tisku. Jeho distribuce má proběhnout v závěru projektu. Konečně pak je třeba na tomto místě zmínit řadu realizovaných veřejných seminářů ke specifickým otázkám ochrany osobních údajů.

I když dosud projekt není ukončen, je možné konstatovat, že se jeho program v průběhu roku 2006 úspěšně rozvíjel. Jsou vytvořeny předpoklady k řádnému naplnění všech plánovaných činností ve stanoveném časovém termínu, tj. do 31. března 2007, kdy má projekt skončit. O jeho dobrém přijetí svědčí i fakt, že expert Úřadu vyslaný do Bosny a Hercegoviny vykonával na základě žádosti místních orgánů funkci pozorovatele OSCE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě) v rámci místních všeobecných voleb konaných dne 1. října 2006. Ještě je třeba dodat, že mimo oficiální účast v projektech Úřad zorganizoval v Praze také seminář pro Komisi ochrany osobních údajů v Makedonii, ve kterém zahraniční kolegové dostali cenné informace a řadu doporučení užitečných pro rozvoj jejich teprve začínající dozorové praxe.

S plněním požadavků mezinárodních smluv souvisí i pokračující účast Úřadu na aktivitách vyplývajících ze závazků České republiky jakožto členské země Rady Evropy a OECD. V **Radě Evropy** byl Úřad po řadu let v projektové skupině pro ochranu dat (CJ-PD) a koordinačním výboru (CJ-PD/CG). Aktivní účast pokračovala i ve Výboru pro ochranu dat, zřízeném podle Úmluvy 108 (T-PD), který je nejvyšším orgánem Rady Evropy zabývajícím se ochranou dat. Pod jeho koordinací byl Radou Evropy vyhlášen pro rok 2007 Den ochrany osobních údajů, který připomene, že 28. ledna 1981 byla otevřena k podpisu Úmluva 108. Tohoto projektu směřujícího ke zvýšení povědomí veřejnosti o ochraně osobních údajů se výrazně zúčastní i český Úřad.

Na půdě **OECD** pokračuje součinnost s Pracovní skupinou pro bezpečnost informací a soukromí (WPISP při výboru ICCP). Zvláštní význam platformy OECD a jí organizovaných akcí spočívá v získávání cenných informací o mimoevropských přístupech k ochraně dat a možnostech uplatnění seberegulačních nástrojů v dané oblasti, jako jsou etické kodexy, alternativní řešení sporů, technologie podporující soukromí apod. Významný přínos OECD se očekává ve velmi citlivé a aktuální otázce hledání vyváženého přístupu k legitimním snahám o posílení bezpečnosti v souvislosti s růstem terorismu na jedné straně a k ochraně demokratických hodnot jako je právo na soukromí na straně druhé. Významným přínosem je zavádění pojmu „kultury bezpečnosti“, spojeného s propracovanými principy nově koncipovaných pravidel bezpečnosti (Security Guidelines) ve sféře informací.

Kromě výše uvedených aktivit v rámci pravidelné spolupráce ve vyjmenovaných pracovních orgánech mezinárodních organizací a bilaterální spolupráce s partnerskými Úřady se odborníci Úřadu účastnili celé řady jednorázových i opakovaných akcí typu konferencí, seminářů a setkání nejrůznějšího druhu. Jedná se zejména o tyto významné akce:

**„Konference evropských orgánů pro ochranu osobních údajů“
(Belgie, Brusel, 24. 1. 2006)**

Mimořádná konference evropských orgánů ochrany osobních údajů byla zaměřena na přípravu stanoviska k návrhům dvou legislativních aktů Evropské unie ke zpracování osobních dat orgány působícími v oblasti vynucování práva tj. k Návrhu rámcového rozhodnutí o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a soudní spolupráce v trestních věcech a k Návrhu rámcového rozhodnutí o výměně informací podle zásady dostupnosti.

**„Právní rámec informační společnosti“
(Itálie, Florencie 10. – 11. 2. 2006)**

Program byl zaměřen na výměnu zkušeností z oblasti právních aspektů informačních a telekomunikačních systémů, ochrany osobních údajů a výuky počítačového práva v zemích EU.

**„Schůzka Task Force on Spam; OECD/ICCP workshop o budoucnosti internetu“
(Francie, Paříž, 6. – 8. 3. 2006)**

Zasedání Task Force on Spam se zabývalo dokončením materiálu „Antispam Toolkit“, který se skládá z několika doporučených námětů v oblasti boje proti spamu, např. z hlediska legislativních přístupů, iniciativy průmyslu, technického řešení, vzdělávání a informovanosti, spolupráce v globálním rozsahu, měření spamu a účinného prosazování platných pravidel.

**„13. workshop k řešení případů“ a „14. workshop k řešení případů“
(Španělsko, Madrid, 26. – 29. 3. 2006 a Řecko, Atény, 13. – 14. 11. 2006)**

Mezi stěžejní témata 13. workshopu patřil problém ochrany osobních údajů v elektronické komunikaci státních orgánů (e-government). 14. workshop se zabýval kromě e-governmentu především problematikou kamerového sledování, implementace směrnice 2002/58/EC, finančnictví a bankovního sektoru.

**„1. evropský kongres o ochraně dat“
(Španělsko, Madrid, 27. – 31. 3. 2006)**

Jednotlivé body programu kongresu se soustředily na současné významné výzvy ochrany dat – na ochranu osobních údajů především v souvislosti s bezpečností, trestem, svobodou projevu, transparentností a přístupem k informacím.

**„Výroční jarní konference evropských komisařů pro ochranu údajů“
(Maďarsko, Budapešť, 24. – 25. 4. 2006)**

Jako každoročně se setkali vedoucí představitelé orgánů dozoru nad ochranou osobních údajů. Projednávali aktuální témata, jako je lokalizace pomocí GPS (geolokalizace), zdravotní dokumentace ve společném registru, zpřístupnění svazků bývalých státních bezpečnostních složek, genetická data aj. Byla přijata společná deklarace o vyvážení zvýšených pravomocí policie a soudů v důsledku boje proti terorismu na straně jedné a svobody občanů na straně druhé.

„Konference o veřejné bezpečnosti a ochraně dat“

(Polsko, Varšava, 11. – 12. 5. 2006)

Konference s reprezentativním zastoupením národních i mezinárodních orgánů v oblasti ochrany osobních údajů se zaměřila na ochranu osobních údajů především ve 3. pilíři EU. Uspořádáním akce se rozloučila Dr. Ewa Kulesza odcházející z pozice generální inspektorky ochrany osobních údajů v Polsku.

„8. schůzka kontaktní sítě orgánů zabývajících se bojem proti spamu (CNSA)“

(Belgie, Brusel, 7. 6. 2006)

8. schůzka zástupců národních orgánů zodpovědných za prosazování zákona proti nevyžádaným komerčním sdělením zasílaným prostřednictvím Internetu a jiných elektronických prostředků byla věnována především prohlubování mezinárodní spolupráce zúčastněných orgánů a vytváření standardizovaných mechanismů pro řešení dané problematiky.

„Workshop o kontaktních sítích orgánů zabývajících se bojem proti spamu (CNSA)“ a „4. německý summit o anti-spamu“

(Německo, Kolín nad Rýnem, 4. – 5. 9. 2006)

„SpotSpam Workshop“ byl uspořádán jako pracovní setkání zástupců dozorových orgánů sdružených v CNSA za účelem předvedení jedné z posledních verzí projektu SpotSpam – poznatkové databáze, sloužící k uchovávání a výměně informací nezbytných k provádění efektivních kontrol a správních řízení vůči šířitelům nevyžádaných obchodních sdělení.

„Workshop o problémech ochrany dat v rámci e-governmentu a RFID technologií“

(Rakousko, Vídeň, 5. – 6. 10. 2006)

Pracovní setkání se zaměřilo na otázky identifikace, pseudonymizace a aplikace radiofrekvenčních technologií RFID. Problematika identifikace zejména s použitím RFID je aktuální téma s významným rozšířením v blízké budoucnosti.

„28. mezinárodní konference komisařů pro ochranu dat a soukromí“

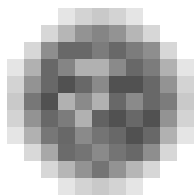
(Velká Británie, Londýn 1. – 3. 11. 2006)

Akce se zúčastnilo 58 institucí pro ochranu dat a soukromí z celého světa. Přítomna byla také široká škála vládních, soudních, občansko-společenských i soukromých organizací. Největší část konference byla věnována posuzování jevů v monitorované společnosti a jejich dopadů na život jednotlivce.

„Návštěva rumunského úřadu pro ochranu osobních údajů“

(Rumunsko, Bukurešť, 13. – 14. 12. 2006)

Jednalo se o první oficiální návštěvu předsedy a tiskové mluvčí českého Úřadu v rumunském Národním dozorovém úřadě pro zpracování osobních údajů, těsně před vstupem Rumunska do EU. Cílem bylo předání zkušeností Úřadu – zejména požadované zkušenosti s přípravou výročních zpráv – a navázání užších kontaktů. Program návštěvy Bukurešti navázal na pracovní setkání s několika experty rumunského úřadu v květnu 2006 v Praze a s předsedkyní rumunského úřadu ve Varně.

Úřad, sdělovací prostředky a komunikační nástroje

Úřad pokračoval i v roce 2006 ve způsobech komunikace, které se za poslední léta osvědčily a vytvářejí obraz instituce soustavně plnící povinnosti, které jí ukládá zákon: Především je zachována tradice pravidelných čtvrtletních tiskových konferencí, které mají bilanční charakter ve vztahu ke čtvrtletní práci Úřadu a zároveň sumarizují jak kauzy, které se z hlediska kontrolní činnosti instituce jeví jako nejzávažnější pro ochranu osobních údajů, tak i kauzy, které byly otevřeny za přispění médií nebo konkrétních novinářů. Jde tedy o prohlubování informovanosti veřejnosti o problematice ochrany osobních údajů v souladu s problémy, které se občanů bezprostředně dotýkaly, zároveň tak Úřad plnil vůči médiím také konzultativní povinnost, kterou mu obecně ukládá zákon.

Za období roku 2006 lze obdobně jako v roce předešlém konstatovat, že dotazy novinářů adresované Úřadu odrážejí velkou důvěru v serióznost a odbornost této instituce: Opět se opakovaly situace, kdy novináři kladené dotazy přesahovaly kompetenční pravomoc Úřadu, a přesto tazatelé v nejmenším nepochybovali, že se obrací tam, kde se jim dostane když ne přímo odpovědi, tedy přinejmenším základní orientace a rady, kde získají podrobný výklad.

Prakticky se už nevyskytly situace, kdy by novináři netrpělivě očekávali, že právní problém lze vyřešit okamžitým konstatováním, že byl či nebyl porušen zákon. Tento fakt, doufejme, svědčí o pozvolném zlepšování právního povědomí. Úřad se rovněž již neseťkal se zjednodušováním svých vysvětlení, ani s jejich závažnou manipulací. Ojedinelá zůstala zkušenost s dezinterpretací, k níž ovšem došlo zřejmě v zájmu o aktuálnost, nikoli z hlubších negativních pohnutek.

Zavedené pravidelné tiskové konference znamenají také opakovaný nárůst počtu příspěvků v médiích, někdy ve skutečně významném rozsahu (kupříkladu až 70 příspěvků ve třech následujících dnech po konferenci). Obecně ale můžeme např. na základě statistiky říci, že počet mediálních zpráv přesahuje počet pracovních dnů v roce (srv. tabulka s. 64).

Ke zvláštním aktivitám roku patřila spolupráce s Komisí ochrany osobních údajů Bosny a Hercegoviny, pro kterou v rámci twinningového programu Úřadu (bližší viz kapitola Styky se zahraničím a zapojení Úřadu do mezinárodní spolupráce) vedli pracovníci tiskového oddělení semináře v Sarajevu i v Praze a zpracovali manuál zásad komunikace a spolupráce se sdělovacími prostředky. Tento program bude pokračovat ještě v roce 2007.

Své zkušenosti předával Úřad také rumunským a makedonským kolegům, kteří stojí u základů dozorových autorit pro ochranu osobních údajů ve svých státech.

TISKOVÉ KONFERENCE

Lednová tisková konference měla svým způsobem výjimečný charakter: Připomněla 25. výročí otevření k podpisu Úmluvy č. 108 o automatizovaném zpracování osobních údajů a Radou Evropy připravovaný Den ochrany osobních údajů. Opírala se zároveň, jako o význačné historické memento, o připomínku Dne obětí holocaustu, vyhlášeném v roce 2005 OSN. Je totiž smutnou skutečností, že nechráněný citlivý údaj národnostní příslušnosti byl význačnou součástí tragédie židovského obyvatelstva.

Za přítomnosti a přispění rakouských partnerů, s nimiž Úřad v průběhu šesti měsíců kooperoval v rámci twinningového programu (bližší o programu srv. v kapitole Styky Úřadu se zahraničím a mezinárodní spolupráce) se konala tisková konference na konci listopadu. Tato konference byla také ve dvou pokračováních odvysílána na televizní stanici 24.CZ.

Téměř každá tisková konference a problematika, jimiž se zabývá, je zaznamenána ranním vysíláním České televize i TV NOVA, kde bývá hostem předseda Úřadu, a ranním vysíláním ČRo 1 Radiožurnálu.

Kromě aktuální zprávy předsedy Úřadu jsou tradičně na tiskových konferencích předkládána fakta o práci jednotlivých složek Úřadu, statistický přehled připomínkových zákonů a jiných právních norem, přehledy o případech, které za dané období Úřad trestal pokutou; pro informaci jsou přítomným novinářům předkládány i nejzávažnější dokumenty, jimiž se Úřad v daném čtvrtletí vyjádřil k problematice ochrany osobních údajů. Přehled o stavu šetření kauz sledovaných, nebo objevených, případně předložených Úřadu médií, se obvykle, ze zcela pochopitelných důvodů, těší nejživějšímu zájmu novinářů.

Nezanedbatelnou složkou tiskových konferencí je ta část, která cíleně tematizuje určitý segment práce Úřadu: Například na zářijové tiskové konferenci představil Úřad nový registrační proces, který díky zprovoznění elektronického podávání registračních formulářů poskytl potenciálním správcům osobních údajů větší uživatelský komfort možností využívat internetové komunikace i detailně a návodně připravený formulář.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST – ŠÍŘENÍ NOVÝCH EVROPSKÝCH A SVĚTOVÝCH POZNATKŮ

V roce 2006 vydal Úřad čtyři částky Věstníku. Zůstává tak u stejného počtu vydávaných částek jako v předchozím roce.

Stanoviska vydávaná Úřadem, přehled zobrazení z jeho rozhodovací činnosti, překlady dokumentů týkajících se ochrany osobních údajů s celoevropskou platností – stále častěji také přímo přebírané a přetiskované z Úředního věstníku EU – jsou následně publikována také na webových stránkách Úřadu. Tuto komunikační provázanost považuje Úřad za výhodnou, protože se tak rozšiřuje počet příjemců, k nimž se příslušné informace dostávají.

Informační bulletin Úřadu je čtvrtletníkem, určeným širší veřejnosti v porovnání s Věstníkem orientovaným na odbornou veřejnost. To, že si soustavně klade za cíl prohlubovat znalosti o ochraně osobních údajů a informovat o nejzávažnějších událostech dotýkajících se ochrany soukromí, které se odehrávají ve světě, a paralelně ukázat i zahraniční kontakty a pozici Úřadu, nese, jak se zdá, své ovoce: Zájem, který o toto periodikum jeví různé instituce, svědčí o jeho prohlubujícím se referenčním charakteru. Samozřejmě, že to Úřad nejen těší, ale také do budoucna zavazuje.

Zcela zvláštní místo zaujal mezi periodiky Úřadu Informační bulletin č. 2 roku 2006. Toto číslo celé bylo věnováno dětem, problematice ochrany osobních údajů dětí, ale kladlo si za cíl oslovit také rodiče. Na základě jednání s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy bylo toto číslo Bulletinu nabídnuto k využití ve výuce. Úřad je velmi potěšen zájmem a odezvou, která ze strany škol přichází; přestože distribuce i dotisky tohoto čísla – v souladu s požadavky škol – představují nárůst práce, je rozhodnut veškeré požadavky uspokojit (Informační bulletin je na Úřadu připravován nejen autorsky a redakčně, ale je zde také tištěn a odtud přímo distribuován). Zároveň se ukazuje, že toto číslo Bulletinu vzbudilo velmi živý zájem ze strany zahraničních partnerských úřadů, kde je stále silněji pocífována potřeba efektivní komunikace s občany. Proto se Úřad rozhodl toto číslo přeložit do

angličtiny a dát k dispozici svým zahraničním partnerům. Zejména však bude mít své důležité místo v kontextu připravené informační kampaně zaměřené na děti staršího školního věku (srv. níže v podkapitole Další komunikační nástroje)

Publikační činnost Úřadu byla podrobena kontrole NKÚ, který neshledal na straně Úřadu žádná pochybení; vydání letáku Úřadem v roce 2004 naopak bylo ukazatelem nejnižší nákladovosti.

DALŠÍ KOMUNIKAČNÍ NÁSTROJE

Webové stránky Úřadu prošly na sklonku roku 2005 vážnými restrukturalizačními změnami, které se dějí v zájmu hlubší informovanosti veřejnosti. O zvýšení komfortu pro potenciální správce osobních údajů, kterým je určen nově zpracovaný formulář, který mohou podávat elektronicky, jsme se již zmínili výše. Na konci roku byla zpracována koncepce zvláštní rubriky, která bude věnována problematice ochrany osobních údajů v Schengenském informačním systému. Toto vyplynulo z úkolu přípravy informační kampaně pro občany, jejíž koordinací pověřila vláda ČR Ministerstvo vnitra, a na níž Úřad pro ochranu osobních údajů participuje.

V roce 2006 realizoval Úřad rozsáhlý informační projekt pro občany: Ve spolupráci se společností BENY TV připravil 13 dílů seriálu „Neznalost neomlouvá aneb Každý máme tajemství“. Série se věnovala základním tématům zákona o ochraně osobních údajů a velmi názornou a pro široké publikum přijatelnou formou vysvětlovala zákon o ochraně osobních údajů a zásady ochrany soukromí. Série byla vysílána po 13 týdnů Českou televizí a její jednotlivé díly shlédlo v premiérovém čase (kromě toho byl pořad vysílán ještě ve dvou reprízách) mezi 160 000 až 310 000 diváky. Série bude v příštím roce umístěna na webových stránkách Úřadu a zájemcům, kteří budou mít s nekomerčním cílem zájem sérii získat (tj. vzdělávací instituce, samosprávné orgány, neziskové organizace apod.) ji Úřad v kopii poskytne. Úřad bude sérii na DVD poskytovat rovněž pedagogům, kteří se v roce 2007 zúčastní připravovaných seminářů (srv. zde níže).

V lednu 2007 Úřad připomene v souladu s projektem iniciovaným Radou Evropy Den ochrany osobních údajů (jeho datem je 28. leden). Pro tuto příležitost připravilo samostatné oddělení tiskové Úřadu soutěž pro děti „Moje soukromí! Nedívat se, nešťourat!“ Vyhlášena bude na lednové tiskové konferenci a po dobu čtyř měsíců bude podporována ČRo2 Praha, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Mezinárodním festivalem filmů pro děti a mládež. V kontextu této soutěže bude využíván již dříve vydaný Informační bulletin č 2/2006 a výše uvedená realizovaná série televizních pořadů. Projekt českého Úřadu na počátku prosince mimořádně zaujal expertní skupinu ochránců osobních údajů Rady Evropy, která požádala o jeho prezentaci na plenárním zasedání jakožto inspiračního projektu.

V kontextu jednání s MŠMT o uvedeném projektu vznikl námět na vytvoření programu pro DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků). Tento projekt samostatné oddělení tiskové Úřadu zpracovalo a byl předložen k akreditaci. Byl tak učiněn první krok pro to, aby ochrana osobních údajů jakožto právní nástroj ochrany soukromí, jedné ze zásadních hodnot našeho civilizačního okruhu, se stala součástí vzdělávacího procesu v České republice. Projekt získal akreditaci MŠMT 15. prosince 2006.

Jako každoročně poskytovali právníci Úřadu přednášky v rámci svých smluvních závazků.

Specializovaný seminář poskytlo tiskové oddělení studentům 3. lékařské fakulty FFUK v rámci přednášky o lékařské etice.

Úřad v rámci svých kompetencí i omezení spolupracuje s občanským sdružením Iuridicum Remedium, které se rovněž věnuje ochraně osobních údajů. Na konferenci, kterou sdružení pořádalo v srpnu roku 2006 a věnovalo ochraně osobních

údajů v cestování, přednesl závažný příspěvek předseda Úřadu. Odbornou poradou přispěl Úřad i edukativnímu filmu o ochraně osobních údajů, který Iuridicum Remedium v loňském roce realizovalo.

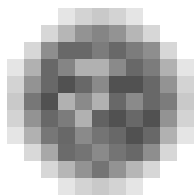
KNIHOVNA JAKO ODBORNÉ ZÁZEMÍ

Knihovna Úřadu poskytuje odborné zázemí pro vlastní pracovníky, slouží ovšem trvale i studentům středních a vysokých škol. Kromě pravidelně doplňovaného fondu knih i periodik (v roce 2006 se knihovna rozšířila o 130 knih, z toho 81 bylo získáno koupí a 49 darem) byla knihovna na konci roku rozšířena o přehled zahraničních publikací v periodicích, vyjadřujících se závažným způsobem k aktuálním otázkám ochrany osobních údajů, které se staly v roce 2006 tématy expertní specializace inspektorů a odborných pracovníků Úřadu. Příspěvky jsou shromažďované na základě řešerší tiskovým oddělením a jsou dostupné také v elektronické podobě na stránkách Intranetu Úřadu.

KOMUNIKACE ÚŘADU S MÉDII V ČÍSLECH:

Období: leden – prosinec 2006

agenturní servis	-----	31
tisk celkem	-----	184
z toho:		
denní tisk	-----	90
ostatní periodika	-----	94
televize	-----	59
rozhlas	-----	31
média celkem	-----	305

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

K § 18 odst. 1 písm. a)

V roce 2006 Úřad obdržel 9 dotazů, které tazatelé kvalifikovali jako žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., v platném znění.

Všechny dotazy byly zodpovězeny, ovšem s odkazem nebo upozorněním na jejich odpovídající kvalifikaci

K § 18 odst. 1 písm. b)

V průběhu roku 2006 obdržel Úřad 4 dotazy příslušné podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Ve 2 dalších případech šlo o povinnost vyplývající ze zákona č. 101/2000 Sb., v platném znění, ve 2 případech tazatel žádal o vyjasnění vztahu mezi zákonem o ochraně osobních údajů a zákonem o svobodném přístupu k informacím, v 1 případě se dotaz týkal povinností vyplývajících ze zákona č. 101/2000, o ochraně osobních údajů a zákona č. 500/2004, správní řád.

K § 18 odst. 1 písm. c)

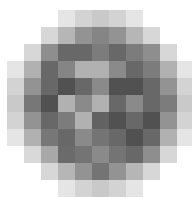
V roce 2006 není předmětné.

K § 18 odst. 1 písm. d)

Žádná řízení o sankcích se neuskutečnila.

K § 18 odst. 1 písm. e)

V roce 2006 není předmětné.

Informatika v roce 2006

V informačním systému v roce 2006 probíhala obnova a vývoj v několika základních rovinách:

1. Pokračování obnovy hardware
2. Výměna základního SW kancelářského prostředí
3. Upgrade spisové služby spolu s novým modulem pro podporu správního řízení
4. Nová možnost podání oznámení o zpracování osobních údajů
5. Vytvoření role bezpečnostního správce
6. Příprava SW modulu pro podporu nákupu majetku a služeb
7. Vytvoření centrálně řízeného systému pro tisk a kopírování dokumentů

Obnova hardware pokračovala výměnou zastaralých uživatelských stanic tak, aby bylo možno v návaznosti na licenční smlouvu s Microsoftem používat jednotné pracovní prostředí na všech uživatelských počítačích Úřadu. V současné době tak mají pracovníci Úřadu na osobních počítačích jednotné pracovní prostředí s dostatečně rychlou odezvou i ukládací kapacitou. Počítače jsou také připraveny na možnou změnu prostředí v podobě nového operačního systému i kancelářské aplikace v souvislosti s připravovanými produkty Microsoft.

V souvislosti s požadavkem na SW podporující správní řízení proběhlo poptávkové řízení a byl vybrán produkt firmy Gordic. Protože je tento produkt poměrně pevně provázán se spisovou službou GINIS, bylo součástí tohoto rozhodnutí i rozhodnutí o přechodu spisové služby na produkt GINIS. Spisová služba i podpora správního řízení bude spuštěna 1. 1. 2007.

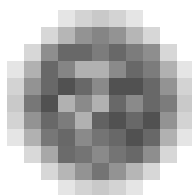
Úprava zákona 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, si vynutila úpravu metodiky registrace i změnu formuláře pro oznámení o zpracování osobních údajů. Papírová verze opticky zpracovávaného registračního formuláře byla zrušena a byla připravena nová verze formuláře, která je umístěna na webových stránkách Úřadu a v současné době umožňuje podat oznámení o zpracování osobních údajů elektronickou cestou. Současně byl upraven vyhledávací systém Veřejného registru zpracování osobních údajů, který umožňuje na webových stránkách Úřadu vyhledávání registrovaných správců.

Odbor informatiky pokračoval ve zvyšování zabezpečení informačního systému Úřadu. Ve spolupráci se specializovanou firmou byly během roku provedeny v rámci auditu bezpečnosti vnější i vnitřní penetrační testy, byla vytvořena Bezpečnostní příručka uživatele a připravena Směrnice pro řízení bezpečnosti ICT/IS. Tím byl položen základ pro vznik role bezpečnostního správce. Velká pozornost je nadále věnována antivirové i antispamové ochraně. Rozsah e-mailového spamu v e-mailové komunikaci Úřadu se v porovnání s minulým rokem zvýšil zhruba osmkrát.

V roce 2006 byl zahájen projekt podpory procesů, souvisejících s pořizováním majetku a služeb v návaznosti na platný legislativní rámec. Připravovaný produkt bude podporovat a dokladovat všechny procesy potřebné podle platné legislativy při nákupu majetku a služeb. Bude využívat elektronický podpis a bude podporovat elektronickou archivaci tak, aby nebylo nutno příslušné doklady archivovat v papírové formě. Systém bude navázán na ostatní moduly informačního systému a bude v maximální možné míře podporovat uživatele a poskytovat jim všechny relevantní informace, které v okamžiku rozhodování mohou ostatní zdroje v IS Úřadu poskytnout. Pilotní provoz modulu bude spuštěn v 1. čtvrtletí 2007.

Dalším z uskutečněných projektů je projekt pasportizace budovy. Tato aplikace grafického informačního systému zahrnuje nejenom fyzický objekt, ale i řadu dalších vnitřních vazeb a entit a vazbu na jeho části do něj mají i další moduly IS. Modul je v současné době ve fázi testovacího provozu.

Rovněž byl v roce 2006 uveden do provozu centrální systém tiskových a kopírovacích služeb. Systém využívá v maximální míře síťová multifunkční zařízení a síťové tiskárny. Zároveň umožňuje automatické sledování nákladů na tisk a kopírování podle jednotlivých útvarů. Důvodem pro zavedení tohoto systému je snaha o snížení nákladů na tisk i kopírování.

Personální zabezpečení Úřadu

K 31.12. 2005 měl Úřad pro ochranu osobních údajů 80 zaměstnanců (z toho byli 4 zaměstnanci ve výpovědní době), pro rok 2006 byl státním rozpočtem stanoven plán počtu zaměstnanců na 90.

Nábor nových zaměstnanců byl veden snahou o vytvoření fungujícího servisu pro inspektory Úřadu a byl proto především zaměřen na zajištění kvalitního personálního obsazení nově vzniklých pracovních funkcí v útvaru inspektorát. Vzhledem k faktu, že na většinu zaměstnanců Úřadu jsou kladeny vysoké požadavky na odborné dovednosti a u vybraných zaměstnanců i na jazykové schopnosti, pokračovala i v roce 2006 příprava zaměstnanců v seminářích specializovaných podle zabezpečovaných pracovních agend a v jazykových kurzech.

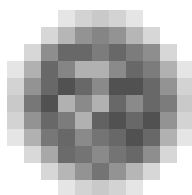
K 31. 12. 2006 měl Úřad 89 zaměstnanců.

Členění zaměstnanců ÚOOÚ podle věku a pohlaví – stav k 31. 12. 2006

Věk	muži	ženy	celkem	%
21 – 30 let	6	12	18	20,2%
31 – 40 let	6	4	10	11,2%
41 – 50 let	7	11	18	20,2%
51 – 60 let	23	14	37	41,6%
61 let a více	5	1	6	6,7%
Celkem	47	42	89	100%
%	52,81%	47,19%	100%	

Členění zaměstnanců ÚOOÚ podle vzdělání a pohlaví – stav k 31. 12. 2006

Vzdělání	muži	ženy	celkem	%
základní	0	0	0	0,0%
vyučen	2	0	2	2,2%
střední odborné	0	1	1	1,1%
úplné střední	3	6	9	10,1%
úplné střední odborné	5	16	21	23,6%
vyšší odborné	0	2	2	2,2%
bakalářské	1	0	1	1,1%
vysokoškolské	36	17	53	59,6%
Celkem	47	42	89	100%

Hospodaření Úřadu

Rozpočet Úřadu byl schválen zákonem č. 543/2005 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2006.

Čerpání státního rozpočtu kapitoly 343 – Úřad pro ochranu osobních údajů

Souhrnné ukazatele	v tisících Kč
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace celkem	3 995,32
Výdaje celkem	83 788,04

Průřezové ukazatele výdajů

Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	35 882,82
z toho: platy zaměstnanců	34 374,34
ostatní platby za provedenou práci	1 508,48
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem*)	12 463,22
Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	687,49

*) pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění

Jednotlivé dílčí ukazatele:

Výdaje na financování programů podle přílohy č. 5	21 170,82
z toho: kapitálové výdaje	7 151,67
neinvestiční výdaje sledované v ISPROFIN	14 019,15
Běžné neinvestiční výdaje a související výdaje	13 583,69
Převod do rezervního fondu	2 877,49

Specifické ukazatele – příjmy

Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace celkem	3 995,32
z toho: příjmy z rozpočtu Evropské unie celkem	2 146,00
z toho: projekt Twinning Out – Bosna Hercegovina	2 146,00

Specifické ukazatele – výdaje

Výdaje na zabezpečení plnění úkolů ÚOOÚ	83 788,04
z toho: platy funkcionářů v pracovním poměru odvozené od platů ústavních činitelů	8 398,39
náhrady výdajů spojených s výkonem funkce (z. č. 236/1995 Sb.)	1 917,07
výdaje na financování projektu EU Twinning Out-Bosna Hercegovina	2 161,61
výdaje na financování projektu EU Twinning Light-Rakousko	16,04

Příjmy

Příjmy byly pro rok 2006 rozpočtem rozepsány ve výši 3 632 tisíc Kč. Rozpočet příjmů kapitoly 343 – Úřad pro ochranu osobních údajů byl naplněn částku 3 995,32 tisíc Kč.

Jednalo se zejména o refundace zahraničních cest našich zaměstnanců Radou Evropy a Evropskou komisí, sankce uložené podle zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti, náhrady nákladů řízení, úroky za finanční prostředky uložené na účtech u ČNB, pojistnou náhradu, převody z vlastních fondů, příjmy vztahující se k roku 2005 (odvod zůstatku depozitního účtu, po vyplacení platů a přidělu do FKSP za prosinec 2005) a hlavně refundace čerpaných prostředků z projektu Twinning Out – Pomoc Komisi pro ochranu dat v Bosně a Hercegovině ve výši 2 146,00 tisíc Kč.

Na příjmovém účtu se projevilo použití finančních prostředků z rezervního fondu v celkové výši 1 407,11 tisíc Kč na doplnění mobiliáře v prostorách Úřadu.

Úroky z finančních prostředků uložené na účtech u ČNB činily 3,65 tisíc Kč.

Veškeré příjmy Úřadu byly odvedeny do státního rozpočtu.

1. Běžné výdaje

Čerpání běžných výdajů ve výši 27 602,84 tisíc Kč odpovídá běžným provozním výdajům, které vyplývají z hlavní činnosti Úřadu; jde zejména o položky spojené s nákupem drobného hmotného majetku, materiálu, služeb, cestovného, údržby a o výdaje související s neinvestičními nákupy.

Výdaje za vodu, plyn a elektrickou energii činily v roce 2006 900,75 tisíc Kč.

Výše uvedené částky odpovídají požadavku na účelný a hospodárný provoz Úřadu.

2. Platby zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci

Čerpání rozpočtu na platby zaměstnanců a ostatní výdaje za provedenou práci odpovídají kvalifikační struktuře a plnění plánu pracovníků.

Stav k 31. 12. 2006 byl 89 zaměstnanců.

3. Výdaje na financování programů zařazených v informačním systému Ministerstva financí – ISPROFIN

V souladu se schválenou dokumentací programu 243 010 „Rozvoj a obnova materiálně-technické základny Úřadu pro ochranu osobních údajů“ bylo celkem vyčerpáno 21 170,82 tisíc Kč.

Z toho na investiční výdaje bylo čerpáno 7 151,67 tisíc Kč (v tom 432,51 tisíc převod do rezervního fondu).

Jednalo se zejména v programu 243010 „Rozvoj a obnova materiálně technické základny“ o:

podprogram 243 011 „Pořízení, obnova a provozování ICT ÚOOÚ“

kde byly v roce 2006 čerpány investiční systémově

určené výdaje SR na:

	v tis.Kč
akci 243011 0006 „Pořízení a obnova počítačů“	133,72
akci 243011 0014 „Upgrade serverů Microsoft a OS pracovních stanic“	2 582,52
akci 243011 0015 „Rozvoj IS ÚOOÚ-modul Registr“	1 204,14
akci 243011 0016 „Pořizování majetku a služeb“	900,83
akci 243011 0018 „Rozvoj IS ÚOOÚ-upgrade modulu NOS“	237,27

akci 243011 0019 „Vedení docházky zaměstnanců“	87,66
akci 243011 0020 „Upgrade aplikace Intranet“	0,00
akci 243011 0025 „Pasportizace budovy“	297,66
akci 243011 0027 „Upgrade systému spisové služby včetně modulu pro správní řízení“	1 119,65

neinvestiční systémově určené výdaje SR na:

akci 243011 0006 „Pořízení a obnova počítačů“	1 596,17
akci 243011 0022 „Rozšíření a obnova licencí antivirového programu AVG“	57,60
akci 243011 0024 „Zaměstnanecké certifikáty“	69,55
akci 243011 0026 „Řízení bezpečnosti IS“	407,34
akci 243011 0027 „Upgrade systému spisové služby včetně modulu pro správní řízení“	91,50
akci 243011 0031 „Zavedení čárového kódu“	81,64
akci 24301P200 „Provozování ICT Úřadu“	6 046,91

podprogram 243 012 „Reprodukce majetku ÚOOÚ“

– kde byly čerpány investiční systémově určené výdaje SR na:

akci 243012 0120 „Televizní příjem“	44,71
akci 243012 0121 „Rekonstrukce kuchyňky a WC“	111,00

neinvestiční systémově určené výdaje SR na:

akci 243012 5501 „Nájemné a služby“	2 947,30
akci 243012 5502 „Údržba zařízení a DHIM“	1 194,03
akci 243012 5503 „Vybavení kancelářů mobiliářem“	1 407,11

(prostředky na tuto akci byly čerpány z rezervního fondu)

Neinvestiční systémově určené výdaje byly čerpány ve výši 14 019,15 tisíc Kč (v tom převod do rezervního fondu ve výši 120 tisíc Kč) a byly použity na úhradu provozních nákladů ICT, služeb a údržby zařízení a drobného hmotného dlouhodobého majetku.

4. Interní audit a vnitřní kontrola

Funkce interního auditu byla personálně zajištěna až v 2. polovině roku 2006 a v souladu s přijatým plánem byl rovněž proveden externí audit Českým a moravským účetním dvorem, s.r.o. se zaměřením na soulad vnitřních předpisů ÚOOÚ s platnou legislativou ČR a EU. Poznatky jsou postupně zapracovávány do vnitřních směrnic.

5. Použití rezervního fondu

Část prostředků, uložená v rezervním fondu, byla použita na financování podprogramu 243012 5503 „Vybavení kancelářů mobiliářem“, a to ve výši 1 407,11 tisíc Kč.

Přehled čerpání rozpočtu v roce 2006

Druh rozpočtové skladby	Název ukazatele	Schvázený rozpočet 2006 v tisících Kč	Upravený rozpočet 2006 v tisících Kč	Skutečnost dle účetních výkazů k 31.12.2006 v tis. Kč	Skutečnost / Upravený rozpočet v %
PŘÍJMY CELKEM		0	0	41 052,29	0
501	Platy	34 434	34 974	34 374	98,28
5011	Platy zaměstnanců	20 111	20 111,00	20 104,09	99,97
5014	Platy zaměstnanců odvozované od platů ústavních činitelů	7 955	8 404	8 398	99,93
502	Ostatní platby za provedenou práci	2 121	2 121	1 508	71,10
5021	Ostatní osobní výdaje	1 821	1 821	1 420	77,98
5024	Odstupné	300	300	88	29,49
5026	Odchodné	0,00	0,00	0,00	0,00
503	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	12 795	12 984	12 463	95,99
5031	Povinné pojistné na sociální zabezpečení	9 505	9 645	9 270	96,11
5032	Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění	3 290	3 339	3 193	95,64
513	Nákup materiálu	8 570	6 450	4 739	73,47
514	Úroky a ostatní finanční výdaje	100	100	16	16,36
515	Nákup vody, paliv a energie	1 770	1 810	1 250	69,05
516	Nákup služeb	13 728	17 148	13 415	78,23
5167	Školení a vzdělávání	1 000	1 000	849	84,89
517	Ostatní nákupy	9 834	9 390	3 774	40,19
5171	Opravy a udržování	5 000	4 450	748	16,81
5173	Cestovné	2 500	3 600	2 502	69,51
518	Poskytnuté zálohy	0	0	0	0
519	Výdaje související s neinvestičními nákupy	2 290	2 290	1 952	85,23
5342	Převody FKSP	689	700	688	98,21
5346	Neinv. převody do RF			2 445	
536	Ostatní neinvestiční transfery jiných veřejných rozpočtů	11	15	12	85,53
542	Náhrady placené obyvateľstvu	60	60	0	0
5429	Ostatní náhrady placené obyvateľstvu	60	60	0	0
BĚŽNÉ VÝDAJE CELKEM		86 402	88 042	76 636	87,04

611	Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku	398	6 710	6 271	93,45
612	Pořízení dlouhodobého hmotného majetku	8 622	670	448	66,93
6361	Investiční převody do RF			433	
	KAPITÁLOVÉ VÝDAJE CELKEM	9 020	7 380	7 152	96,91
	VÝDAJE CELKEM	95 422	95 422	83 788	87,81
	z toho: použití rezerv. fondu			1 407	

Číselné údaje jsou použity z výkazů zpracovaných ke dni 31. 1. 2007

VÝROČNÍ ZPRÁVA ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ ZA ROK 2006

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ,

PPLK. SOCHORA 27, 170 00 PRAHA 7,

E-MAIL: INFO@UOOU.CZ, INTERNETOVÁ ADRESA: WWW.UOOU.CZ,

NA ZÁKLADĚ POVINNOSTI, KTEROU MU UKLÁDÁ ZÁKON Č. 101/2000 Sb.,

O OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ, § 29, PÍSM. d), A § 36,

ZVEŘEJNIL TUTO VÝROČNÍ ZPRÁVU V ÚNORU 2007.

EDITOR: PhDr. HANA ŠTĚPÁNKOVÁ, TEL. 234 665 286; FAX 234 665 505

REDAKČNÍ ZPRACOVÁNÍ: Mgr. JAN FOLDA, ANDREA SKLENÁŘOVÁ

GRAFICKÁ ÚPRAVA: MILOSLAV ŽÁČEK